

1. PRIRODZENÝ A ZJAVENÝ ZÁKON BOŽÍ

Prirodzený Boží zákon. - K spáse nestačí len viera v Boha. Podľa viery musíme aj žiť. Ovocné stromy nie sú len na to, aby kvitli, ale aby prinášali ovocie. Podobne aj viera nie je na to, aby sme len verili, ale by sme podľa viery taktiež žili. Viera je ako kvet a život podľa viery, zvlášť skutky lásky k Bohu a blížnemu, to má byť ovocie kvetov viery. To znamená: Musíme plniť Boží zákon! “Lebo ako je telo bez ducha mŕtve, tak je i viera bez skutkov mŕtva” (Jak 2,26).

Boh chce, aby každý bol spasený. Preto vložil do duše človeka svedomie, v ktorom je Boží zákon. Proti svedomiu teda nieto ospravedlnenia ani odvolania. Aj pohan je podrobený prirodzenému zákonu a bude tiež raz podľa neho Bohom súdený. Písmo Sv. o tom hovorí: “Jadro zákona je vpísané v ich srdciach. Tým ukazujú, že majú požiadavky zákona vpísané vo svojich srdciach, čo im dosvedčuje zároveň aj ich svedomie, aj ich myšlienky, ktoré sa navzájom obviňujú, alebo i bránia” (Rim 2,15). - To je prirodzený zákon Boží.

Zjavený Boží zákon. - Prirodzený Boží zákon poznávajú aj pohania. Mnohí však tento zákon dost jasne a zreteľne nepoznali alebo nedbali na tento zákon. Preto Boh svoj zákon výslovne oznámil, alebo zjavil, zvlášť na hore Sinaj. To je zjavený Boží zákon, alebo Desatoro Božích prikázaní, ktoré sú vysvetlením najväčšieho prikázania lásky.

Boh dal Desatoro Božích prikázaní na hore Sinaj asi r. 1500 pred Kristom. Mojžiš odovzdal Desatoro izraelskému národu na dvoch kamenných doskách. Aj my sme povinní zachovávať Desatoro, pretože vysvetľuje prirodzený zákon Boží s najväčším prikázaním lásky a Pán Ježiš ho jasne prikázal zachovávať. “Ak chceš vojsť do života (večného), zachovávaj prikázania” (Mt 19,17). “Neprišiel som zákon zrušiť, ale naplniť” (Mt 5,17).

Prvé tri prikázania Božie vysvetľujú lásku k Bohu a ďalšie prikázania vysvetľujú lásku k sebe a k blížnemu. Desatoro nám dal Boh nielen pre večnú spásu, ale tiež aj pre pozemské blaho a pre poriadok v ľudskej spoločnosti. O koľko lepšie by bolo na svete, keby sme všetci svedomite plnili Boží zákon!

Svedomie. - Prirodzený a zjavený Boží zákon človek spoznáva svojím rozumom a potom vie: “Toto robiť musím a toto nesmiem robiť”. Tento úsudok nášho rozumu, či môžem, alebo nemôžem niečo urobiť, prehovoriť, pomyslieť, je naše svedomie. Svedomie je úsudok rozumu o mravnej hodnote našich myšlienok, žiadostí, slov a skutkov.

Svedomie pred skutkom sa volá predchádzajúce svedomie a svedomie po skutku sa volá nasledujúce svedomie. Svedomie pred skutkom povzbudzuje, alebo varuje. Po skutku alebo chváli, alebo vyčíta, oblažuje, alebo mučí. “Čisté svedomie je najväčší majetok, zlé svedomie je najhorší sudca”.

Len svedomie pred skutkom (predchádzajúce) rozhoduje o tom, či sme konali dobre, alebo sme zhrešili. Naše svedomie však musí byť pravdivé a isté. Nikdy nesmieme konať proti pravdivému a istému svedomiu, pretože takéto svedomie nám oznamuje Božiu vôľu, alebo Boží zákon. V tomto zmysle hovorí Písmo Sv.: “Všetko, čo nie je z presvedčenia (tj. podľa svedomia), je hriech” (Rim 14,23).

Niektorí je málo poučený v náboženstve a to bez vlastnej viny. Tak určite ani nevie, čo má robiť a čo robiť nemá, aby žil podľa Božieho zákona. Svedomie takéhoto človeka je bludné bez vlastnej viny. Kto takto blúdi bez vlastnej viny, nemá hriech.

Keď niekto je málo poučený v náboženstve vlastnou vinou a blúdi vo svojom konaní, tak má za to hriech. Svedomie takéhoto človeka je bludné vlastnou vinou.

Niektoré má svedomie otupené tým, že sa často dopustí hriechov. Takýto si z ničoho "nič nerobí". O takomto hovoríme, že je nesvedomitý, že nemá svedomie. On však svedomie nestratil, ale len na čas otupil, alebo uspal. Niektoré uspáva svoje svedomie i opojným nápojom. Svojvoľne si otupovať svedomie je hriech.

Niektoré má svedomie zasa úzkostlivé. Je to v tom prípade, keď vidí hriech i v tom, čo hriechom nie je. Ako svedomie otupené, tak i svedomie úzkostlivé je nesprávne a preto sa musí vychovávať tak, aby sa stalo pravdivým a istým.

Jedine ľudia duševne chorí a dedične zaťažení, alebo niekedy i ľudia príliš rozčúlení nenesú plnú zodpovednosť. Človek však nie je zodpovedný ani za to, čo robí v spánku, v horúčke a vôbec, keď bez vlastnej viny nevie, čo robí.

*

Za svoje činy si zodpovedný, lebo Boží zákon, alebo aspoň prirodzený pozná každý človek a tvoja vôľa je slobodná. O tvojom konaní nerozhoduje nejaký slepý osud. Nie si predurčený, ani k dobrému, ani zlému konaniu. Na tvoju vôľu však pôsobia rôzne pohnútky, aby si robil to, alebo ono, názory a príklady dobré i zlé, výstrahy i pokušenia. Rozhodnúť sa však môžeš, ako sám chceš. K zlému si síce naklonený, ale nie však nútený. Konáš podľa vlastnej vôle a si teda za svoje činy zodpovedný.

Preto vychovávaj svoje svedomie! Svedomie vychovávaš, keď sa usilovne vzdelávaš v náboženstve, svedomito plníš Boží zákon, chrániš sa hriechu, častejšie a pravidelne sa spovedáš, každý večer si spytuješ svedomie a vzbudzuješ ľútosť nad svojimi hriechami s predsavzatím, že sa chceš naozaj polepšiť. Kto sa chráni i najmenších hriechov, a snaží sa plniť i malé povinnosti čo najlepšie, o tom hovoríme, že je svedomitý. Bud' svedomitý aj ty! Len tak budeš môcť vždy a správne plniť Boží zákon pre svoje večné i pozemské šťastie.

*

Hľadanie pokladu

Istý tovariš prišiel do mestečka, v blízkosti ktorého sa nachádzali trosky hradu. Povešť o nich rozprávala, že skrývajú zakopané poklady. Chlapec si myslel: Keby som našiel poklad, nemusel by som už ako tovariš pracovať v cudzine, ale mohol by som si doma založiť vlastnú dielňu. Vydal sa teda za mesto, aby prehladal trosky. Avšak jeho námaha bola zbytočná. Našiel iba kúsok papiera, na ktorom bola nasledujúca báseň: Všetko to môže byť zobrať - to je isté, len jeden pozemský poklad nie - to je srdce čisté. Ba čisté srdce a duch spokojný, je poklad veľký a veľmi cenný. Lebo človeka nie zlato a skvostnosť, ale skutočne šťastným ho robí spokojnosť.

Len čo to tovariš prečítal, povedal si: Pravdepodobne toto je ten poklad, ktorý som mal nájsť. Táto poučka je skutočne cennejšia ako zlato. - Čisté svedomie má väčšiu cenu ako poklady zeme, lebo robí človeka spokojným, čo pozemské poklady nedokážu.

Otázky a odpovede:

Čo je prirodzený Boží zákon?

Prirodzený Boží zákon je svedomie, ktoré Boh vložil do duše každého človeka.

Čo je zjavený Boží zákon?

Zjavený Boží zákon je zákon, ktorý Boh ľuďom výslovne oznámil, alebo zjavil. Je to zvlášť najväčšie prikázanie lásky a jeho vysvetlenie v Desiatich Božích prikázaniach.

Ktoré je najväčšie prikázanie lásky?

Najväčšie prikázanie lásky je: "Miluj Pána Boha svojho, z celého srdca svojho, z celej duše svojej a z celej mysle svojej!" To je najväčšie a prvé prikázanie. Druhé mu je však podobné: "Miluj bližneho svojho, ako seba samého!" (Mt 22,37-39).

Prečo nesmieme konať proti svedomiu?

Proti svedomiu nesmieme konať preto, lebo svedomie nám oznamuje vôľu, alebo zákon Boží. "Všetko, čo nie je z presvedčenia (podľa svedomia), je hriech" (Rim 14,23).

2. VIERA V JEDNÉHO BOHA (Prvé Božie prikázanie)

Viera v Boha. - Slovo "verím" znamená: Uznávam za pravdu. Verím v Boha znamená: Uznávam za pravdu všetko, čo je od Boha. Ale pozor! V tomto je obsiahnuté oveľa viac. Nie je to len uznávanie Boha, len nejaký náboženský cit, alebo len náboženské založenie, ktoré niekto má, alebo nemá. Je to veľký dar, ktorý Duch Svätý vliat do duše s milosťou posväcujúcou. Táto kresťanská viera je nadprirodzená, od Boha do duše vliata schopnosť, aby sme ochotne a radi uznávali za pravdu všetko, čo Boh zjavil a čo nás učí katolícka Cirkev. Za tento dar preto často ďakujeme a o jeho zachovanie a rozmnoženie prosíme. Preto sa častejšie modlíme a vzbudzujeme si vieru.

*

Viera je pre veriaceho človeka najväčšie svetlo a sila. Preto sa horlivo vo viere vzdelávajú a modli sa o jej zachovanie!

*

Viera znamená veľa pre môj život.

V jednej televíznej speváckej súťaži pristúpila k mikrofónu aj mladá francúzska speváčka Mireille Mathieu, pochádzajúca z 13-detnej rodiny, ktorá žije v Avignone a ktorej otec je kamenár. Po prvej piesni jej dávali rozličné otázky. Tisíce prítomných v hale a milióny pri obrazkách napäto počúvali. - Kde ste sa naučili spievať? - V škole a v kostole. - Čo bol váš najväčší zážitok na americkom turné? - Že som mohla spievať pri sv. omši v jednom kostole v Harleme. - Prečo to pokladáte za najväčší zážitok? - Preto, že som hlboko veriaci katolíčka. Viera znamená pre môj život veľmi veľa. Pri takýchto odpovediach vládlo v sále hlboké ticho. Dalo sa cítiť, že v slávnej speváčke, ktorá v dnešnej dobe tak otvorene hovorí pred svetom o katolíckej viere, účinkuje sila a svetlo Ducha Svätého.

*

Falošné bankovky

Istý obuvník mal pomocníka, ktorý sa sám rátal medzi tzv. osvietencov a jeho heslo bolo: Náboženstvo sem, náboženstvo tam, hlavné, aby som bol čestný človek. Jeho majster bol dobrým veriacim, preto ho trápilo pomocníkovu táranie. Počkaj, pomyslel si, keď ti ja vysvietim. Odkiaľsi dostal niekoľko kusov falošných bankoviek a keď

prišla výplata, tieto vypočítal pomocníkovi na dlaň. - A to je čo, pán majster? - Tvoja výplata. - Nechajte si ju! Ja nechcem prísť do žalára! - Ale veď ty hovoríš, že všetky náboženstvá sú rovnaké, hlavné vraj, aby bol človek čestný. Teda aj všetky bankovky sú rovnaké, hlavné, že vyzerajú ako bankovky. - Ale za tieto mi nič nedajú. - A ty sa nazdávaš, že za falošné náboženstvo dostaneš nebo? Mladík sa zamyslel a onedlho vytriezvel z omylu.

*

Vyznanie viery

Slávny rímsky rečník Marius Viktorinus prečítal Sv. Písmo a v srdci sa stal kresťanom. Nakoľko si ho pohania vážili, neodvážil sa vieru v ukrižovaného Krista vyznávať verejne. Raz povedal Simpliciánovi: “Som tiež kresťan, avšak nie verejne, ale iba potajomky.” Svätec mu povedal: “Dokiaľ nevyznáš svoju príslušnosť ku kresťanstvu a neprídeš do chrámu, nie si žiadnym kresťanom”. Viktorinus odpovedal: “Či steny a múry robia kresťana?” A tu Simplicián poukázal na Kristove slová: “Kto ma zaprie pred ľuďmi, toho aj ja zapriem pred nebeským Otcom, keď prídem vo svojej sláve”. Viktorín našiel tieto slová vo Sv. Písme a premýšľal nad nimi. Výsledok bol taký, že prekonal ľudský strach, šiel do chrámu a verejne vyznal svoju vieru v Krista.

Otázky a odpovede:

Čo prikazuje Boh v prvom prikázaní?

Boh v prvom prikázaní prikazuje, aby sme v neho verili, dúfali, jeho milovali a jemu preukazovali najväčšiu úctu.

Čo povedal Pán Ježiš o svätej viere?

Pán Ježiš o sv. viere povedal: “Kto verí vo mňa, má život večný” (Jn 6,47).

Prečo veríme v Božie pravdy?

V Božie pravdy veríme preto, lebo ich zjavil pravdovravný Boh a k viere ich predkladá neomylná Cirkev.

Ako sa máme vo sv. viere vzdelávať?

Vo sv. viere sa máme vzdelávať náboženským poučovaním doma, v kostole a čítaním náboženskej literatúry.

3. AKO MÁME VERIŤ V BOŽIE PRAVDY

Vytrvalo verí ten, kto sa nedá ničím odvrátiť od sv. viery. “Ja a môj dom, budeme slúžiť Pánovi” (Joz 24,15).

Nebojácne verí ten, kto i verejne hovorí a koná podľa sv. viery. Nie je ako trstina vetrom klátená. Hrdo sa hlási ku Kristovi a jeho Cirkvi. - Účinne verí ten, kto vieru osvedčuje dobrým životom. “Nie každý, kto mi hovorí: Pane, Pane, vojde do nebeského kráľovstva, ale skôr ten, kto plní vôľu nebeského Otca” (Mt 7,21).

*

Hovorí sa: “Kto sa za svoj jazyk hanbí, zaslúži si potupu všetkých ľudí”. Ešte viac by to platilo o tom, kto by sa hanbil za svoju pravú katolícku vieru. Preto sa radostne hlás k svojej pravej katolíckej viere. Ako vyznáš svoju vieru, keď ideš okolo kríža, obraz, alebo sochy Pána Ježiša, Panny Márie, svätých, okolo kaplnky, kostola,

keď stretneš kňaza, ktorý nesie Najsv. Sviatosť Oltárnu chorému, alebo v sprievode pri náboženskej slávnosti? Hrdinské vyznanie viery zaistuje Božiu odmenu a vzbudzuje úctu u každého čestného človeka.

*

Boh zomrel za mňa a ja by som mal hrešiť?

V septembri r. 1841 otec De Smet, jezuita, išiel hlásať evanjelium istému indiánskemu kmeňu v Rocky Mountains. Po dvoch mesiacoch musel odcestovať. V deň odchodu sa všetci indiáni zhromaždili okolo misionára. Náčelník mal hlavu ozdobenú skvostnými perami. Postavil sa pred misionára a obraznou rečou kmeňa začal hovoriť: “Čierny šat, ďakujeme ti, že si nám hovoril o Veľkom Duchu. Na tvoju radu sme skončili vražedné boje, zakopali sme tomahavk a vyfajčili sme fajku pokoja. Počúvali sme slová tvojich úst, pretože tvoj jazyk nie je dvojitý a tvoje slová sú jasné, pravdivé a dobré. Teraz nás zanechávaš. Naše srdcia sú smutné a zvädnuté ako suchá tráva na lúkach. No keď sa sneh na horách roztopí, keď sa otvoria prvé kvety v údoliach, naše srdcia, ktoré teraz smútia, poskočia radosťou v našich hrudiach, ako srnce a jelene v dolinách, pretože sa znovu vrátiš. Čierny šat, dohovoril som.” Misionár odišiel a nemohol sa viac vrátiť k svojmu kmeňu. Až po dvadsiatich rokoch stretol sa s indiánom, ktorého kedysi pokrstil. - Zdrav buď, syn môj, ostal si statočný? - Hej, Čierny šat, ostal som verný slovám tvojich úst. - Pamätáš, syn môj, keď som ťa prišiel obrátiť, bol si otrokom whisky, ohnivého nápoja, ktorý predávajú biele tváre z Ameriky? Keď si bol opitý, nedopúšťal si sa všelijakých výstredností? - Čierny šat! Keď si odchádzal, nechal si mi na pamiatku mosadzný krížik. Nosím ho vždy pri sebe. Tu je. Keď mi prišlo pokušenie, hľadel som na krížik. A keď pokušenie bolo príliš silné, zobral som krížik do ruky a hovorieval som Ježišovi: “Ako, ty si všetko toto pretrpel pre mňa, a ja nič pre teba nepretrpím?” Dvadsať zím a dvadsať jarí som sa viac neopil. - Ako, dvadsať rokov, ďaleko od kňazov, bez sviatostí, a nespáchal si ani jeden jediný smrteľný hriech? - A indián tak isto zadivený hovorí: - Smrteľný hriech? Boh zomrel za mňa a ja by som mal spáchať smrteľný hriech? Otče, belosi, ktorým dávaš kríž, páchajú smrteľné hriechy?

*

Vojak sa modlí aj napriek výsmechu

Syn zbožných rodičov narukoval do kasárni. Bol naučený modliť sa doma ráno i večer na kolenách. Toto nezanechal ani v kasárňach. Už prvý večer si pred spaním kľakol k svojej posteli a v tichosti sa modlil. Vojaci nič podobného ešte nevideli, preto sa mu rehotali. Nedal sa zastrašiť aj keď sa mu všetci smiali, pískali a dupali. Domodlil sa až do konca a potom si ľahol. Na druhý deň si znovu pokľakol k modlitbe a znovu začal ten istý lomoz na izbe. Ani na tretí deň sa nedal zmiast'. Tu nakoniec povedal jeden z tých, čo robili hluk: “To je skutočne jeden pravý vojak, ktorý obstojí v bojovom ohni”. Od toho dňa ho nechali spokojne sa pomodliť, ba i mnohí z ostatných vojakov sa začali modliť, hoci nie na kolenách.

Otázky a odpovede:

Ako máme veriť v Božie pravdy?

V Božie pravdy máme veriť pevne, vytrvalo, nebojácne a účinne.

Čo napísal sv. apoštol Jakub o viere bez skutkov?

Sv. apoštol Jakub o viere bez skutkov napísal: “Ako je telo bez ducha mŕtve, tak je aj viera bez skutkov mŕtva” (Jak 2,26).

Čo povedal Pán Ježiš o vyznaní viery?

Pán Ježiš o vyznaní viery povedal: “Kto ma vyzná pred ľuďmi, toho i ja vyznám pred Otcou, ktorý je na nebesiach” (Mt 10,32).

Ako máme veriť v Božie pravdy? –

Pevne verí ten, kto nepochybuje. Panne Márii Boh zjavil, že bude Matkou Vykupiteľa a ona tomu pevne uverila. Podobne máme veriť aj my vo všetky pravdy, ktoré Boh zjavil a ktoré učí jeho Cirkev. “Viem, komu som uveril”, napísal sv. apoštol Pavol (II Tim 1,12).

4. HRIECHY PROTI VIERE

Hriechy proti viere. - Proti viere sa prehrešuje, kto ju ľahkomyselne vystavuje nebezpečenstvu, kto dobrovoľne pochybuje o niektorých pravdách viery, kto svojou vinou v Boha neverí, vieru zapiera, alebo od nej odpadá.

Keď niekoho znepokojujú myšlienky proti viere, je to obyčajne pokušenie a nie je to ešte hriech. V takom prípade sa má takýto človek pomodliť aspoň krátke vzbudenie viery: “Pane Ježišu, pevne verím všetkému, čo si zjavil a čo nás učí katolícka Cirkev. Posilni moju vieru!” Keď niečomu z Božích pravd dobre nerozumieš, požiadaj kňaza, aby ti to vysvetlil.

Kto niektoré kresťanské pravdy náboženstva tvrdošijne verí inak, ako ich učí katolícka Cirkev, dopúšťa sa bludárstva. Kto odpadá od Cirkvi, dopúšťa sa odpadliverstva. Kto svojou vinou v Boha vôbec neverí, je neverec, alebo ateista. Tieto hriechy proti sv. viere sú ťažké. Bolo by hriechom proti viere, keby sme boli vo viere ľahostajní. Človek ľahostajný vo viere hovorí: “Viera, ako viera... Viera nie je hlavná vec... Každé náboženstvo je rovnako dobré”.

K inovercom sa máme správať s bratskou láskou. Pre ich vieru nimi nepohrdame, neposmieваме sa im a neprenasledujeme ich. Bol by to hriech proti láske k blížnemu. Preto sv. Augustín hovorí: “Bludy potierajte, blúdiacich milujte!” Kto bol od malička vychovaný v nepravej viere a pokladá ju pevne za pravú, nemá za to hriech, dokiaľ nepozná pravú vieru.

Je však výslovne zakázané chodiť na kázne a bohoslužby k inovercom, prijímať od nich sviatosti a byť im kmotrmi pri náboženských úkonoch. Len v pomere k pravoslávnyim je to za určitých okolností dovolené. Bližšie vysvetlí kňaz.

*

Kto má vzácny poklad, chráni si ho starostlivo pred každým nebezpečenstvom. Podobne si aj ty opatruj svoje veľké bohatstvo: sv. katolícku vieru! Starostlivo sa v nej vzdelávaj a vrúcne sa modli, aby si si ju vždy zachoval. “Je to Boží dar” (Ef 2,8).

*

Hlúpejší ako potkany!

Slávny apoštol Viedne páter Ábel povedal tak svojsky originálne na kazateľnici: “Vy viedenčania ste hlúpejší, ako potkany.” Prítomní sa dali do smiechu. Kazateľ však pokračoval vážnym tónom: “Dokážem vám to. Potkanom

dávame otrávenú návnadu, zjedia to a pokapú od toho. Potkany musia byť naozaj hlúpe, keď zjedia jed, ktorý sa im podáva. Vám, páni, podávajú jed nie v pilulkách, ale v zlej tlači. A vy ju hlcete a mriete od nej. A ešte ste za jed zaplatili svojimi peniazmi. A preto ste hlúpejší, ako potkany.

Otázky a odpovede:

Čo povedal Pán Ježiš o zapretí viery?

Pán Ježiš o zapretí viery povedal: “Kto ma zaprie pred ľuďmi, toho i ja zapriem pred Otcom, ktorý je na nebesiach” (Mt 10,33).

Čo povedal Pán Ježiš o nepravých prorokoch?

Pán Ježiš o nepravých prorokoch povedal: “Majte sa na pozore pred nepravými prorokmi! Oni prichádzajú k vám v ovčom rúchu, ale vnútri sú dravými vlkami” (Mt 7,15).

Ako sa máme správať k inovercom?

K inovercom sa máme správať s bratskou láskou. “Bludy odopierajte, blúdiacich milujte”.

5. DÚFAJ V BOHA

Dúfaj v Boha! - Slovo “dúfam” znamená: Čakám od niekoho, že mi pomôže. Dúfam v Boha, znamená: Pevne očakávam, že mi Boh dá všetky potrebné prostriedky k tomu, aby som na zemi šťastne žil a tak dosiahol večnú spásu. Môžem to s dôverou očakávať, pretože Boh to sľúbil. On chce, aby všetci ľudia boli spasení (I Tim 2,4). Kto takto v Boha dúfa, má kresťanskú nádej. Je to veľký dar, ktorý nám Boh vliat do duše s milosťou posväcujúcou pri sv. krste.

Kresťanská nádej je nadprirodzená, od Boha do duše vliata schopnosť, ktorou pevne, s istotou a s hlbokým vnútorným presvedčením očakávame všetko, čo nám Boh prisľúbil pre zásluhy Ježiša Krista. Za tento dar vdáčne ďakujeme a o jeho zachovanie a upevnenie prosíme. Preto si častejšie vzbudzujme nádej.

Kto sa prehrešuje proti nádeji? Proti nádeji sa prehrešuje ten, kto sa spolieha len na ľudské sily a o Božiu pomoc neprosí. Kto sa opovážlivo spolieha a hovorí “Boh je milosrdný, nemusím sa o nič starať, nemusím sa báť jeho trestu, polepším sa až neskôr”. Kto v Boha nedôveruje a zúfa si: “Boh mi nemôže odpustiť alebo mi nechce pomôcť”.

*

V živote na teba niekedy prídu chvíle, keď sa ti bude zdať, že si sám a sám, celkom opustený. I keby ťa všetci opustili, Boh ťa nikdy neopustí! “Prečo si zarmútená moja duša a prečo sa znepokojuješ? Dúfaj v Boha” (Ž 41,6). Človeče, pričiň sa a Boh ťa požehná. Keď je núdza najväčšia, pomoc Božia najbližšia.

*

Pán Boh mi to vráti...

Stal sa strašný zločin - svätokrádež. Bezbožné ruky ukradli cibórium a premenené hostie rozhádzali po zemi. S pohnutým hlasom a so slzami v očiach oznámil kňaz zvesť svojim farníkom. Vyzval ich k odprosujúcej pobožnosti za urážku spôsobenú nášmu Pánovi v bohostánku a prosil ich o milodary na zakúpenie nového cibória. Medzi prvými, čo prišli a priniesli svoj podiel, bola istá chudobná vdova, matka ôsmich detí. Odovzdala svojmu farárovi zlatý peniaz, ktorý opatrovala až doteraz, ako relikviu a ktorý bol celým jej majetkom. Celkom dojatý kňaz jej povedal: "Nemôžem ho prijať. Je to veľa. Boh sa rád pozerá na peniaz vdovy a uspokojuje sa aj s málom. Nemôžem prijať takú obeť z vašej strany. Môžete ten peniaz potrebovať na zakúpenie niečoho pre svoje deti. Pokladal by som si to za hriech, keby som prijal tento zlatý peniaz." "Ale, pán farár," - odpovedala žena - "prečože ho nechcete prijať? Kto vám hovorí, že ho dávam vám? Nedávam ho vám, ale Pánu Bohu a Pán Boh mi ho vráti aj s úrokmi." Kňaz vzal peniaz a mohol povedať iba takéto slová: "Žena, veľká, nesmierne veľká je tvoja viera."

Otázky a odpovede:

Čo zvlášť môžeme od Boha očakávať?

Od Boha môžeme zvlášť očakávať odpustenie hriechov, všetky potrebné milosti a večnú spásu.

Kedy môžeme očakávať od Boha i pozemské dobrá?

Od Boha môže očakávať pozemské dobrá vtedy, keď prospievajú našej duši.

6. MILUJ BOHA

Miluj Boha! - Slovo "milujem" znamená: Mám zaľúbenie v tom, koho mám rád a preto mu chcem len dobre. Slovo milujem Boha, znamená: Mám zaľúbenie v Bohu, preto chcem jeho česť a slávu a pre neho milujem seba i všetkých ostatných ľudí ako Božie deti.

Láska k Bohu je veľký dar, ktorý nám Boh vliat do duše s milosťou posväcujúcou pri sv. krste. To je kresťanská láska k Bohu. Kresťanská láska k Bohu je nadprirodzená, od Boha do duše vliata schopnosť, aby sme ho milovali nado všetko a seba a blížneho, aby sme milovali z lásky k Bohu. Kresťanská láska k Bohu je najväčšia čnosť. Za tento dar vďačne ďakujeme a prosíme o jeho zachovanie a rozmnoženie. Preto si častejšie vzbudzujme lásku k Bohu.

O láske k Bohu napísal sv. Pavol apoštol: "Keby som mal vieru takú silnú, žeby som hory prenášal, ale lásky by som nemal, ničím by som nebol... A tak teraz ostáva viera, nádej a láska, tieto tri, no najväčšia je láska (I Kor 13,2, 13,13). Kto miluje Boha preto, že Boh je nanajvyšší dobrý, dokonalý a lásky najhodnejší, má dokonalú lásku. Kto miluje Boha len pre dobro, ktoré od neho má, alebo očakáva, má lásku nedokonalú.

Miluj Boha nadovšetko! - Kto miluje Boha nadovšetko, váži si Boha viac, ako všetko na svete a je pripravený radšej sa vzdať všetkého, ako ťažkým hriechom stratiť

jeho lásku. Pán Ježiš povedal: “Kto viac miluje otca, matku ako mňa, nie je ma hoden” (Mt 10,37). Kto sa prehrešuje proti láske k Bohu? - Proti láske k Bohu sa prehrešuje ten, kto je k Bohu ľahostajný, kto o Boha a Božie záležitosti nestojí a kto jeho prikázania ľahkomyselne prestupuje.

*

Čím najlepšie ukážeš, že skutočne miluješ Boha? Tým, že budeš verne vždy zachovávať všetky Božie i cirkevné prikázania. Pán Ježiš ti hovorí: “Kto ma miluje, zachováva moje slová” (Jn 14,21). Preto Bohu ukazuj skutkom, ako ho miluješ! “Dietky, nemilujte slovom ani jazykom, ale skutkom a pravdou” (I Jn 3,18).

*

Z lásky k Bohu a ľuďom.

V belgickom meste Leuven vstúpil do rehole Najsvätejšieho Srdca Ježiša a Márie ako 19-ročný chlapec Damián de Veuster. Pretože stále mal pred očami láskyplné Ježišovo a Máriino srdce, dobrovoľne sa rozhodol odísť na ostrov Molokai. Ostrov sa nazýva aj ostrovom smrti, pretože naň vtedy vyvážali nevyliciteľne chorých na malomocenstvo, aby tam zomreli. Títo úbožiaci tam žili v chatrčiach zhotovených z trávy a zúfalo sa ponevierali medzi životom a smrťou. Tento rehoľník prišiel medzi nich, aby bol ich kňazom, lekárom, učiteľom a bratom. Obväzoval im rany, zháňal pre nich jedlo a šaty, staval im chatrče z dreva, vyučoval ich, potešoval ich, slúžil im sv. omšu, vysluhoval im sviatosti a pochovával ich. Po dvanástich rokoch láskyplnej služby chorým, sám sa nakazil malomocenstvom, takže štyri roky mu odpadávalo svalstvo od kostí na celom tele. Aj tvár mal bez líc a bez perí a bez uší a bez viečok. Toto všetko podstúpil z lásky k Bohu a k bližným. V tej hrdinskej láske tam zomrel 15. apríla 1889 vo veku 49 rokov.

*

Skúpy sedliak

Bohatý sedliak ide z poľa, na chrbte nesie vrece plné žita. Po ceste stretne milého Pána Boha. “Daruj mi tvoje žito” - prosí Pán sedliaka. Sedliak si myslí, že Boh má žita dosť, nuž zloží vrece na zem, hrabe v ňom chvíľu a vytiahne to najmenšie zrnko. Len čo sa ono ocitlo v Božích rukách, zmenilo sa na číre zlato. Takto mu ho Boh vrátil do ruky. Tu ľutoval sedliak, že nedaroval Bohu celé vrece žita, ale Pán Boh tam už nebol. Putoval kdesi inde po svete, aby stretal ľudí, ktorých môže obdarovať.

Otázky a odpovede:

Prečo máme milovať Boha?

Boha máme milovať preto, lebo si zaslúži lásku pre svoju nekonečnú dokonalosť a je náš nebeský Otec, od ktorého máme všetko dobré.

Kto miluje Boha nadovšetko?

Boha miluje nadovšetko ten, kto je ochotný radšej všetkého sa vzdať, ako ťažkým hriechom stratíť jeho lásku.

7. BOHU PATRÍ NAJVYŠŠIA ÚCTA

Len Bohu patrí najvyššia úcta. - Klaniame sa len Bohu. To znamená: Boha uznávame za najvyššieho Pána. Preukazujeme mu najvyššiu úctu a podrobujeme sa jeho svätej vôli. Bohu preukazujeme úctu zvlášť vnútornou modlitbou. Pretože mu patríme s dušou i telom, sme povinní uctievať si ho i navonok zbožnými úkonmi, napr. pokľaknutím. "Pod'ťe, klaňajte sa, kľaknite pred Pánom, svojim tvorcom!" (Ž 94,6). Najviac sa prejavuje úcta Bohu obetami. Čím je obetný dar dokonalejší, tým je obeta cennejšia. Ktorá je obeta Nového zákona? - Vnútorne, navonok a obetami máme uctievať Boha nielen súkromne a jednotlivo, ale aj verejne a spoločne. Preto boli predpísané spoločné bohoslužby už v Starom zákone.

Kto sa zvlášť prehrešuje proti úcte Boha? - Kto zanedbáva modlitbu. - Modlitbu hriechne zanedbáva, kto je pri modlitbe vedome a dobrovoľne roztržitý, kto sa nemodlí v ťažkom pokušení a kto sa z ľahostajnosti voči Bohu často ráno a večer nemodlieva.

Kto proti Bohu reptá? - Proti Bohu reptá ten, kto Boha posudzuje, kto proti Bohu a Božiemu poriadku na svete hovorí neúctivo a s tým, čo Boh nariadil, alebo zariadil, nie je spokojný.

Kto sa dopúšťa povery? - Povery sa dopúšťa, kto napr. verí, že isté dni, alebo čísla sú nešťastné a podľa toho sa aj riadi. Kto verí, že bude šťastný, zdravý a nezraniteľný, pokiaľ má pri sebe určité veci, kto verí tomu, čo mu niekto vyloží z ruky, z kariet, alebo z hviezd. Ani snom sa nemá veriť, ak nie sú to sny napomínajúce človeka, aby konal pokánie, alebo aby vykonal bohumilý skutok.

Je zvlášť nebezpečný hriech, keď sa niekto pokúša vyvolávať duchov (duchárstvo, alebo špiritizmus), aby zjavil skryté veci, alebo spôsobil niečo podobné zázraku. Z Božieho dopustenia by sa mohlo stať s pomocou zlého ducha, ktorý môže preludom, alebo i skutočne všeličo spôsobiť, čo prevyšuje ľudské sily. Väčšinou však vznikajú špiritistické úkazy podvodom usporiadateľov a ľahkovernosťou alebo sebaklamom účastníkov. Mnoho sa tiež dá vysvetliť sugesciou, alebo aj hypnózou, tj. takým ovplyvnením obrazotvornosti prítomných osôb, že sú nanútené ich myslí určité predstavy, alebo ich vôli určité úkony. Návšteva špiritistických krúžkov (sedení, alebo seansov) spôsobuje ťažké duševné poruchy a podryva sv. vieru. Preto Cirkev prísne zakazuje sa na nich zúčastňovať.

Kto sa dopúšťa svätokrádeže? - Svätokrádeže sa dopúšťa ten, kto zneuctieva osoby, miesta alebo veci zasvätené Bohu a kto nehodne prijíma niektorú sviatosť. Z úcty k Bohu máme zaobchádzať úctivo so všetkým, čo je zasvätené úcte a službe Božej. Sú to zvlášť: posvätené osoby (kňazi, rehoľné osoby), posvätené miesta (kostol, cintorín), posvätené veci (bohoslužobné predmety, obrazy, sochy, ružence, medailóny, posvätné pomníky, zvony, organy). Ktoré posvätené pomníky poznáš v najbližšom okolí? - Čo je na nich napísané? - Čím ukazuješ úctu pred nimi?

Písmo Sväté napomína: "Nedotýkajte sa mojich posvätených a neublížujte mojim prorokom!" (I Kron 16,22). Hrubo a surovo jedná, kto svojvoľne ruší bohoslužby. Svedčilo by to o veľkej mravnej spustlosti, keby niekto zlomyseľne poškodil, alebo ináč zneuctil miesta alebo veci zasvätené Bohu. Keď sa toho hriechu dopustil kráľ Baltazár, ukázal sa na stene "Boží prst" (Dan 5,5).

Kto sa dopúšťa modlárstva? - Sú ľudia, ktorí uctievať stvorené veci ako najvyššiu bytosť, ako Boha. Tak sa pohania klaňajú slnku, hviezdám, ba aj zvieratám.

To je modlárstvo. Modlárom sa podobajú tí, ktorí viac ako o Boha sa starajú o svoj majetok.

V Starom zákone zakázal Boh zhotovovať posvätné sochy a maľovať posvätené obrazy. Bolo to zakázané preto, lebo vtedy bolo veľké nebezpečenstvo, žeby Židia na spôsob pohanov vzdávali sochám božskú úctu. Preto boli sochy a obrazy zakázané. Bol to zákaz, týkajúci sa starozákonných obradov.

V Novom zákone obradné predpisy spolu so starozákonnými obetami boli Kristom zrušené. Preto aj tento zákaz zhotovovať obrazy a sochy prestal, pretože prestalo nebezpečenstvo takéhoto modlárstva. Neklaniame sa sochám a obrazom, ale iba Bohu. - Jeho dobrotu a moc oslavujeme v osobách a činoch svätých, ktorých nám sochy a obrazy živo pripomínajú!

*

Viera v Boha je svetlo, ktoré nám ukazuje cestu, ktorou máme ísť, aby sme nezblúdili a tak dosiahli svoje šťastie pozemské i večné. Viera v Boha je sila, ktorá nám pomáha na tejto ceste vytrvať a zdolať všetky prekážky. Boh je taký mocný, že môže všetko a je taký dobrý, že nám chce to najlepšie. Bez viery v Boha nemôže byť kresťan trvalo šťastný, pretože mu chýba to najpotrebnejšie. Zachovaj si pravdu, čistú vieru, bez prímеси povier a zachováš si v duši vždy svetlo a silu.

*

Modlitba za druhého

V istom kruhu študentov sa chlapci rozprávali o svojich zážitkoch z detstva. Jeden z nich, spomenul nasledovný zážitok. Rodičia boli pred veľmi vážnym rozhodnutím. Deťom nepovedali nič, lebo ich chceli chrániť pred nebezpečnými obavami. "Raz...-hovori chlapec - vidím cez poloopené dvere, ako sa otec modlí." V jeho modlitbe bolo cítiť ťarchu jeho rozhodnutia, pred ktorým stál, bolo cítiť lásku k rodine, k deťom. Na tento zážitok nikdy nezabudnem" - povedal chlapec".

*

Vynikajúca postava náboženského života XIX. stor. Ozanam, profesor na Sorbone v Paríži, ktorý tiež v mladosti tápal v otázkach viery, videl raz v kostole Ampéra kľačať a modliť sa ruženec. "To urobilo na mňa hlbší dojem", píše Ozanam, "ako všetky knihy a kázne".

Otázky a odpovede:

Prečo máme uctievať Pána Boha?

Pána Boha máme uctievať preto, lebo je náš Stvoriteľ, najlepší Otec a najvyšší Pán.

Kto sa zvlášť prehrešuje voči úcte k Bohu?

Zvlášť sa prehrešuje voči úcte k Bohu ten, kto zanedbáva modlitbu, kto reptá proti Bohu a kto sa dopúšťa povery alebo modlárstva.

8. NEVEZMEŠ MENO BOŽIE NADARMO (Druhé Božie prikázanie)

Božie meno. - “Svätý, svätý, svätý je Pán, Boh zástupov, plná je zem jeho slávy” (Iz 6,3). Áno, veľký, vznešený a svätý ja Boh a sväté je jeho meno. Z úcty píšeme slovo Boh s veľkým B a používame jeho meno len keď sa modlíme, alebo keď vážne hovoríme o Bohu. Rovnako používame i meno Ježiš a Kristus. Podobne je úctyhodné meno Božej Matky, Panny Márie, sv. Jozefa a ostatných svätých. Nikdy nevolajme ľahkomyselne a bez potreby: “Ježiš, Mária, Jozef”. Mená Panny Márie a sv. Jozefa nie sú síce mená Božie, ale sú to mená svätých osôb, ktoré sa taktiež nemajú ľahkomyselne vyslovovať.

Je však pekný zvyk hovoriť: “Pán Boh zaplat”. - “Pán Boh požehnaj.” - “Pochválený buď Ježiš Kristus” - “S Pánom Bohom”. - “Boh ťa opatruj.” - “Boh vás poteš”. - Pomáhaj Pán Boh”. - “Ak dá Pán Boh”. - “Chvála Bohu”. - Zbožné a dôverné vyslovovanie Božieho mena a mien svätých je najkrajšia modlitba.

Úctivo hovoríme nielen o Bohu a o svätých, ale taktiež o všetkom, čo je posvätné: Sú to posvätné obrady, sviatosti, pravdy viery, Písmo sv. a i. V kostole pri bohoslužbách počujeme slovo “sacramentum”, to znamená sviatosť, alebo slovo “krucifix”, to znamená ukrižovaný. Sú to posvätné slová preto sa nemajú vyslovovať ľahkovážne. Pri pohľade na Ukrižovaného sv. František plakával a katolík by mohol používať slovo “Ukrižovaný” v hneve alebo pre zábavu? -Keď niekto vyslovuje meno Božie alebo mená svätých v hneve a pritom ešte praje inému niečo zlé, dopúšťa sa preklínania, alebo kliatia.

Rúhanie. - Bohu sa rúha, kto hovorí alebo píše posmešne o Bohu, o svätých, alebo o posvätných veciach. Tiež sa rúha ten, kto potupne napodobňuje posvätné obrady alebo sa potupne chová k posvätným veciam. Rúhanie je veľmi ťažký hriech. V Starom zákone sa rúhanie trestávalo smrťou (III Moj 24,16). Dodnes sa stáva, že Boh tento hriech niekedy i náhle trestá. “Nemyslite si, sa môžete Bohu posmievať” (Gal 6,7).

Keď budeš počuť niekoho vyslovovať Božie meno nadarmo, napomeň ho, pokiaľ je to možné a vhodné. Zakaždým však odpros Pána Boha za túto urážku tichou modlitbou: “Nech je meno Pánovo pochválené.”

*

Prišli ste snád' z pekla?

Istý francúzsky kňaz sa stretol na poli s roľníkom, ktorý strašne klial. I povedal mu duchovný: “Milý priateľu, vy ste asi prišiel z pekla?” Roľník nemohol pochopiť význam otázky a prosil kňaza o vysvetlenie. “To je tak”, hovorí kňaz: “U nás rozprávame francúzsky. Keď stretnem niekoho, kto hovorí nemecky, z toho usudzujem, že pochádza z Nemecka, pretože rozpráva rečou, ako sa rozpráva všade v Nemecku. Keď hovorí taliansky, z toho usudzujem, že je to Talian. Ak hovorí španielsky, myslím si, že je to Španiel. Ale ak niekto kláje, ihneď z toho vyvodzujem, že je to host' z pekla, lebo hovorí preklínaním, čo je reč, ktorá sa v pekle najčastejšie užíva. V nebi znejú chválospevy anjelov, v pekle kliatby zatratených. Kto preklína, hlási sa do diablovho kráľovstva.”

Otázky a odpovede:

Čo zakazuje Boh druhým prikázáním?

Boh druhým prikázáním zakazuje hriechy proti svojmu menu.

Kto sa prehrešuje proti Božiemu menu?

Proti Božiemu menu sa prehrešuje ten, kto ho ľahkomyselne, alebo v hneve vyslovuje, kto hovorí neúctivo o Bohu, o svätých osobách, alebo veciach a kto sa Bohu rúha.

9. PRÍSAHA A SĽUB

Prísaha. - Prísaha sa vykonáva rôznym spôsobom, napr. "Boh mi je svedok" (Rím 1,9). "Ako je Boh nado mnou..." Slávnostne sa prisahá pred krížom a pri súde. Pred oltárom pri sobáši sa prisahá slovami: "Pred oltárom nášho Pána Ježiša prisahám, že svoj manželský sľub dodržím! Tak mi Pán Boh pomáhaj!" Aj Pán Ježiš prisahal (Mt 26,63-64). Slovami "Hovorím vám, aby ste neprisahali" (Mt 5,34) Pán Ježiš nezakázal prísahu, ale tým chcel povedať toľko, že: Buďte takí pravdovravní, aby vám mohol každý na slovo uveriť, aby nebola potrebná prísaha.

Hriešna prísaha. - Ľahkomyselne a hriešne prisahá ten, kto prisahá v malicherných veciach, alebo prisahá a nevie, čo sa bude od neho požadovať. Krivo prisahá a preto hriešne, kto prísahou potvrdzuje klamnú výpoveď. Krivá prísaha je veľmi ťažký hriech, pretože Boh je nanajvýš pravdovravný a takouto prísahou ho voláme za svedka klamstva.

O krivej prísaha hovorí Boh: "Do domu človeka, ktorý krivo prisahá, príde kliatba a usadí sa v jeho dome a strávi ho s drevom i kamením" (Zach 5,4). A staré príslovie hovorí: "Kto krivo prisahá, toho Boh do roka a do dňa na súd volá". U našich predkov sa krivá prísaha trestala smrťou. Kto prisahal, že urobí niečo nedovolené, nesmie to urobiť, pretože by to bol nedovolený záväzok, hriešny a jeho splnením by sa dopustil ďalšieho hriechu.

Posvätný sľub. - Nieкто si vo chvíli horlivosti zaumieni, že niečo bohumilé urobí. Ak sa k tomu nezaviazal pod hriechom, nebol by to sľub, ale predsavzatie. Keby sa však k tomu zaviazal pod hriechom, bol by to sľub.

Posvätný sľub zaväzuje ako zmluva. Neviaže sľub vynútený, alebo urobený za druhého. Deti nie sú viazané sľubmi rodičov, ani potomkovia sľubmi predkov. Ale sľub dobrovoľný a platný zaväzuje prísne. Žiada si to povinná úcta k Bohu. "Čokoľvek si sľúbil, splň, lebo omnoho lepšie je nesľubovať, ako po sľube nesplniť to, čo si sľúbil" (Kaz 5,3-4). Preto skôr, ako Bohu niečo sľúbiš, dobre si rozmysli, či to budeš môcť splniť. Keď chceš urobiť sľub v dôležitejšej veci, porad' sa o tom najprv so spovedníkom. I v tom prípade sa obráť na svojho spovedníka, keď si niečo sľúbil a potom ti je veľmi ťažké ten sľub splniť.

Keby si vôbec nemohol sľub splniť, si bez hriechu. Biskup môže z dôležitých dôvodov posvätný sľub odpustiť, alebo zmeniť na ľahší. Odpustenie niektorých sľubov je vyhradené sv. Otcovi.

*

Dobrovoľne a s rozvahou sa zviazať k niečomu bohumilému je veľmi chvályhodné a záslužné. Avšak: "Plň svoje sľuby!" (Nahum 1,15). Dobrovoľný sľub je spravodlivý dlh. Kto by pre svoju újmu zrušil posvätný sľub, alebo mu ľahkomyselne nezadostučinil, dopustil by sa hriechu proti druhému Božiemu prikázaniu. Preto si dobre uváž skôr, ako niečo sľúbiš a keď si sľúbil, tak svoj sľub splň s radosťou! Je to na väčšiu Božiu oslavu a pre tvoje väčšie zásluhy.

*

Nezmieriteľní bratia

Dvaja bratia sa spolu znepriatelili. Ich priateľ sa snažil, aby ich uzmieril. Jeden z bratov bol ochotný sa zmieriť, ale druhý nechcel ani počuť o nejakom zmierení. Vyslovil sa takto: "Nikdy sa nezmierim, lebo som prisahal Pánu Bohu, že sa budem na brata hnevať večne. Svoju prisahu nikdy nezruším." Priateľ mu povedal: "Tvoja prisaha je hriešna a preto neplatná. Ako by si Pánu Bohu takto prisahal: "Bože, ja nechcem poslúchať tvoje zákony, ale chcem sa riadiť vôľou tvojho odporcu - satana." Keď budeš takejto hriešnej prisaha verný, upadneš z jedného hriechu do druhého." I spoznal zaslepený brat svoju hlúposť a zmieril sa.

Otázky a odpovede:

Čo znamená slovo "prisahám"?

Slovo "prisahám" znamená: Beriem Boha za svedka, že hovorím pravdu, alebo že chcem splniť, čo sľubujem.

Kto prisahá hriešne?

Hriešne prisahá ten, kto prisahá ľahkomyselne, kto prisahá krivo, alebo že urobí niečo nedovolené.

Čo znamenajú slová "sľubujem Bohu"?

Slová "sľubujem Bohu" znamenajú: Pod hriechom sa zaväzujem, že vykonám niečo milé Bohu, čo nie som povinný vykonať.

10. SPOMEŇ SI, ABY SI DEŇ SVIATOČNÝ SVÄTIL (Tretie Božie prikázanie)

Sviatočný deň. - Už v Starom zákone bol jeden deň zasvätený Bohu. Bola to sobota. V Novom zákone je to už od apoštolských čias nedeľa, pretože v nedeľu vstal Pán Ježiš zmŕtvych a v nedeľu zoslal Ducha Svätého.

Rovnako ako nedeľu, svätíme i zasvätené sviatky. To nám nariaďuje prvé cirkevné prikázanie. Zasvätené sviatky Pána sú: Narodenie Pána (25. decembra), Zjavenie Pána (6. januára), Veľká noc, Nanebovstúpenie Pána, Zoslanie Ducha Svätého a Božie Telo.

Zasvätené sviatky Panny Márie sú: Slávnosť Bohorodičky (1.januára), Nanebovzatie Panny Márie (15. augusta) a Nepoškvrnené počatie Panny Márie (8.decembra). Zasvätené sviatky svätých sú: sv. Petra a Pavla (29.júna), Všetkých svätých (1.novembra).

Svätá omša vo sviatočný deň. - Druhé cirkevné prikázanie prikazuje: “V nedeľu a v prikázaný sviatok sa zúčastni celej sv. omše a nábožne!” Byť nábožne prítomný na sv. omši znamená: Byť na sv. omši z úcty k Bohu, správať sa pri nej úctivo a pozorne sledovať, čo sa koná na oltári. Sv. omšu treba počúvať tam, kde sa koná. - Úctivo sa správa na sv. omši ten, kto je prítomný v slušnom odevu, slušne stojí, kľací alebo sedí, neobzerá sa ani nesmeje a zbytočne nehovorí. - Pozorne máme sledovať zvlášť hlavné časti sv. omše. Najlepšie, keď sa pri sv. omši modlíme príslušné modlitby a zbožne spievame piesne k sv. omši.

Kto sa prehrešuje voči sviatočnej sv. omši? - Proti sviatočnej sv. omši sa prehrešuje ten, kto ju zanedbá úplne, alebo čiastočne, kto sa pri nej neúctivo chová a kto je pri nej dobrovoľne roztržitý. Kto by z vlastnej viny zanedbal celú sv. omšu, alebo jej hlavné časti, mal by ťažký hriech. Ktoré sú hlavné časti sv. omše? - Ľahko vedie k zanedbaniu povinnej sv. omše nemierna zábava v predvečer sviatočného dňa. Kto neskoro chodí, sám sebe škodí a druhých vyrušuje v nábožnosti.

Pre neúčast' na sv. omši je ospravedlnený ten, kto je chorý, alebo kto by utrpel značnú škodu na zdraví, alebo na majetku, kto má ďaleko, zvlášť pri zlom počasí, kto je neodkladne zamestnaný, a pritom nemôže byť vystriedaný (opatrjuje malé deti, alebo chorého, nutne sa stará o domácnosť, alebo pomáha pri nešťastí). V takejto nemožnosti je dobre sa pomodliť sv. omšu.

Pri neodkladných cestách, slávnostiach, alebo turistike zaradíme vždy do denného poriadku v nedeľu sv. omšu, hoci hneď ráno ešte pred odchodom, alebo na inom mieste, kam zavčasu dôjdeme, ak je to možné. - V niektorých kostoloch sa možno už v sobotu zúčastniť sv. omše s platnosťou na nedeľu.

Sviatočný pokoj. - Boh je náš najlepší otec. Chce, aby si človek z času na čas odpočinul a nevyčerpal predčasne svoje životné sily. Zároveň chce, aby každý mal dosť času starať sa o spásu svojej duše. Preto prikázal vo sviatočný deň si odpočinúť od nepotrebnéj všednej práce (V Moj 5,13-14). Sviatočný pokoj je dôležitý tiež pre utužovanie rodinného a spoločenského spolunažívania. Sviatočný pokoj má trvať celý deň od polnoci do polnoci.

S cirkevným povolením, alebo z nutnej potreby sa môže vo sviatočný deň robiť všedná práca. Nutná potreba je napr.: skladať úrodu za nepriaznivého počasia, pomáhať pri nešťastí a robiť práce, ktoré nemožno prerušiť bez značnej škody.

*

Aký je tvoj deň nedeľný, taký bude deň posledný. Aká nedeľa, taká posledná chvíľa. Sv. nedeľa, sv. smrť, nesvätá nedeľa, nešťastná smrť. Nedeľa bez sv. omše - celý týždeň bez Božieho požehnania. Preto vždy svedomito zasväť nedeľu a prikázané sviatky. Ani jedna nedeľa bez sv. omše! Pamätaj, že všetky tvoje modlitby bez sv. omše nemajú nikdy takú cenu, ako keď sa zbožne zúčastníš sv. omše. Prečo? Pri sv. omši Pán Ježiš spája tvoje modlitby so svojou obetou a práve preto pri sv. omši môžeš najviac Boha chváliť, ďakovať mu, uzmierovať ho a všetko potrebné si od neho vyprosovať.

*

Nechodím do kostola.

Raz, bolo to v nedeľu, prechádzali sa na námestí Turína dve ženy, ktoré chceli ísť do kostola. Nakoľko sa v Turíne nevyznali, spýtali sa jedného tučného pána, kde je kostol. Pán im ukázal a spýtal sa ich: “Čo tam chcete robiť?” “Chceme ísť na sv. omšu”. “Ale, dobré ženičky, lepšie by ste urobili, keby ste sa išli zabávať. Pozrite, ja nechodím do kostola, som tučný, zdravý, mám sa výborne.” “Tomu sa nedivte -

odvetila jedna zo žien - aj môj otec má v chlieve tučné prasa, ktoré tiež necíti potrebu ísť do kostola. Má sa výborne”.

*

Kolumbus

Objavitel' Ameriky Krištof Kolumbus starostlivo svätzil nedele a sviatky. Jeho muži na lodiach nesmeli vtedy pracovať. Jeho lode stáli ako plávajúce chrámy. Boh mu za to doprial veľký úspech, lebo sa mu podarilo objaviť Ameriku.

Otázky a odpovede:

Čo prikazuje Boh v treťom prikázaní?

Boh v treťom prikázaní prikazuje, aby sme svätbili sviatočný deň. V Novom zákone svätíme sviatočný deň tak, že sa zúčastníme na sv. omši a nekonáme nepotrebné všedné práce.

Kto je povinný sa zúčastniť na sv. omši vo sviatočný deň?

Vo sviatočný deň je povinný zúčastniť sa sv. omše každý kresťan katolík od siedmeho roku svojho života.

Čo sa vo sviatočný deň požaduje okrem sv. omše?

Vo sviatočný deň sa okrem sv. omše požaduje, aby sme prijali sviatosti, aby sme sa viac venovali rodine a konali milosrdné skutky.

11. CTI OTCA SVOJHO I MATKU SVOJU (Štvrté Božie prikázanie)

Povinnosti detí k rodičom. - Dobré dieťa preukazuje úctu svojim rodičom tým, že ich pozdraví a prosí, ďakuje a blahoželá k meninám, k narodeninám, k sviatkom a hovorí o nich úctivo. Rodičom patrí úcta, i keď niekedy urobia chybu. - Svoju lásku preukazuje dobré dieťa rodičom tým, že ich nezarmucuje a nehnevá, pomáha im v práci a núdzi, v chorobe a v starobe, dáva im povinné dávky s radostnou vďačnosťou a pamätá na nich i po smrti v modlitbách a vo sv. omšiach. “Synu, zastaň sa v starobe svojho otca a nezarmucuj ho po celý jeho život. Ak zoslábne na rozume, maj zľutovanie a nepohrdaj nim, a nezabúdaj na bolesť svojej matky!” (Sir 3,14-15 a 7,29).

Svoju poslušnosť dobre vychované dieťa preukazuje tým, že poslúcha rodičov na prvé slovo s jasnou tvárou a bez odvrávania. Tak bol poslušný ako chlapec v Nazarete svojej matke a svojmu pestúnovi. Nebeskému Otcovi bol poslušný až na smrť na kríži. Poslušnosť - prvá čnosť! Dospelé deti a už samostatné sú povinné dbať aspoň na rady, napomenutia a výstrahy rodičov. Ctiť si ich a milovať ich, sú povinní až do smrti. Zvlášť verne majú splniť poslednú ich vôľu. Dobrým deťom Boh sľuboval svoju ochranu a požehnanie.

Proti rodičom sa prehrešuje ten, kto sa za nich nemodlí a v núdzi im nepomáha, kto ich rozkazy napomenutia a výstrahy neberie na vedomie, kto sa na nich hnevá, hrubo sa k nim chová, zle o nich hovorí a za nich sa hanbí.

Požehnanie rodičov. - Keď žehná otec, alebo matka deti z plného srdca, je to účinná modlitba o Božie požehnanie. Preto sa hovorí: "Požehnanie rodičov sa neutopí vo vode, nezhorí v ohni... Modlitba matky vyslobodzuje z morského dna". A Písmo Sv. hovorí: "Požehnanie otca upevňuje domy synov, ale kľatba matky od koreňa vyvracia základy." (Sir 3,11).

Povinnosti rodičov k deťom. - Rodičia sú povinní podľa svojich síl starať sa o výchovu náboženskú, mravnú, telesnú i občiansku u svojich detí.

*

Nieto priateľa nad otca. Na slnku je teplo, pri matke je blažene. Keď zomrie otec, odíde chlieb, keď zomrie matka, odíde láska. Miluj svojich rodičov, maj ich rád, skôr ako sa nazdáš, budeš stáť pri ich hrobe. Zvlášť pamätaj na deň ich menín, narodenín, na Štedrý večer. Venuj im nielen blaženie s darčekom, ale aj duchovnú kyticu: modlitby, sv. omše so sv. prijímaním, osobné obety a dobré skutky.

*

O dedkovi a koryte .

Starček bol už taký neschopný, že nedoviedol, nepočul a celý sa triasol. Pri stole sotva mohol udržať lyžicu. Taktiež vždy rozlieval polievku. Hnevalo to jeho syna i nevestu, až konečne prikázali starčekovi jedávať v kúte pri peci. Jedlo mu dávali do starej hlinenej misy. Bolo to trpké pre starca, že ho takto chápali príbuzní. Jedného dňa sa mu ruky tak triasli, že pustil misu. Misa sa rozbila na márne kúsky. Mladá nevesta ho karhala a on iba usužovaný mlčal. Teraz mu kúpili drevenú misku a z tej musel jedávať. Istého dňa, malý niekoľko ročný vnúčik vyhladal akúsi dosku, sadol si na zem a začal ju nožom strúhať. - Čo to robíš? - spýtal sa otec. - Robím koryto - odpovedal chlapec - z ktorého budú jeť otec a mama, keď ja budem veľký.

*

Trpezlivosť je každodennou formou lásky. (Joseph Ratzinger)

*

Staroba nie je pre mňa väzením, v ktorom sa sedí v odosobnení, ale balkónom, z ktorého ďalej vidno. (Maria Luise Kaschnitz)

*

Treba sa usilovať o cudzie šťastie, aby sme sami boli šťastní. (Raoul Follerau)

Otázky a odpovede:

Čo prikazuje Boh vo štvrtom prikázaní?

Boh vo štvrtom prikázaní prikazuje, aby deti svojich rodičov ctili, milovali a poslúchali.

Čo hovorí Písmo Sväté o zlých deťoch?

Písmo Sväté o zlých deťoch hovorí: "Zlorečený je každý, kto si nectí svojho otca a svoju matku" (V Moj. 27,16).

12. POSLÚCHAJ PREDSTAVENÝCH

Štátne úrady. - Boh, neviditeľný Pán sveta a celého vesmíru, vládne všetkým ľuďom. Viditeľne necháva vládnuť namiesto seba iných. V rodine sa dáva zastupovať otcom a matkou. V štáte sa necháva zastupovať vládou a štátnymi úradmi. Preto sv. Peter apoštol napísal: “Kvôli Pánovi sa podriadte každej ľudskej ustanovizni”. Sv. Pavol apoštol píše o predstaviteľoch štátnej moci: “Každý nech sa poddá vyššej moci, lebo niet moci, ktorá by nebola od Boha. A tie, čo sú, ustanovil Boh. Kto sa teda protiví vrchnosti, protiví sa Božiemu poriadku. A tí, čo sa protivia, sami si privolávajú odsúdenie. Lebo vladára sa nemusí báť ten, kto robí dobre, ale ten, kto robí zle. Chceš sa nebáť moci? Rob dobre a dostaneš od nej pochvalu. Veď ona je božou služobníčkou pre tvoje dobro. Ale ak robíš zle, potom sa boj, lebo nie nadarmo nosí meč, je Božou služobníčkou, vykonávatelkou hnevu na tom, kto robí zle. Preto sa treba podriaďiť a nielen zo strachu pred hnevom, ale aj kvôli svedomiu. Preto platíte aj dane, lebo tí, čo ich vyžadujú, sú boží služobníci. Dávajte každému, čo ste dlžní: komu daň, tomu daň, komu clo, tomu clo, komu bázeň, tomu bázeň, komu česť, tomu česť” (Rim 13,1-7).

Cirkev nepredpisuje určité zriadenie, alebo štátnu formu: “Národy majú slobodu ustanoviť si takú štátnu formu, aká najlepšie zodpovedá ich osobitným vlastnostiam, ich zdedeným zvykom a časovým potrebám” (Lev XIII v okružnom liste Diuturnum 29.júna 1881).

Povinnosti voči štátu. - Občania sú povinní svojmu štátu platiť dane, konať vojenskú povinnosť a voliť dobrých poslancov. “Dávajte cisárovi, čo je cisárovo a Bohu, čo je božie” - povedal sám Pán Ježiš (Lk 20,25). Teda hreší ten, kto štátu odopiera spravodlivé dávky a povinné služby.

Zákonnému prezidentovi a jeho vláde sme povinní preukazovať úctu, vernosť a poslušnosť vo veciach štátnych. “Boha sa bojte, kráľa si ctíte” (I Pt 2,17). Predstaviteľ štátu je chránený i svetským zákonom. Vernosť vyžaduje, aby sme boli vláde v štátnych veciach oddaní, aby sme plnili služobné sľuby a úradné povinnosti. Hriechom proti vernosti je zrada, vzburá a sprenevera.

Za predstaviteľov štátu sa Cirkev modlí na Veľký piatok a často v rôznych modlitbách. Vyzýval k tomu už sv. Pavol apoštol: “Predovšetkým teda žiadam, aby sa konali prosby, modlitby a orodovania a vzdávali sa vďaky za všetkých ľudí, za kráľov i za všetkých, čo sú na vyšších miestach, aby sme mohli žiť tichým a pokojným životom vo všetkej nábožnosti a mravnej čistote” (I Tim 2,1-2). - (O povinnostiach voči Cirkvi a cirkevným predstaveným je v článkoch o Cirkvi a cirkevných prikázaniach).

*

Pán Ježiš povedal Pilátovi: “Nemal by si nijakú moc nado mnou, keby ti to nebolo dané zhora” (Jn 19,11). Teda podľa slov samého Pána Ježiša majú predstavení svoju moc od Boha. Podľa toho musíme tiež takto o nich zmýšľať, k nim sa chovať a podľa toho jednať. Správny kresťania katolíci preto vždy boli, sú a budú najlepšou oporou štátu.

*

V Číne uväznili v istej obci skupinu chlapcov a postavili ich pred súd. Obžaloba - chodili po domoch a vyučovali deti náboženstvo. Sudca sa na nich prisne oboril. - Nie je to prvý raz, čo zisťujeme, že neposlúchate zákony. Pretože naše upozornenia nestačili, prejdeme teraz k činom! Chlapcov hodili do väzenia a zbili ich palicami až do krvi. Keď však videli, že chlapci sa nechcú zrieknuť svojej viery, komisár vyhútal

pekelný plán. Poslal ich do tábora mládeže, kde boli sami bezbožníci, starší od nich. Tí sa im ustavične vysmievali, preklínali pred nimi pápeža i kňazov. Keď ani to nevedelo zlomiť odvalu našich mladých kresťanov, začali ich moriť hladom. No hrdinskí chlapci všetko vydržali. A len čo sa vrátili domov, už si aj našli spôsob, ako sa dostať k otcovi biskupovi, ktorý sa skrýval v meste. Vyrozprávali mu všetko a hneď sa s ním aj poradili, ako ďalej pokračovať vo vyučovaní náboženstva v rodnej obci. Duch Svätý dáva aj dnes kresťanom silu a odvahu byť hrdinskými svedkami Ježiša Krista.

Otázky a odpovede:

Čo napísal sv. Peter apoštol o predstavených?

Sv. Peter apoštol napísal o predstavených: “Bud’te poddaní pre Boha každému ľudskému zriadeniu” (I Pt 2,14).

Kedy nesmieme poslúchať rodičov, alebo predstavených?

Rodičov alebo predstavených nesmieme poslúchať vtedy, keď nariaďujú, alebo dovoľujú niečo proti Božiemu zákonu. “Treba viac poslúchať Boha, ako ľudí” (Sk 5,25).

13. MILUJ SVOJHO BLÍŽNEHO

Láska k blížnemu. - Boh nemusel prikazovať, aby človek miloval sám seba, pretože každý má seba rád. Prikazuje lásku k blížnemu, pretože tejto lásky často nie je dosť. Lásku k blížnemu prikázal Boh už v Starom zákone. V Novom zákone sa stáva prikázanie lásky novým prikázaním v tom zmysle, že vzorom tejto lásky nám má byť sám Pán Ježiš, ktorý za nás obetoval i svoj život.

Okrem toho máme pamätať na to, že všetci ľudia sme ako jedna veľká rodina, lebo máme jedného praotca Adama a jednu pramatku Evu, takže sme medzi sebou ako bratia a sestry. Za nás všetkých zomrel Pán Ježiš na kríži a všetkých nás povolal k večnej spáse.

Láska k národu a k spolu veriacim. - Sme povinní milovať všetkých ľudí bez rozdielu, rás a národností, smieme však a tiež máme, viac milovať tých, ktorí sú nám bližší rodom, alebo vierou, dobrodením, alebo priateľstvom. Rodom sú nám blízki zvlášť rodičia a súrodenci, príbuzní a členovia vlastného národa. O láske k tým, ktorí sú s nami rovnakej viery, píše sv. Pavol apoštol: “Preukazujme dobro všetkým, predovšetkým spolu veriacim” (Gal 6,10). Veriaci to tak plnili a bratsky si pomáhali. “Pozrite, ako sa milujú”, hovorili o nich pohania.

Kto miluje svoj národ, hlási sa k nemu, zostáva mu verným, váži si materskú reč, otcovskú zem a národné pamiatky, usiluje sa poznať dejiny svojho národa, bráni jeho práva, prispieva na jeho potreby a modlí sa zaň. Usiluje sa národu prospieť poctivou prácou v povolání. Bolo by hriechom zradiť vlastný národ, potupovať a poškodzovať. Hriechom je však taktiež nenávisť a utláčanie, výsmech a pohrdanie iným národom. Sám vtelený Syn Boží, Ježiš Kristus nám dal najkrajší príklad lásky k vlasti.

Zdvorilosť voči všetkým. - Láska k blížnemu sa má prejavovať tiež zdvorilým jednaním ústne a písomne. Zdvorilý človek neuráža a nie je na obtiaž, úctivo oslovuje a pozdravuje, prosí a ďakuje, ochotne poslúži, ospravedlní sa, keď sa pomýli. - Má dobré spôsoby, je šetrný a srdečne prívetivý. Je súcitný k starým ľuďom, telesne postihnutým a ináč úbohým. “Pred šedivou hlavou povstaň a ucti si starcovu osobu” pripomína Písmo Sv. (III Moj 19,32). O dobrom správaní sa snaží poučiť na príklade druhých a z kníh o spoločnom správaní. “Vaša láskavosť nech je známa všetkým ľuďom!” (Flp 4,5). “V bratskej láske sa navzájom milujte, v úctivosti predbiehajte jeden druhého!” (Rim 12,10).

*

Zamysli sa nad tým, ako sa chováš zvlášť k tým najbližším zo všetkých blížnych, k svojim rodičom a súrodencom. Nech si kdekoľvek a nech jednáš s kýmkoľvek, vždy pamätaj na slová Pána Ježiša: “Všetko, čo chcete, aby ľudia robili vám, robte aj vy im!” (Mt 7,12).

*

Láskou sa viac docieli

Slnko a vietor hľadajú, ktorý z nich prinúti pocestného, ktorý práve išiel okolo, aby zhodil svoj kabát. Prvý sa pustil do pocestného vietor. Vrhol sa celou silou na neho, pocestný sa na ceste zmieta, ale čím väčšou silou vietor na neho útočí, tým viac sa pocestný zahaľuje. Potom sa pokúsi slnko o to, aby dostalo z pocestného kabát dolu. Zohrieva pocestného a čím viac hreje, tým viac sa pocestný rozopína a nakoniec odhadzuje kabát. Slnko stávkou vyhralo. Teplotou lásky sa skôr dosiahne premena, človek skôr zhodí zlé vlastnosti, ako útočením a nadávkami.

Otázky a odpovede:

Kto je náš blížny?

Náš blížny je každý človek, priateľ i nepriateľ.

Ktorými slovami Pán Ježiš zvlášť vyzýva k láske k blížnemu?

Pán Ježiš vyzýva k láske k blížnemu zvlášť týmito slovami: “Nové prikázanie vám dávam, aby ste sa navzájom milovali, ako som ja miloval vás” (Jn 13,34).

14. MILOSRDNÉ SKUTKY

Skutky telesného a duchovného milosrdenstva. - V Písme Svätom sa nám odporúčajú zvlášť tieto skutky telesného milosrdenstva: sýtiť hladných, napájať smädných, prijímať do domu pocestných, zaodievať chudobných, navštevovať nemocných, oslobodzovať zajatých, pochovávať mŕtvych. Skutky duchovného milosrdenstva: napomínať hrešiacich, učiť nevedomých, dobre radiť pochybujúcim, potešovať zarmútených, trpezlivo znášať krivdy, ochotne odpúšťať ubližujúcim, modliť sa za živých i mŕtvych.

Účelnejšie a ľahšie možno konať milosrdné skutky v dobročinnom združení, ako napr. katolícka Charita, alebo nejaké milosrdné spoločenstvo lásky k blíznym.

Sv. Augustín k tomu hovorí: “Nemáme si želať, aby boli chudobní preto, aby sme mohli konať milosrdné skutky. Dávaš chlieb hladnému - lepšie by však bolo, keby nikto nehladoval a ty keby si nikomu nedával. - Odievaš chudobného - kiež by všetci boli zaodetí a nebolo tohto nedostatku... Toto všetko sú povinnosti, keď ich treba. Pričín sa však, aby nebolo biednych. Milosrdné skutky prestanú, ale neprestane láska.”

Tieto slová sv. Augustína ukazujú, že máme pracovať na takom usporiadaní ľudskej spoločnosti, na takom spoločenskom poriadku, ktorý odstraňuje príčiny ľudskej biedy a dáva možnosť ľudsky dôstojného života všetkým ľuďom.

Čo hovorí Písmo Sv. o milosrdných skutkoch? - Pán Ježiš povedal: “Naozaj vám hovorím: Čo ste urobili jednému z týchto najmenších bratov, mne ste to urobili” (Mt 25,40). “Blahoslavení milosrdní, lebo oni dosiahnu milosrdenstvo” (Mt 5,7). - “Kto podá jednému z týchto najmenších pohár studenej vody, pretože je môj učeník, skutočne vám hovorím, nepríde o svoju odmenu” (Mt 10,42). - “Robte si priateľov z márnej mamony, aby vás, až dokonáte, prijali do večných príbytkov” (Lk 16,9).

Tobiáš napomínal svojho syna: “Ako len budeš môcť, buď milosrdný. Ak budeš mať mnoho, dávaj mnoho, ak budeš mať málo, snaž sa aj z mála ochotne nadeliť... Almužna oslobodzuje od každého hriechu... A nepripustí, aby duša prišla do temnôt” (Tob 4,8, 9,11).

*

Vykonaj denne aspoň jeden skutok telesného alebo duchovného milosrdenstva. Konaj tak v milosti posväcujúcej a nahromadiš si najväčšie poklady - skutky záslužné pre nebo a vyšší stupeň večnej radosti. Bude ťa to blažiť už tu na zemi, lebo” blaženejšie je dávať, ako prijímať” (Sk 20,35).

*

Svätý Martin rozdelil plášť

Svätý Martin bol pôvodne dôstojníkom. Kedysi prechádzal bránou z mesta Amienu von. Tu ho stretol polonahý žobrák, ktorý sa chvel zimou na celom tele. Nikto sa nad ním nezmiľoval. Ale sv. Martin dojatý utrpením vytiahol meč, rozťal plášť a podal jednu polovicu žobrákovi. V noci mal sv. Martin krásny sen. Videl Krista odetého polovicou plášte, okolo ktorého boli anjeli. Ježiš hovoril anjelom: “Pozrite, týmto plášťom ma odel Martin.” Následkom tohoto sna sa dal Martin čoskoro pokrstiť a bol ešte dobročinnjší, ako predtým. Neskôr sa stal biskupom v meste Tours a žil svätým životom. Zomrel r. 402. Z tohoto príkladu vidíme, že Boh považuje všetko, čo urobíme svojim blíznym, akoby sme to urobili jemu samému.

Otázky a odpovede:

Zvlášť ktorými skutkami preukazujeme lásku blížnemu?

Lásku blížnemu preukazujeme zvlášť skutkami milosrdenstva.

Ako oceňuje Pán Ježiš naše milosrdné skutky?

Pán Ježiš oceňuje naše milosrdné skutky tak, ako keby sme ich urobili jemu samému. “Naozaj vám hovorím: Čo ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, to ste mne urobili” (Mt 25,40).

15. MILUJTE SVOJICH NEPRIATEĽOV

Nepomsti sa! - Právo trestať krivdu má iba Boh a na to oprávnený úrad. “Mne patrí pomsta, ja sa raz odplatím”, hovorí Pán (V Moj 32,35). A Pán Ježiš povedal: “Počuli ste, že bolo povedané: Oko za oko, zub za zub! Ja vám však hovorím, neprotivte sa násiliu!” (Mt 5,38). “Nikomú sa neodplácajte zlom za zlo!” (Rim 12,17). Lepšie je krivdu vytrpieť, ako krivdu spôsobiť.

Odpusť a zmier sa! - K odpusteniu nás vyzýva Pán Ježiš, keď hovorí o obetnom dare: “Ak prinášaš svoj dar na oltár a tam si spomenieš, že tvoj brat má niečo proti tebe, nechaj svoj dar pred oltárom a choď sa najskôr zmieriť so svojim bratom! Až potom príď a obetuj svoj dar!” (Mt 5,23-24). - K dopusteniu nás vyzýva aj príbehom o nemilosrdnom služobníkovi (Mt 18,23-35) a prosbou Otčenáša “odpusť nám naše viny, ako aj my odpúšťame svojim vinníkom”. Sv. Pavol apoštol nás napomína: “Odpúšťajte si navzájom, ak má niekto niečo proti druhému, tak ako vám Pán odpustil” (Kol 3,13). “Nech slnko nezapadá nad vašim hnevom!” (Ef 4,26). - Ak si snáď sám niekoho urazil, pros o odpustenie.

Dobre rob aj nepriateľovi! - “Láska k blížnemu nerobí zle” (Rim 13,10). Hovorí sa: “Kto do teba kameňom, ty do neho chleбом!” - “Ak je tvoj nepriateľ hladný, daj sa mu najesť, ak je smädný, daj sa mu napiť... nenechaj sa premôcť zlom, ale premáhaj zlo dobrom” (Rim 12,20-21).

*

“Blahoslavení pokojamilovní, lebo sa budú volať Božími synmi” (Mt 5,9). Pokoj v rodine, so susedmi, v obci, v štáte a medzi všetkými národmi je podmienkou krásneho spolužitia, sily, Božieho požehnania a večného pokoja. Vo svätej jednote - je Božia sila. Zjednotení stojíme, rozdelení padáme. Katolíik sa s druhými nesúdi, len keď je to nevyhnutne potrebné. “Žite v pokoji a Boh pokoja a lásky bude s vami!” (II Kor 13,11).

*

Maďarský gróf Szapary sa dostal do tureckého zajatia. Paša, ku ktorému bol pridelený, bol ukrutný despota. Zapriahol grófa ku volom a musel s nimi ťahať pluh. V ťažkých chvíľach ho posilňoval len obraz trpiacej Matky Božej. Za krátky čas sa situácia obrátila. Szapary bol vyslobodený a paša sa dostal do zajatia a bol pridelený Szaparymu. Keď paša stál pred ním, Szapary sa ho pýta: “Poznáš ma?” Paša prikývol. “Pamätáš, ako si so mnou zachádzal?” Paša mlčal. “Aby si vedel, ako sa kresťan pomstí, povedal pašovi: “Si slobodný”. Paša zbledol. Po krátkej prestávke hovorí: “Tvoja veľkodušnosť prichádza neskoro. Keď som sa dozvedel, že som pridelený k tebe, požil som jed, ktorý začína pôsobiť.” O chvíľu paša zomrel.

Otázky a odpovede:

Čo hovoril Pán Ježiš o láske k nepriateľom?

Pán Ježiš hovoril o láske k nepriateľom toto: “Milujte svojich nepriateľov, dobre robte tým, ktorí vás nenávidia a modlite sa za tých, ktorí vás prenasledujú a ohováraajú, aby ste boli deťmi svojho nebeského Otca, ktorý prikazuje svojmu slnku vychádzať na dobrých i na zlých a zosiela dážď na spravodlivých i nespravodlivých” (Mt 5,44-45).

Prečo je nám Pán Ježiš vzorom lásky k nepriateľom?

Pán Ježiš je nám vzorom lásky k nepriateľom preto, lebo svojim nepriateľom sa nepomstil, ale im odpúšťal a dobre robil.

16. NEZABIJEŠ (Piate Božie prikázanie)

Kto sa prehrešuje srdcom proti piatemu Božiemu prikázaniu? - Srdcom sa proti piatemu Božiemu prikázaniu prehrešuje ten, kto sa na bližneho hnevá, závidí mu a žiarli na neho. - O hneve Pán Ježiš povedal: “Počuli ste, čo bolo predkom povedané: “Nezabiješ! Kto by zabil, prepadne súdu. Ja vám však hovorím, že každý, kto sa hnevá na svojho brata, prepadne súdu” (Mt 5,21-22). Zvlášť hriešny je hnev zavinený bližným a hnev príliš prudký. Veľký a dlhý hnev bez úmyslu sa zmieriť je nepriateľstvo, alebo nenávisť.

“Závisťou diabla prišla na svet smrť” (Mudr 2,24). -Kain závidel Ábelovi, Jakubovi synovia svojmu bratovi Jozefovi. Bratom závistlivého je človek škodoradostný a žiarlivý.

Kto sa prehrešuje slovom proti piatemu Božiemu prikázaniu? - Slovom sa proti piatemu Božiemu prikázaniu prehrešuje ten, kto bližnemu nadáva, kto sa mu vyhráza, kto ho preklína. - Preklína ten, kto zo zlosti, alebo z nenávisťi zvoláva na bližneho Božie tresty. “Blahoslavení tichí” povedal Pán Ježiš (Mt 5,4). Sv. Pavol apoštol pripomína: “Vaša láskavosť nech je známa všetkým ľuďom” (Flp 4,5).

Kto si svojvoľne škodí na tele? Zdravie poškodzuje, zvlášť v mladom veku pitie alkoholu a fajčenie. Každému škodí na zdraví prílišný šport, nemierny tanec, nevhodný odev a nestriednosť. Kam striednosť nechodí, tam chodí lekár. Zvlášť hnusné a zhubné je opilstvo. To znižuje človeka “pod obraz Boží”, nivočí ho duševne i telesne, jeho následky sa prenášajú i na potomstvo a ohrozuje i jeho večnú spásu. Sv. Ján Krstiteľ od detstva nepil nič opojného, tak “rástol a silniem na duchu” (Lk 1,80). Podobne môže rásť a silnieť ten, kto sa dobrovoľne zriekol alkoholu.

Je hrdinským skutkom, keď z lásky k Bohu a bližnemu nasadzujú zdravie a život: obrana vlasti, matka dieťaťa, lekár a ošetrovateľ chorého, záchranca pred smrťou. O takýchto Pán Ježiš hovorí: “Kto stratí svoj život pre mňa, nájde ho” (Mt 10, 39).

Je však veľmi ťažkým hriechom úmyselná samovražda. Úmyselná samovražda máva rôzne rozhodujúce a posledné príčiny, avšak prvou a základnou príčinou býva strata viery a strata dôvery v Boha. Kto verí, že Boh každému dáva odplatu a kto dúfa, že Boh nikoho na svete neopustí, ten pri zdravom rozume si za žiadnych okolností na život nesiaha.

Príčetný samovrah sa dopúšťa hrozného hriechu proti Bohu, ktorý jediný je Pánom života a smrti. Hreší proti svojej duši, ktorú vrhá do večnej záhuby, proti svojej rodine, ktorej spôsobuje zármutok a hanbu. Týmto hriechom sa zbavuje i práva na cirkevný pohreb. Samovražda v pomätenosti zmyslov nie je hriechom, iba nešťastím.

Kto svojvoľne škodí na tele inému? - Zdravie a život iného vystavuje nebezpečenstvu napr. ten, kto falšuje potraviny, zanedbáva povinnú opatnosť pri jazde, pri práci, pri dozeraní na deti a kto nerozumne žartuje, napr. so zbraňou, strašením, alebo prenáhlenou stávkou.

Úmyselná vražda je do neba volajúci hriech (I Moj 4,10). Ľudia vraždia z nenávisťi, z pomsty, z unáhlenia, v prudkom hneve, pre peniaze, alebo aby odstránili nevyhovujúcich ľudí. Vraždou je i úmyselné usmrtenie nemluvňaťa. - Ak niekto zničí život iného neúmyselne, môže to byť niekedy i bez viny. Vzniknutú škodu z vraždy je vinník povinný nahradiť. Súboj je dvojaký pokus o vraždu, preto ho Cirkev vždy zakazovala.

Ťažkým hriechom by bola vražda “zo súcitu” (euthanasia), tj. keby niekto nenápadne a trebárs i bez bolesti (napr. injekciou) usmrtil nevyliciteľne chorého, pomäteného, starého, ťažko zraneného, i keby si to on sám prial. Musíme pamätať, že Boh je oveľa súcitnejší, ako človek a keď dopustí utrpenie, vie prečo.

Právom usmrcuje štátna moc nenapraviteľného zločinca (Rim 13,4), napadnutý človek útočníka, v spravodlivej obrane vlastného života a podobne i vojak pri obrane vlasti.

K živej prírode sa tiež chováme ušľachtilo. Zaochádzame šetrne s rastlinami a súcitne so zvieratami. Ošetrujeme zvieratá, netýrame ich a bez potreby nezabijame. Trápiť zvieratá bez potreby je hriech a vedie to ku krutosti aj voči ľuďom. “Zbožný vie o potrebách svojho dobytku, ale srdce bezbožného je ukrutné” (Prís 12,10).

*

Staraj sa o svoje zdravie! Život, zdravie a celé telo je veľký dar, ktorý ti Boh len zveril k užívaniu. On je zvrchovaným Pánom tvojho tela, zdravia a života. “Či žijeme, či umierame, patríme Pánovi” (Rim 14,8). Preto nesmieš robiť so svojím telom a zdravím to, čo by si chcel. Len tak môžeš používať svoje telo, život a zdravie, ako to dovoľuje Boh. Raz sa z toho budeš pred Bohom zodpovedať. Máš teda povinnosť patrične sa starať o svoje zdravie a život. Vhodnou telesnou prácou, rozumným športom utužuje svoje zdravie a zhromažďuj sily k životným úlohám, ktoré máš pred sebou! K tomu však patrí aj starostlivosť o správnu výživu, telesnú čistotu, dostatočný spánok a zdravý byt. Pritom vždy pamätaj, že zdravie duše pomáha udržiavať aj zdravie tela.

*

Istý sluha mal poľutovania hodný zvyk. Často sa opíjal. Jedného dňa, keď odvádzal pánove kone od napájadla, pán mu povedal: “Zaved' ich ešte raz napojiť!” Sluha hľadel na svojho pána s vyjavenými očami. Vycítil však, že hovorí vážne. Sluha hromžil a nadával, keď znovu viedol kone k napájadlu. Keď sa vrátil, pán sa ho pýtal: “Pili?” - “Ale, kdežeby!” “To sa dalo napokon ľahko predvídať, veď kone dobre vedia, kedy uhasili svoj smäd.” “Veľmi dobre” - odvetil pán, “ale ty to nevieš. Ber si teda príklad od týchto koní a zapamätaj si, že muž, čo pije nad mieru, je menej rozumný, ako zvierka.”

Otázky a odpovede:

Čo Boh zakazuje v piatom prikázaní?

Boh v piatom prikázaní zakazuje svojvoľne škodiť sebe, alebo inému na tele, alebo na duši.

Kto si svojvoľne škodí na tele?

Na tele si svojvoľne škodí ten, kto bez potreby vystavuje nebezpečenstvu svoje zdravie, alebo život a kto si život berie.

Kto svojvoľne škodí na tele inému?

Svojvoľne škodí na tele inému ten, kto bez potreby vystavuje nebezpečenstvu jeho zdravie, alebo život, kto ho úmyselne bije, alebo zraňuje a kto ho bezprávne usmrcuje.

17. BEDA SVETU PRE POHORŠENIE

Pohoršenie. - Zlý príklad, alebo pohoršenie niekedy dávajú rodičia deťom, predstavení podriadeným a starší mladším, keď pred nimi niečo zlé hovoria, alebo robia. Ako iskra v popole tlie, tak v pohoršenej duši tlie zlý príklad, až sa rozhorí v hriech. Staručký Eleazar sa dal radšej mučiť, ako by dal pohoršenie zlým príkladom.

Ešte viac pohoršením hreší ten, kto tak hovorí, píše, maľuje a vystavuje takéto obrazy, alebo sochy, aby tým iných priviedol k zlému. - Na hriechu iného je spolu vinný, kto mohol hriechu zabrániť a neurobil to, alebo dáva niekomu príležitosť hriechu, napr. neslušným odevom.

Neslušný odev, zvlášť u dievčat a žien, býva pre mnohých pohoršením. “Nechcela by si sa dopustiť hriechu, prečo teda k nemu vyzývaš? Stávaš sa zodpovednou za hriechy, ku ktorým si dala podnet!” (Tertulián). Boh bude trestať toho, kto sa žiadostivo díva a tú, ktorá sa takýmto pohľadom úmyselne vystavuje, alebo k nim dáva podnet. Šaty majú byť závojom hanby a ochranou mravnej čistoty. Sv. Pavol apoštol preto napomína: “Podobne aj ženy, nech sú v odeve ozdobenom cudnosťou a nech sa krášlia skromnosťou, nie pozapletanými vlasmi, zlatom a perlami, alebo drahými šatami” (I Tim 2,9).

Kto uškodil inému na tele, alebo na duši, je povinný vzniknutú škodu napraviť. Škoda na tele sa napráva obyčajne peňažnou náhradou, škoda na duši dobrým príkladom, slovom a modlitbou. Ostatné poradí svedník.

*

Sv. Pavol apoštol napísal o sebe: “Preto nikomu v ničom nedávame pohoršenie, aby táto služba bola bez hany” (II Kor 6,3). Nedávaj nikomu pohoršenie ani ty, svieť svojmu okoliu dobrým príkladom a vlastnú dušu opatruj pred nákazou hriechu!

*

Turci rozprávajú nasledujúci príbeh: Istý syn vznešených rodičov sa oddával všetkým nerestiam, najmä hre v kocky. Jeho rodičia urobili všetko, aby ho priviedli na dobrú cestu. Ale neuspeli. Raz ktosi poradil jeho otcovi, aby dal dovedna 80 dobrých mladíkov a aby im zveril svojho syna. Ich príklad urobí na neho taký veľký dojem, že čoskoro zanechá svoje zlé návyky a stane sa vzorným mladíkom. Touto radou uspokojený otec dal hľadať 80 dobrých mladíkov a každému sľúbil dobrú odmenu, ak prispeje k záchrane jeho syna. Všetkých zatvoril so svojím synom do domu, kde nemal nikto prístup. Jedlo im denne prinášali zvonku. Po osemdesiatich dňoch vošli do domu, aby videli, čo sa stalo. Mladíka našli pohriženého do hry v kocky a okolo neho 80 mladíkov tiež náruživito vrhali kocky za veľkého hurhaju. Ani vážnosť 80-tich mladíkov ho nedokázala zmeniť. Ba práve naopak. Oni si osvojili jeho nerest.

Otázky a odpovede:

Kto škodí inému na duši?

Inému na duši škodí ten, kto mu dáva zlý príklad, kto ho úmyselne zvádza k hriechu a kto je ináč na jeho hriechu spolu vinný.

Čo povedal Pán Ježiš o zlom príklade, alebo o pohoršení?

Pán Ježiš povedal o zlom príklade, alebo o pohoršení toto: “Kto by pohoršil jedného z týchto maličkých, ktorí veria vo mňa, tomu by bolo lepšie, keby mu mlynský kameň

zavesili na jeho krk a hodili ho do morských hlbín... Beda tomu človeku, z ktorého pochádza pohoršenie!” (Mt 18,6-7).

Čo povedal Pán Ježiš o dobrom príklade?

Pán Ježiš o dobrom príklade povedal: “Tak nech svieti vaše svetlo pred ľuďmi, aby videli vaše dobré skutky a velebili vášho Otca, ktorý je na nebesiach” (Mt 5,16).

18. NEZOSMILNÍŠ - NEPOŽIADAŠ MANŽELKU BLÍŽNEHO SVOJHO (Šieste a deviate Božie prikázanie)

Hanba. - Boh nám vložil do duše posvätný cit, ktorý žiada, aby niektoré časti nášho tela boli zakryté. Tomuto posvätnému citu hovoríme hanba. Slušný človek si tieto miesta bez náležitej potreby neodkrýva, nedíva, nedotýka ani na sebe, ani na druhých. Ani nepripustí, aby sa ho niekto nehanebne dotýkal. O týchto veciach ani zbytočne nehovorí, ani nepremýšľa. Vzorom nám môžu byť Noemovi synovia: Sem a Jafet.

Čo nie je hriechom? Hriechom nie je, čo sa robí z nutnej potreby. Napr. pre očistenie tela, pre liečbu, alebo keď niekto na takéto veci myslí pri vážnom poučení. Hriechom nie je, čo sa deje z práva rodičov. Tiež nie je hriechom, keby niekto cítil telesné podráždenie, hoci ho nechcel a ničím si ho nezavinil. V takomto prípade má obrátiť pozornosť na niečo iné. V pochybnostiach treba požiadať rodičov, alebo spovedníka o poučenie.

Čo býva ľahkým hriechom proti hanbe? Bolo by ľahkým hriechom proti hanbe, keby niekto zbytočne, zo zvedavosti, alebo z ľahkomyselnosti sa oddával takýmto myšlienkam, žiadostiam, tak by pozeral, hovoril, kreslil, písal, čítal, spieval, dotýkal sa, obnažoval sa, choval sa k sebe, alebo iným, žeby tým sebe, alebo iným zavinil telesné podráždenie. Bolo by to nehanebné. V takomto prípade to má však ihneď zanechať, ako náhle ho svedomie upozorní, že nekoná správne. Keby to zavčas nezanechal, ukázal by, že si toto telesné podráždenie praje a tým by sa už dopustil ťažkého hriechu proti mravnej čistote.

Čo býva ťažkým hriechom proti mravnej čistote? - Bolo by ťažkým hriechom proti mravnej čistote, keby sa niekto oddal takýmto myšlienkam, žiadostiam, tak by pozeral, hovoril, kreslil, písal, čítal, spieval, dotýkal sa, obnažoval sa, správval sa k sebe a k iným len preto, aby sa telesne dráždil. Bolo by to nemravné. Hriech proti mravnej čistote je veľká opovážlivosť proti Bohu, Otcovi Stvoriteľovi. - Tento hriech zasahuje do jeho práva na nás. Naše telo nie je našim majetkom, ale Božím majetkom. Preto nemôžeme s ním robiť, čo chceme, ale len to, čo chce Boh. “Patríme Pánovi” (Rim 14,8). “Telo nie je pre smilstvo, ale pre Pána a Pán pre telo” (I Kor 6,13).

Hriech proti mravnej čistote je veľká opovážlivosť voči vtelenému Božiemu Synovi Ježišovi Kristovi. - Kresťan katolík je údom tajomného (mystického) Tela Kristovho, Cirkvi. Hriechom proti mravnej čistote preto znesväcuje Kristovo Telo. “Neviete, že vaše telá sú Kristovými údmi?” (I Kor 6,15). A koľkokrát sme boli na sv. prijímaní, toľkokrát sme sa stali živými svätostánkami, lebo bol v nás

Boží Syn i so svojím najsvätejším Telom. Ako by sme mohli znesväcovať živý bohostánok hriechom?

Hriech proti mravnej čistote je veľká opovážlivosť proti Duchu Svätému. - Boh je všade, teda i v nás. Sme ako Božie svätyně. Okrem toho Duch Svätý celkom zvláštnym spôsobom posvätil milosťou posväcujúcou našu dušu a tým aj naše telo. Preto vo Sv. Písme čítame: “Neviete, že ste chrámom Božím a že Duch Svätý prebýva vo vás? Ak niekto zneuctí Boží chrám, toho zničí Boh, lebo Boží chrám je svätý a tým ste vy” (I Kor 3,16-17). Kto teda hreší proti svojmu telu, prehrešuje sa proti živému Božiemu chrámu.

Utekaj pred smilstvom! - Sv. Pavol apoštol napomína: “Utekajte pred smilstvom! Každý iný hriech, ktorého sa človek dopustí, je mimo tela, kto však smilní, prehrešuje sa proti svojmu telu.” (I Kor 6,18). Preto Boh tieto hriechy prísne trestáva, taktiež aj rôznymi chorobami. Čím kto hreší, tým trestaný býva. Choroby zavinené hriechami proti mravnej čistote bývajú niekedy ťažko vyliečiteľné a ich smutné následky sa niekedy prenášajú aj na potomstvo. Čítame o tom veľmi výstražné slová vo Sv. Písme: “Boh do tretieho a štvrtého pokolenia trestá synov za neprávosti otcov”. (II Moj 20,5). Hriešna radosť plodí žalosť. - Varuj sa každej príležitosti k tomuto hriechu. “Od ducha smilného, vyslobod' nás Pane.”

*

Šiestym a deviatym prikázáním Boh chráni veľký poklad každého človeka, hanbu a mravnú čistotu. Len čistý je silný. Len čistá mladosť je radostná a šťastná. Ak chceš byť silný, chceš byť šťastný. Preto si zachovaj mravnú čistotu. Si kvetom Cirkvi a kvetom národa. Aké sú kvety, také bude ovocie. Akí ste vy mladí, taká bude u nás Cirkev, taký bude národ. Preto nedopuť, aby červ hriechu nahlodal belostný kvet mravnej čistoty. K tomu nestačí, aby si sa len modlil a prijímal sviatosti. Musíš sa tiež chrániť každej príležitosti ku hriechu. Tvojím heslom nech je: Radšej zomrieť, ako stratiť mravnú čistotu!

*

Katarínka

Bohatý pán lednického hradu pozeral oknom na roztratené strechy domov svojich poddaných, ktoré ako kurčatá bez sliepky sa tísli k sebe na stráňach a v dolinke pri potoku. Čo to tak zaujalo pozornosť hradného pána? Či drábi znovu vedú niekoho, kto nemohol ísť na panské? Ale nie. Ved' dnes je nedeľa, deň Boží a aspoň v tento deň necítia ľudia na sebe ťažkú päť hradných drábov. Vtedy sa jeho tvár rozjasnila. Videl, čo znamená malý sprievod pred farou. Šľachtické právo vzbudilo v ňom zmyselné predstavy starého rozkošníka. “Serafín”, zavolal na sluhu, ktorý čakal na jeho rozkazy v predsieni, “prečo si mi nehlásil, že zasa jedna holubička z mojich poddaných chce uletieť z voľného, slobodného života? A kto je tá prešťastná osôbka?” Serafín sa len skrúšene díval do pánovej tváre, že sa previnil proti svojim povinnostiam. “No, čo čumíš?” Vieš, že každé moje prianie ti musí byť rozkazom!” Serafín sa uklonil, že rozumie a vyšiel von. Za malú chvíľku cez bránu lednického hradu vyšli štyria drábi. Vo farskom kostole požehnával kňaz manželský pár. Katarínka, dcéra jeho brata, odriekala slová prísahy, ktorou sľubovala svojmu mužovi vernosť až do smrti. Katarínka bola sirota. Otec jej zomrel zanedlho po tom, čo krutí drábi sňali ho z dereša. A matku skoro ani nepoznala. Umrela jej, keď mala dva roky. Lednický pán farár vzal si bratovo dievča k sebe a vychoval ho. Katarínka bola jeho miláčikom. Keď zväzoval štólou ruky

novomanželov, zbadal v kostole nezvyklý šum. Pozrel sa k dverám a jeho srdce sa stiahlo úzkosťou. Spoznal rovnošatu drábov. Vedel, čo znamená prítomnosť drábov pri takejto príležitosti. Neraz už bol svedkom scén, keď drábi plnili bezbožné chůtky hradných pánov. Aj drábi, akoby sa zháčili, postáli pri vchode a neodvažovali sa ďalej. Chvíle sa zdali byť večnosťou. Konečne vyšli novomanželia von. Vtedy drábi pristúpili k svadobnému páru a z rozkazu jeho milosti veľkomožného pána odviekli nevestu na hrad. Márne bolo vzpierat' sa, daromný bol plač. Srdce drábov bolo ako z kameňa. Manžel mohol len zatínať päste, proti ozbrojeným sluhom nemohol nič urobiť. Ostatní ľudia radšej odišli, aby neboli svedkami tejto smutnej udalosti. Pán očakával vo svojich komnatách príchod mladuchy, ktorú mu privedú jeho drábi. Katarínka v sprievode štyroch drábov prekročila hradný prah. Už sa ani nevzpierala, lebo vedela, že každý odpor by bol márný. Drábi odovzdali Katarínu Serafínovi a tento ju zaviedol k izbám veľkomožného pána. Keď vstúpila do izby, nezdala sa ani trochu smutná. Pevné rozhodnutie sa zračilo na jej tvári. Rozbehla sa k otvorenému oknu a vyskočila do hlbokkej priepasti. Na mieste, kde zahynula čistá a verná Katarínka, doteraz stojí vždy obnovovaný drevený kríž.

Otázky a odpovede:

Čo zakazuje Boh šiestym a deviatym prikázáním?

Boh šiestym a deviatym prikázáním zakazuje nemravné myšlienky, žiadosti, pohľady, slová a skutky.

19. ZACHOVAJ SI VŽDY MRAVNÚ ČISTOTU

Mravná čistota. - Mravná čistota dáva človeku pravú krásu, silu, radosť a nadšenie pre všetko dobré a krásne. Je milá nielen ľuďom, ale zvlášť Bohu. Pán Ježiš povedal: "Blahoslavení čistého srdca, lebo onividia Boha" (Mt 5,8). "Blahoslavení" to znamená nevýslovne šťastný. Šťastný už tu na svete, pri umieraní, ale zvlášť po smrti v nebi.

Mravne čistých ľudí miluje viac ako ostatných a chystá im v nebi väčšiu odmenu. Písmo Sv. o nich hovorí, že nasledujú Božieho Baránka, kdekôľkvek ide (Zjv 14,3-4). Mysli, rozprávaj a konaj vždy tak, aby si zachoval neporušenú ľaliu mravnej čistoty, aby si bol šťastný v živote, pri umieraní a zvlášť vo večnosti v nebi, v blízkosti Pána Ježiša a jeho vyvolených.

Chráň sa všetkého, čo je pre mravnú čistou nebezpečné! - Pre mravnú čistotu je zvlášť nebezpečné:

1. Oddávať sa zaháľaniu, nestriedmosti. Zaháľanie je matkou všetkých nepravostí, nehanebnosti a nemravnosti. Tak začínal hriech Dávidov. Nikdy nezaháľaj! Kde sa nachádza nestriednosť, tam nemá domov mravná čistota. Buď striedmy v požívaní pokrmov a nápojov, zvlášť sa zdržuj opojných nápojov. Otužuj svoje telo a udržuj ho v čistote.

2. Pozerať sa na nemravné obrazy, filmy, a čítať nemravné knihy. Pozor na oči! Zlodej oknom a hriech okom. Neodporúča sa a nie je dovolené čítať všetko. Niektorá kniha hoci je pekne napísaná, je ako kvet, ktorý omamuje a otravuje.

3. Lahkomyselne sa schádzať a priateľiť s osobami druhého pohlavia. Dôverná známosť medzi osobami rôzneho pohlavia býva pre niekoho mravne nebezpečná. Ak nie sú vyhliadky a úmysel na skorý sobáš, je obyčajne hriešna a preto nedovolená.

4. Chodiť na neslušné zábavy, neslušné predstavenia, oddávať sa neslušným tancom a vyhľadávať akékoľvek nebezpečenstvo pre mravnú čistotu. Preto je mravne nebezpečné spoločné kúpanie osôb rôzneho pohlavia osamote, ich spoločné potulky v prírode a schôdzky osamote, alebo za tmy. Tým sa ľahko stráca hanblivosť, dáva sa tiež pohoršenie a býva to cesta k hriechu.

Rýchlo odporuj pokušeniu, dôverne v ňom vzývaj Pána Ježiša, Pannu Máriu, anjela strážneho a čo najčastejšie prijímaj sviatosti. Ak chceš zabrániť požiaru, musíš oheň uhasiť hneď na začiatku. Hoci aj samotnú iskru. Podobne hneď zahas iskru pokušenia proti mravnej čistote: utekaj od toho, čo ťa dráždi! Bráň sa tiež modlitbou, najmä strelnou: Pane Ježišu, ty si môj a ja som tvoj. - Mária, pomôž mi! - Hriech, nedotýkaj sa ma, som Boží! - Radšej zomrieť, ako ťažko zhrešiť!

Modlievaj sa pravidelne ráno i večer ešte jeden Zdravas, aby ti Panna Mária vždy pomáhala zachovať milosť posväcujúcu, katolícku vieru a mravnú čistotu. Dobrou modlitbou budeš čerpať silu proti pokušeniu.

Najväčšiu posilu ti dá Pán Ježiš vo sv. prijímaní. Na Karola Boromejského doliehala pokušenie najhoršieho druhu vo veľkom meste, kde študoval, ale on zostal neskazený. Pýtali sa ho, ako odolal takým nebezpečným zvodom. Povedal: "Chodieval som každú nedeľu na sv. prijímanie". Aj ty často pristupuj k sv. spovedi a k sv. prijímaniu. Čím častejšie a ak nie je možné, tak aspoň raz za mesiac. Tvojím heslom nech je: Ani jeden mesiac bez sv. prijímania!

Pamätaj, že Boh všetko vidí a že v každej chvíli môžeš zomrieť. Keď bol Jozef Egyptský zvädzaný Putifárovou ženou na zlé, spomenul si na Boha a povedal: "Ako by som mohol toto zlé urobiť a hrešiť proti svojmu Bohu!" (I Moj 39,9). A podobne to povedala Zuzana, keď bola zvädzaná na hriech: "Mala by som pred očami Pána zhrešiť, radšej nevinná pôjdem na smrť!" (Dan 13,23). Aj ti si zapamätaj: Boh je tu a díva sa na mňa, ako by som mohol zhrešiť proti svojmu Bohu?

*

Sv. Filip Neri napísal: "Časté sv. prijímanie spojené s láskou k Božej Matke je nielen najlepší, ale jediný prostriedok, ktorým si môže mladý človek zachovať mravnú čistotu". Aj ty na to pamätaj a vytrvaj! Častejšie ešte k tomu pridávaj prosbu: "Ó, Pani moja, ó Matka moja, tebe sa celkom obetujem. Aby som ti osvedčil svoju oddanosť, zasväcujem ti dnes svoj zrak, svoj sluch, svoje ústa, svoje srdce, seba samého celkom a úplne. Pretože teda patríš tebe, ó dobrá Matka moja, chráň ma a opatruj ako svoje vlastníctvo. Amen". Panna prečistá, ochrana istá!

*

V rímskej šľachtickej rodine Ponciani bola veľká recepcia. Pani domu, sv. Františka Rímska (+ 9.5.1440) sa venovala svojim hosťom. Rozhovor zrazu ustal. Medzi hosťami začala kolovať kniha, vydaná len v niekoľkých exemplároch. Keď ju vzal do ruky domáci pán Lorenzo, Františka nazrela do knihy cez mužovo plece. Potom zrazu vytrhla knihu z mužovej ruky a hodila ju do ohňa. V sále nastal rozruch. Lorenzo zbledol, no vedel sa ovládať a zachovať pokoj. Keď hostia odišli, vypukla domáca búrka. Františka nechal muža, aby sa vyhovoricel a potom dodala: "Cítim sa naozaj šťastná, že som svojím správaním prekazila množstvo

hriechov, ktoré by bola zapríčinila táto diabolská kniha.” Kolko takých Františiek by bolo dnes. Ved’ počet diabolských spisov, časopisov, kníh, novín, filmov rastie v gigantických rozmeroch a nebude pomaly domu, do ktorého by sa už nejaké neboli votreli. Nech je nám sv. Františka príkladom v boji proti pohoršujúcim a nemravným dielam.

Otázky a odpovede:

Kto si zachová mravnú čistotu?

Mravnú čistotu si zachová ten, kto:

- 1. sa chráni všetkého, čo je pre mravnú čistotu nebezpečné,*
- 2. rýchlo odporuje pokušeniu, dôverne v ňom vzýva Pána Ježiša, Pannu Máriu, anjela strážneho a čo najčastejšie prijíma sviatosti,*
- 3. myslí na to, že Boh všetko vidí a že každú chvíľu môže zomrieť.*

20. NEPOKRADNEŠ - NEPOŽIADAŠ ANI JEHO MAJETKU (Siedme a desiate Božie prikázanie)

Osobný majetok. - Všetky pozemské veci patria Bohu. On všetko stvoril a On aj nad všetkým vládne. Keď niekto niečo spravodlivo získal pre seba, to je jeho osobný majetok. Má právo podľa Božích a ľudských zákonov s ním slobodne zaobchádzať. Avšak najvyšším Pánom majetku je Boh. Jemu sa preto bude každý zodpovedať, ako s majetkom zachádzal. “Vydaj účet zo svojho správcovstva!” (Lk 16,2). Podľa Božej vôle správne zaobchádza s majetkom ten, kto ho spravodlivo využíva, zaobchádza s ním šetrne a využíva ho na dobré skutky.

Božie prikázanie však chráni tento majetok len do určitej miery. Príliš veľký majetok sa nesmie hromadiť len u niektorých ľudí na úkor druhých tak, že iní trpia núdzu. Preto Pán Ježiš výstražne prehlásil: “Boháč ťažko vojde do nebeského kráľovstva. Skôr prejde ťava uchom ihly, ako vojde boháč do nebeského kráľovstva” (Mt 19,24). Sv. Pavol apoštol píše: “Lebo tí, čo chcú zbohatnúť, upadajú do pokušenia a diablových osídíel, do nerozumných a škodlivých žiadostí, ktoré ľudí pohružujú do záhuby a zatratenia. Koreňom všetkého zla je túžba po peniazoch, za ktorými niektorí bažili a tak zblúdili od viery a zavinili si mnohé bolesti” (I Tim 6,9-10).

Verejný majetok: Okrem osobného majetku je tiež verejný majetok, ktorý patrí štátu, mestu, obci. Napr. pošty, železnice, banky, bane, továrne... Že je niečo verejným majetkom, to znamená, že to nie je majetkom súkromnej osoby, ale štátu, mesta, obce. Tento majetok je na prospech všetkých.

Každý poriadny občan preto zaobchádza s týmto spoločným majetkom šetrne, ničím ho nepoškodzuje, snaží sa ho udržiavať v najlepšom stave a rozmnožovať ho svedomitou prácou. Je to povinnosť nielen občianska, ale i povinnosť kresťanskej lásky k blížnemu: “Miluj blížneho, ako seba samého!” (Mt 22,39).

Kto by verejný majetok poškodzoval, alebo kradol, prehrešoval by sa tým proti siedmemu Božiemu prikázaniu. Bol by povinný túto škodu nahradiť podobne, ako keby poškodil súkromnú osobu na jej súkromnom majetku.

Nepoškodzuj cudzí majetok! - Kradne ten, kto si privlastňuje nejakú vec tajne. Lúpi ten, kto si privlastňuje nejakú vec násilím. Úžery sa dopúšťa ten, kto predraňuje tovar, prácu, alebo žiada nespravodlivé úroky za požičané peniaze. Podvodu sa dopúšťa ten, kto iného oberá klamstvom o majetok, napr. falošnými peniazmi, nesprávnymi mierami a váhami, zlým tovarom, nečestnou hrou, zámerným požičaním s tým, že mu to nikdy nevráti, falšovaním listín, podplácaním svedkov...

Nespravodlivo si ponecháva majetok ten, kto nevráti to, čo našiel, alebo si vypožičal, alebo mu niekto niečo zveril. Kto uberá inému jeho právo (cesty, pasienky) a kto neplatí načas to, čo je povinný platiť. Zadržovať mzdu robotníkom a utláčať chudobných, zvlášť vdovy a siroty, je do neba volajúcim hriechom. Cudzí majetok poškodzuje ten, kto zanedbáva povinnú prácu, alebo ju zle vykonáva, kto cudzí majetok úmyselne kazí, alebo ničí. Najčastejšie to býva poškodenie niečoho v dome, v závode, vo vlaku, ničenie úrody, stromov, oblečenia, náradia, strojov, alebo aj kníh. Kto poctivo nepracuje, nemá právo na plnú mzdu. - Na hriechu proti cudziemu majetku je spoluvinný ten, kto nepoctivý majetok kupuje, prijíma, alebo prechováva. - Proti desiatemu Božiemu prikázaniu hreší ten, kto túži po cudzom majetku a žiada si ho privlastniť neprávom.

Vráť a nahrad'! - Čo? Vráť všetko cudzie, alebo cenu toho cudzieho majetku. Nahrad' všetku škodu spôsobenú či už zlomyseľne, alebo z neopatrnosti. Kto nemôže vrátiť, alebo navrátiť všetko, má vrátiť a nahradiť aspoň to, čo môže. - Kedy? Čo najskôr. Ak to nie je možné naraz, tak po čiastkach. - Ako? Nenápadne odpracovať, alebo "darovať". - Komu? Poškodenému, alebo dedičom. Ak nevieš o nich, daj nespravodlivý majetok chudobným, alebo na zbožné, dobré účely.

*

Cudzí majetok nie je požehnaný! S poctivosťou najďalej zájdeš. "Lepšie je mať menej, ale spravodlivo, ako veľké príjmy, ale nepoctivo" (Prís 16,18). - "Čo chcete, aby ľudia robili vám, robte aj vy im!" (Mt 7,12). - "Blázon, ešte tejto noci požiadajú tvoju dušu a čo si si nahromadil, či bude? Taký je ten, kto si zhromažďuje poklady a pred Bohom nie je bohatý!" (Lk 12,20-21).

*

Poľský básnik František Karpiňski opísal udalosť zo svojho života. Mlátili obilie. František tam samozrejme musel byť. Spočiatku spokojne stál a prizeral sa, ale dlho takto nevydržal. Zrazu zbadal malý vreckový nožík, ktorý si odložil jeden z robotníkov. Františkovi sa až oči zasmiali. Nebadane začal okolo neho chodiť a sledovať, či sa niekto nedíva a keď zistil, že každý je zaujatý svojou prácou, nožík rýchlo strčil do vrecka. Chvilu tam ešte postál, akoby nič a potom pomaly vyšiel na dvor. Nožík bolo treba vyskúšať. Začal si teda čosi strúhať. Pri tejto zábave ho našiel otec. "Odkiaľ máš noží, syn môj?" - spýtal sa otec. "Našiel som ho" - odpovedá František. "Našiel? No, uvidíme!" Otec zavolať všetkých robotníkov, ktorí pracovali pri mlátení a spýtal sa ich, či je tento nožík. František zbledol. Všetko vyšlo najavo. Hoci si František myslel, že ho nikto nevidí, predsa ho videli. Jeden z robotníkov, ktorému nožík patril, potajomky sledoval, čo sa s nožíkom stane. A vlastne on to aj

povedal Františkovi otcovi. "Už dost", povedal rozhnevaný otec. "Dostaneš, čo ti patrí" a začal mu vymeriavať trest. Najprv však František musel odprosiť človeka, ktorému nožik zobral. K tejto príhode spisovateľ dodal ešte tieto slová: "Svätá bola ruka môjho otca, hoci už dávno nie je medzi nami. Ešte i teraz ju v mysli bozkávam. Jeho prísnosť v malých veciach zabránila tomu, aby som sa stal zlodejom.

Otázky a odpovede:

Čo zakazuje Boh siedmym a desiatym prikázáním?

Boh siedmym a desiatym prikázáním zakazuje hriechy proti poctivosti a spravodlivosti

Kto sa prehrešuje proti poctivosti a spravodlivosti?

Proti poctivosti a spravodlivosti sa prehrešuje ten: 1. kto kradne, alebo lúpi, 2. kto sa dopúšťa úžery, alebo podvodu, 3. kto cudzí majetok nespravodlivo zadržuje, alebo poškodzuje.

Čo musí urobiť ten, kto poškodil cudzí majetok?

Ten, kto poškodil cudzí majetok, je povinný škodu nahradiť.

21. NEPRERIEKNEŠ KRIVÉHO SVEDECTVA PROTI BLÍŽNEMU SVOJMU (Ôsme Božie prikázanie)

Pravdovravnosť. - Boh je nanajvýš pravdovravný. Kto hovorí pravdu, podobá sa Bohu. Kto však klame, je od diabla, lebo diabol je otec klamstva (Jn 8,44). Preto Písmo Sv. hovorí o svedkoch, ktorí krivo svedčia proti Nabotovi, že sú "synovia diabla" (III Král 21,13). Aký by bol život na zemi, keby deti nemohli veriť svojim rodičom, žiak učiteľovi, priateľ priateľovi, nemocný lekárovi, sudca svedkom? Preto Boh chce, aby sme v reči a chovaní dbali vždy na pravdu.

Klamstvo. - Klame ten, kto vedome hovorí nepravdu, aby oklamal druhého. Mýliť sa môže každý, ale klamať nemá nikto! Hreší, kto klame, aby pomohol sebe, aby poslužil druhému, alebo aby niekomu uškodil. "Klamstvo je na človeku ohyzdné" (Sir 20,26). Mladý klamár - starý zlodej. Klamstvo kazí celú povahu človeka. Klamať nemocnému o jeho blízkej smrti by mohlo byť ťažkým hriechom, keby nemocný z tohoto dôvodu zanedbal starosť o spásu svojej duše.

Krivé svedectvo. - Krivo svedčí, kto klame o niekom pred súdom. Je to krivá žaloba, alebo krivé svedectvo. Niekedy s tým býva spojená i krivá prisaha. Takto bol Nabot pripravený o majetok a život (III Král 21,13). Proti Pánu Ježišovi svedčili pred veľradou falošní svedkovia (Mt 26,60). Farizeji žalovali na neho krivo pred Pilátom (Lk 23,2). Proti diakonovi Štefanovi nepriatelja postavili falošných svedkov" (Sk 6,13). "Falošného svedka nenávidí Pán" (Prísl 6,19) a stíha svedský súd.

Pretváрка. - Pretvaruje sa ten, kto sa chová tak, aby iného oklamal. Jedná úlisne ako Herodes pred mudrcmi (Mt 2,8). Robí sa priateľom, ako Judáš, ktorý Pána Ježiša zradne pozdravil: "Zdrav buď Majstre", a pobožkal ho (Mt 26,49). Je "naoko" zbožný. Pán Ježiš prisne karhal pretváрку zákonníkov a farizejov. "Beda vám, zákonníci a farizeji, pokrytci, lebo sa podobáte obieleným hrobom, ktoré sa zvonku

síce javia ľuďom ako úhľadné, vo vnútri sú však plné mŕtvolných kostí a nečistoty. Tak aj vy sa navonok javíte ako spravodliví, avšak vo vnútri ste plní pokrytectva a nepravosti” (Mt 23,27-28).

Buď úprimný a verný! - Aby sa mohlo o tebe povedať to, čo povedal Pán Ježiš o Nátanaelovi: “Hľa, pravý Izraelita, v ktorom niet klamstva” (Jn 1,47). Zachovaj zverené tajomstvo, zvlášť úradné a splň to dobré, čo si sľúbil. Jonatan povedal Dávidovi pri lúčení: “Chod’ v pokoji a čo sme si prisahali, pri tom zostaneme” (I Král 20,42). “Prijmi tento prsteň, ako znak mojej lásky a vernosti...” hovoria si novomanželia pri sobášnych obradoch. “Služobník dobrý a verný” vojde do radosti svojho Pána (Mt 25,23). Ján Ev. Purkyňa má nad hrobom vlastné slová: “Dokiaľ a kde Boh žiť povelí, buď verný viere, vlasti, priateľovi!”

Kvôli zachovaniu tajomstva (napr. úradného) musíme niekedy dať odpoveď vyhýbavú a neurčitú, alebo sa vyhnúť zvedavým ľuďom. Chybou je prílišná zhovorčivosť. Kto mnoho hovorí, ľahko narobí neprijemností sebe a iným. Všetci prezradia zvlášť podnapití ľudia. Nesluší sa, a môže to byť hriechom, vypytovať sa na tajomstvo, druhému proti jeho vôli prezerať byť, zásuvky, listy.

*

Hovorí sa: “Lož má krátke nohy, neutečie”. Hovor vždy pravdu. Nech je tvojím heslom: “Hoci urobím chybu, ale klamať neviem!” O nikom nehovor neláskavo, ani nepočúvaj takéto reči. “Rana bičom spôsobí modrinu, ale rana jazykom láme kosti” (Sir 28,21). Daj si vždy pozor na jazyk! “Mnoho rečí nebýva bez hriechu, preto, kto vie mlčať, je rozumný” (Prís 10,19). “Svojím ústam urob dvere a zámky!” (Sir 26,28).

*

O troch sitách

K Sokratovi dobehol zadychčaný priateľ a lapajúc dych začal rozprávať: “Počuj, Sokrates, musím ti niečo dôležité povedať... Tvoj priateľ...” “Počkaj” prerušil ho mudrc, “preosial si to, čo mi chceš povedať cez tri sitá?” “Cez tri sitá?” - čudoval sa posol správy. “Áno, cez tri sitá! Prvé sito je pravda. Si si istý, že všetko, čo mi chceš povedať, je v súlade s pravdou?” “No neviem, povedal mi to...” “Áno, áno, ale isto si to preosial cez druhé sito a tým je dobro. Ak to, čo mi chceš povedať, nie je pravda, je to určite dobré. “Naopak”! “Tak teda”, prerušil ho filozof, “použi ešte tretie sito a porozmýšľaj, či to, čo mi chceš povedať, je nevyhnutne nutné.” “N nutné? Asi nie.” “Tak potom,” usmial sa Sokrates, “ak to, čo mi chceš povedať, nie je pravda, ani dobré, ani nevyhnutne nutné, neobťažuj tým ani seba, ani mňa.”

Otázky a odpovede:

Čo Boh zakazuje ôsmym prikázáním?

Boh ôsmym prikázáním zakazuje hriechy proti pravde a cti blížneho.

Kto sa prehrešuje proti pravde?

Proti pravde sa prehrešuje ten, kto klame, krivo svedčí a pretvaruje sa.

Kto sa prehrešuje proti cti blížneho?

Proti cti blížneho sa prehrešuje: 1. kto bezdôvodne o ňom zle zmýšľá, 2. kto nepravom hovorí o jeho chybách, alebo ho ohovára, 3. kto mu donáša, čo druhý o ňom zlé povedal.

Čo je povinný urobiť ten, kto poškodil dobré meno a česť blížneho?

Kto poškodil dobré meno a česť blížneho, je povinný škodu napraviť.

22. CIRKEVNÉ PRIKÁZANIA

Cirkevný zákonník. - Všetky cirkevné prikázania obsahuje Cirkevný zákonník. (Latinsky: Codex iuris canonici CIC). Podáva predpisy o cirkevných osobách a úradoch, o cirkevných súdoch a trestoch, o bohoslužbách, sviatkoch a budovách, o povinnostiach veriacich. Cirkevné právo študujú právnici a kňazi. Ostatným veriacim stačí, ak poznajú hlavné predpisy pre obyčajný náboženský život, napr. hodinu pred sv. prijímaním máme zachovať pôst, nemáme chodiť na bohoslužby inovercov, na schôdzky špiritistov, nesmieme uzatvárať manželstvo len na úrade, alebo pred nekatolíckym duchovným.

Päť cirkevných prikázaní. - Pre veriacich sú zvlášť dôležité prikázania zhrnuté v piatich cirkevných prikázaniach. - Čas pre veľkonočné sv. prijímanie je u nás od Popolcovej stredy do sviatku Najsvätejšej Trojice. Kto by vlastnou vinou nešiel vo Veľkonočnom čase k sv. prijímaniu, prestúpil by veľmi dôležité cirkevné prikázanie a dopustil by sa ťažkého hriechu. Tým by však nebol oslobodený od tejto povinnosti a je povinný pristúpiť k sv. spovedi a k sv. prijímaniu i po tejto dobe a to čo najskôr.

V cirkevných prikázaniach bolo u nás kedysi zakázané zúčastňovať sa verejných tanečných zábav v adventnej a pôstnej dobe. Tento zákaz je platí aj teraz. Cirkev má právo cirkevné prikázanie dávať, meniť, alebo rušiť. (Len Božie prikázania nemôže meniť, ani rušiť). Adventná a pôstna doba však zostáva i naďalej dobou, ktorú máme prežívať s Kristom a dobrovoľne, ochotne prinášať obety podľa Jeho slov: "Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nasleduje ma!" (Lk 9,23).

Cirkevný dišpenz. - Cirkev má moc svoje prikázanie rozviazať, tj. zrušiť, alebo zmeniť. Mnohé z bývalých svojich prikázaní Cirkev už tiež zrušila, napr. predpisy o verejnom pokání. Iné zmenila, napr. o pôstoch, alebo sviatkoch. - Z dôležitých príčin cirkevní predstavení odpúšťajú povinnosť, ktorú ukladá všeobecné cirkevné prikázanie. Tak odpúšťajú, dišpenzujú pôst, ak pripadne na sviatok, alebo odpúšťajú manželské ohlásky. Takéto odpúšťanie sa volá cirkevný dišpenz. Od Božích prikázaní však Cirkev dišpenzovať nemôže.

*

Koľko máš lásky k Pánu Ježišovi, toľko máš lásky aj k Jeho Cirkvi. Túto lásku ukazuj predovšetkým skutkom! Verne zachovaj každé prikázanie sv. Matky Cirkvi! Cirkevné prikázanie zaväzuje kresťana katolíka podobne, ako Božie prikázania. Toho, kto zatvrdlivo nechce poslúchať Cirkev a tým spôsobuje verejné pohoršenie, karhá Cirkev rôznymi trestami, zvlášť odopretím cirkevného pohrebu, alebo i vylúčením zo spoločenstva veriacich.

*

Malá Mária mala iba osem rokov. Na náboženstve sa učila, že dobrý katolík sa má zúčastniť na sv. omši každú nedeľu a prikázaný sviatok a že je to vážna povinnosť. Žiaľbohu jej otec si už dávno neplnil svoju nedeľnú povinnosť. Raz v nedeľu pršalo, len sa tak lialo. Dievčatko sa pýtalo svojho otca: "Ocko, môžem ísť do kostola?" - "Nie". Po chvíli sa opäť pýtalo: "Ocko, či môžem ísť do kostola?" - Namiesto odpovede otec vzal palicu a zbil dievčatko. Veľké slzy sa kotúľali po jej líčkach. So slzami v očiach sa opýtalo dievčatko po tretí raz: "Ocko, či teraz už môžem ísť do kostola?" Odvaha dieťaťa odzbýjala otca a pustil ju do kostola. Nasledujúcu nedeľu už išiel aj on do kostola. A odvtedy tam chodí pravidelne. Koľko rás dobré deti obrátili rodičov!!!

Otázky a odpovede:

Od koho má Cirkev moc dávať prikázania?

Cirkev má moc dávať prikázania od Pána Ježiša. On povedal apoštolom a ich nástupcom: "Čokoľvek zviažete na zemi, bude zviazané i na nebi a čokoľvek rozviažete na zemi, bude rozviazané i na nebi" (Mt 18,18).

Ktoré sú cirkevné prikázania?

Cirkevné prikázania sú tieto:

- 1. Svätit' prikázané sviatky.*
- 2. V nedeľu a prikázaný sviatok sa zúčastniť na celej sv. omši.*
- 3. Konať skutky kajúcnosti každý piatok a na Popolcovú stredu.*
- 4. Aspoň raz v roku sa vyspovedať a prijať Sviatosť Oltárnu.*
- 5. Podporovať cirkevné ustanovizne.*

23. CIRKEVNÉ PÔSTY

Pôst. - Postí sa ten, kto si odoprie niektorý pokrm, alebo väčšiu časť dennej stravy. Pán Ježiš sa postil na púšti 40 dní a nocí. Okrem telesného pôstu s nikým nehovoril a znášal nepohodu. Bol to teda zároveň i duchovný pôst. K podobnému pôstu pozýva i nás: "Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme svoj každodenný kríž a nasleduje ma" (Lk 9,23).

Ako kajúci skutok pôstu uzmieruje Božiu spravodlivosť a zahladzuje časné Božie tresty. Tiež krotí zlé žiadosti a povznáša myseľ k Bohu. "Trestám svoje telo a podrobujem si ho" napísal o sebe sv. Pavol (I Kor 9,27). Sú to zlí duchovia, ktorí zo srdca "nevýjdu iba modlitbou a pôstom" (Mk 9,28). Aký užitočný bol pôst Danielovi a jeho trom priateľom na kráľvskom dvore! (Dan 1,15). "Z mnohých jedál býva choroba, ale zdržanlivý si predlžuje život" (Sir 37,33-34).

Cvič sa znášať dobrovoľne i to, čo nemusíš a dobrovoľne si odopri, čo je dovolené. Tým duchovne zosilnieš a budeš schopný znášať veci nepríjemné a bolestné a ľahšie odoláš tomu, čo je zakázané. Cvič a vychovávaj hrdinu vo svojej duši!

Toto cirkevné prikázanie sa pripomína každoročne v kostole a pre jednotlivé dni sa ešte zvlášť oznamuje. V rôznych pochybnostiach o pôste ti poradí spovedník. Veriacich treba povzbudiť, aby pôsty oproti minulosti tak zmiernené, usilovali sa nahradzovať duchovným pôstom a inými drobnými skutkami, zvlášť podporou tých, ktorí potrebujú pomoc. Neuposlúchnuť pôstne prikázanie by bolo hriechom. Dušu poškvrňuje táto neposlušnosť a nie "pokrm, ktorý vchádza do úst" (Mt 15,11).

Pôst od mäsa. - Pôstom od mäsa rozumieme zdržiavať sa pokrmov pripravených z mäsa teplokrvných zvierat. Je teda dovolené požívať v pôstne dni mäso z rýb. Je však dovolené pripraviť jedlo so zvieracím tukom, alebo jesť chlieb s masťou. Nie je však dovolená polievka z mäsa.

Každý piatok, je dňom pokánia, zaväzuje každého katolíka po štrnástom roku. Každý si má vybrať skutok pokánia – napr. nejem mäso, idem na sv. omšu,.. Ak je však v piatok cirkevná slávnosť, pôst odpadá.

Pôst zdržanlivosti. - Tento pôst bol kedysi predpísaný vo všedné dni svätópôstnej doby a v kántrové dni a síce pre katolíka od 21 do 59 rokov. Teraz sa tento pôst v tieto dni iba odporúča, pokiaľ niekto nemusí namáhavo pracovať telesne, alebo duševne. Tým sa rozumie jednodenné úplné nasýtenie pri hlavnom jedle a niečo málo môže zjesť ráno i večer.

Prísny pôst. - Prísny pôstom sa rozumie pôst od mäsa spojený s pôstom újmy, raz za deň sa do sýta najesť. Tento pôst je predpísaný iba na **Popolcovú stredu a na Veľký piatok.**

*

Zvykaj si denne odoprieť aspoň nejakú maličkosť, niečo dovolené z lásky k Pánu Ježišovi a za pokánie, zvlášť každý piatok. Tak si môžeš už na svete vytrpieť tresty za svoje hriechy, môžeš si nazhromaždiť zásluhy pre nebo a upevniť svoju dušu v dobrom.

Daniel a jeho priatelia.

V Starom zákone čítame príbeh o Danielovi a jeho troch priateľoch. Priviedli ich na kráľovský dvor v Babylone. Tu ich spolu s inými mladíkmi vychovávali aby raz mohli byť kráľovskými úradníkmi. Nútili ich aby jedli bravčové mäso, ktoré bolo Židom zakázané jesť. Oni to odmietli. Prosili, aby im dávali len strukoviny a zeleninu. Správca to nechcel dovoliť, lebo sa nazdával, že by tým utrpeli na váhe i zdraví. Spravil však s nimi skúšku a desať dní im dávali len tieto jedlá. Po desiatich dňoch vypadali lepšie ako ostatní chlapci. Potom ich už nikto nenútil jesť, pre nich zakázané pokrmy. Pán Boh odmenil ich vernosť i tak, že pri skúškach preukázali najväčšiu múdrosť.

Otázky a odpovede:

Prečo nám Cirkev nariaďuje pôsty?

Cirkev nám nariaďuje pôsty preto, aby sme robili pokánie za hriechy a učili sa premáhať.

Čo rozumieme pôstom od mäsa?

Pôstom od mäsa rozumieme zdržiavať sa od pokrmov pripravených z mäsa z teplokrvných zvierat.

Čo rozumieme pôstom zdržanlivosti?

Pôstom újmy rozumieme uspokojiť sa za deň iba jediným úplným nasýtením.

Čo rozumieme prísnym pôstom?

Prísny pôstom rozumieme pôst od mäsa spojený s pôstom zdržanlivosti.

24. POVINNOSTI STAVU A POVOLANIA

Voľba stavu a povolania. - Človek má pred sebou otvorené tri stavy: stav slobodný vo svete, stav manželský a stav kňazský. Životných povolaní má pred sebou veľa. Na správnej voľbe stavu a povolania závisí životné šťastie a tiež večná spása.

Skôr, ako si zvolíš stav a povolanie, dlhší čas uvažuj, najlepšie pred svätostánkom: v ktorom stave a povolanií budem môcť najviac dobrého vykonať pre vlastnú spásu i pre spásu iných a v ktorom sa mi bude najlepšie umierať? **Pros Ducha Svätého o osvietenie a tiež sa modlievaj k Panne Márii, ktorá je Matkou dobrej rady, k sv. Jozefovi a k svojmu anjelovi strážcovi. Porad' sa i s rodičmi a so spovedníkom.** Boh chce, aby ľudia boli rozdelení na rôzne stavy a povolania. Každý stav a každé povolanie je potrebné. Jednotlivé stavy a povolania sa majú vzájomne dopĺňovať a vzájomne si pomáhať.

Povinnosti pracovať. - Sme povinní pracovať, pretože Boh prácu prikazuje a práca prináša požehnanie. Boh prikázal prácu už prvému človeku. V Písme Sv. čítame, že Boh zaviedol Adama do raja, “aby ho vzdelával a pozoroval ho” (I Moj 2,15), a to znamená, aby pracoval. Práca teda nie je trestom za hriech. Po hriechu sa práca však stala oveľa namáhavejšia a práve tá námaha sa stala pokáním. “V pote tváre budeš jesť chlieb, kým sa nevrátiš do zeme, z ktorej si vzatý” (I Moj 3,19). Písmo Sv. prikazuje: “Šesť dní budeš pracovať” (I MOj 5,13). Pán Ježiš pracoval v nazaretskej dielni až do svojho tridsiateho roku a potom pôsobil verejne tri roky ako Učiteľ Božieho zákona. On nám dal najkrajší príklad, ako aj my máme pracovať či už telesne, alebo duševne, svedomito, trpezlivo a svoju prácu posväcovať dobrým úmyslom.

Práca prináša požehnanie pre pozemský život, udržuje telo i dušu v zdraví, chráni pred dlhou chvíľou a pred nespokojnosťou. Práca zaobstaráva človeku potrebnú výživu a pomáha k blahobytu všetkým. Práca prináša požehnanie i pre večný život. Práca, ktorú konáme v milosti posväcujúcej a s dobrým úmyslom, (z lásky k Bohu, za pokánie, na tie úmysly, na ktoré sa modlíme), je záslužná pre nebo. Usilovná práca chráni i pred mnohými pokušeniami a pred hriechom. Zvlášť namáhavá práca je pokáním za hriechy. Preto s chuťou ruku k dielu a srdce k Bohu! Modli sa a pracuj! V každom stave a povolanií ti ukladá Boh zvláštne povinnosti.

*

Pozri sa na hodinový stroj. Každé koliesko má svoje miesto a tak môžu hodiny správne ísť. Podobne i tebe je určený od Boha istý stav a povolanie. Len vtedy môžeš byť naozaj šťastný, keď budeš v tom stave a povolanií, na ktorý ťa určil Boh. Svoj budúci stav a povolanie môžeš poznať podľa toho, že ti Boh dal k tomu stavu a povolaniu schopnosť a tiež náklonnosť. Keď sa budeš radiť nielen sám so sebou, so svojimi najbližšími a zvlášť s Bohom, určite sa rozhodneš dobre.

*

Po záverečných skúškach hľadala jedna študentka miesto, kde by bol “dobrý plat, málo práce a veľa voľna”. Keď ho našla, napísala svojmu priateľovi, aké šťastie sa na ňu usmialo. Lenže rozumný priateľ odpovedal, že škoda, keď je taký skvelý človek ako ona, sebecký. Pri svojich neobyčajných schopnostiach by sa vraj mala poobzerať po mieste, kde by aj niečo vykonala a nielen viedla pohodlný život. Otvorená kritika nebola márna. Krátko nato dievča zmenilo zamestnanie a prevzalo zodpovednejšie miesto, kde mohla niečo vykonať pre svojich bližných v nasledovaní Krista. Aj ty môžeš spolupracovať na tom, aby si všetkým prinášal Kristov pokoj a získal ďalších spolupracovníkov na všetkých dôležitých spoločenských úsekoch.

Otázky a odpovede:

Čo napísal sv. Pavol apoštol o práci?

Sv. Pavol apoštol napísal o práci: “Kto nechce pracovať, nech ani neje” (II Sol 3,10).

Ako máme pracovať?

Pracovať máme svedomito a trpezlivo.

Čím môžeme posvätiť každú prácu?

Každú prácu môžeme posvätiť dobrým úmyslom.

25. POKUŠENIE

Premáhaj pokušenia! - Telo pokúša napr. k nestriednosti, nemravnosti a lenivosti. Svet, tj. ľudia v ňom a ostatné, čo vidíme okolo seba, pokúšajú zlým príkladom, slovom, tlačou, filmom, divadlom, obrazom, zábavou, vtipom. Diabol s ostatnými zlými duchmi pokúša vnukaním zlých myšlienok a žiadostí. Nie je hriechom pokušenie v sebe cítiť, ale je hriechom s pokušením súhlasiť. Nerozhoduje teda to, čo v sebe cítime, ale to, čo chceme. Pokušenie premôžeme, keď mu hneď na začiatku rozhodne odporujeme, zlých príležitostí sa varujeme a modlitbou sa bránime. Pán Ježiš nás vyzýva: “Bedlite a modlite sa, aby ste sa nedostali do pokušenia!” (Mt 26,41).

Hlavné zlé náklonnosti. - Zlé náklonnosti v nás sú neblahým následkom dedičného hriechu. Preto Písmo Sv. hovorí: “Ľudské srdce je od mlada naklonené k zlému”. Niektoré tieto náklonnosti sú menej nebezpečné, napr. zvedavosť, veľavravnosť, ješitnosť. Iné sú nebezpečné oveľa viac. Sú to jedovaté korene, z ktorých môžu vyrásť i ťažké hriechy, rôzne vášne a náruživosti. Hlavné zlé náklonnosti sú: pýcha, lakomstvo, smilstvo, závisť, obžerstvo, hnev a lenivosť. Týmto siedmym hlavným zlým náklonnostiam hovoríme tiež “sedem hlavných hriechov”.

Tieto zlé náklonnosti v sebe cítiť nie je ešte hriechom, nakoľko je to následok dedičného hriechu v každom človeku. Niektoré tieto zlé náklonnosti cíti v sebe viac, iné menej. Až ten sa dopúšťa hriechu, kto sa nechá zviest' niektorou z týchto zlých náklonností a prestúpi prikázanie Božie, alebo cirkevné. Keď sa jednalo o dôležitú vec, dopúšťa sa ťažkého hriechu a ak sa jednalo o menej dôležitú vec, dopúšťa sa ľahkého hriechu.

Pýcha sa začína javiť, keď je niekto neposlušný, keď túži po cti a chvále, keď rád o sebe hovorí, zakladá si na sebe a inými pohŕda. - Lakomstvo sa javí, keď niekto príliš šetrí a skúpo vydáva na potrebné veci, nerád požičiava a dáva. Smilstvo sa prejavuje u toho, kto nie je hanblivý v myšlienkach a pohľadoch, slovách, alebo skutkoch. -Závistlivý nepraje druhému pochvalu, úspechy, dary. Hovorí sa, že na neho žiarli. - Nestriednosť sa prejavuje u toho, kto je mlsný, v jedle nedočkavý, alebo hltavý. Vie, že liehoviny sú jed a predsa po nich túži. - Hnev sa prejavuje u toho, kto je netrzeplivý a nedotklivý, kto sa hneď vyhráza a nadáva. - Lenivosť sa prejavuje u toho, kto ráno nechce vstávať na prvé zavolanie, kto sa oddáva záhalke, kto si svoje povinnosti plní ledabolo.

Poznáš sám seba? - Nikto nie je bez niektorých z týchto zlých náklonností. Pozoruj sám seba a nájdeš u seba istotne niektorú z nich. Spomeň si, z čoho sa najčastejšie spovedáš. Tak poznáš svoju hlavnú chybu a hneď ju potom premáhaj. Keď zvládneš jednu, bojuj proti ďalšej. “Zapri sám seba” hovorí i tebe Pán Ježiš. To znamená: Odporuj svojim zlým náklonnostiam, premáhaj sám seba. V tomto

duchovnom boji ti bude výdatne pomáhať zvlášť denné spytovanie svedomia, častá sv. spoveď, denné rozjímanie a náboženské čítanie.

*

Pokušenie je ako pekelná iskra, ktorá padá na tvoje svadobné rúcho pre nebo - na milosť posväcujúcu. Túto iskru musíš ihneď a zavčasu uhasiť, aby ti nepoškodila alebo nezničila drahocenné rúcho milosti posväcujúcej.

*

Diabol vystavoval rôzne nástroje, ktoré používajú jeho pomocníci, aby zvädzali ľudí: pýchu, nenávisť, žiarlivosť, nečestnosť, nemravnosť atď. Ned'aleko týchto nástrojov bol ešte jeden celkom nepatrný. Volá sa "znehutenie". Jednou z najväčších taktík diabla je nahovoriť ľuďom, aby nič nerobili. Aby si povedali: "Prečo sa mám s tým babrať práve ja, keď sa o to nikto ani len neobzrie?" Ľudia, ktorí chcú iných znehutiť, často si uľahujú z ich snáh a úsilia. No napriek tomu sa netreba nechať znehutiť. Ak sa človek nevzdá v konaní dobrého, Boh požehná jeho úsilie - i keby si myslel, že všetko je márne.

Otázky a odpovede:

Odkiaľ pochádza pokušenie?

Pokušenie pochádza od tela, sveta a diabla.

Kedy vzniká z pokušenia hriech?

Z pokušenia vzniká hriech vtedy, keď s ním súhlasíme.

Prečo sa musíme premáhať?

Premáhať sa musíme preto, lebo "ľudské srdce je naklonené od mladosti k zlému" (Moj 8,21).

Ktoré sú hlavné zlé náklonnosti?

Hlavné zlé náklonnosti sú: pýcha, lakomstvo, smilstvo, závisť, obžerstvo, hnev a lenivosť.

26. ŤAŽKÝ HRIECH A INÉ DRUHY HRIECHOV

Hriech. - Kto premohol pokušenie k hriechu, posilnil svoju dušu k ďalšiemu víťaznému boju proti zlým náklonnostiam a získal i zásluhu pre nebo. Kto však v pokušení k zlému privolil, dopustil sa hriechu. Čo sa stalo mimovoľne proti vôli, alebo nevedomky, nie je hriechom. Nevedomosť hriech nečiní, iba že by si tú nevedomosť niekto sám zaviniť. Hriechu sa dopúšťa ten, kto prestupuje Boží zákon (tj. prikázanie Božie alebo cirkevné) vedome a dobrovoľne.

Hriechy rozlišujeme: Podľa pôvodu, podľa veľkosti, podľa spôsobu, ktorým boli spáchané a podľa druhov. Podľa pôvodu je hriech dedičný a osobný. Podľa veľkosti je hriech ľahký (všedný) a ťažký (smrteľný). Podľa spôsobu, akým bol hriech spáchaný, je hriech myšlienkou, žiadosťou, slovom, pohľadom, skutkom, alebo zanedbaním dobrého, ktoré sme boli povinní vykonať a nevykonali sme. - Podľa druhu sú hriechy hlavné, do neba volajúce, cudzie a hriechy proti Duchu Svätému.

Ťažký hriech. Ťažkého hriechu sa dopúšťa ten, kto prestupuje Boží zákon, (prikázanie Božie alebo cirkevné) v dôležitej veci a to celkom dobrovoľne a s jasným

poznaním, že ťažko hreší. V dôležitej veci by bolo napr. krivo prisahať, z vlastnej viny vynechať v nedeľu a vo sviatok sv. omšu, vo veľkonočnej dobe sv. prijímanie, veľmi nenávidieť blížneho, alebo mu značne uškodiť. Ťažkým hriechom bol napr. hriech pyšných anjelov, Adama a Evy, Jozefových bratov.

Následky ťažkého hriechu. - Prirodzené následky každého hriechu, tým viac ťažkého hriechu bývajú: nepokojné svedomie, škoda, nemoc, hanba, nedôvera u ľudí, neporiadok v rodine, v spoločnosti, nespokojnosť, niekedy i pokuta a väzenie. “Ako pred hadom, utekaj pred hriechom” (Sir 21,2).

Omnoho horšie následky má však hriech pre dušu, pre nadprirodzený život, zvlášť ťažký hriech. O tom, kto je v ťažkom hriechu, platia slová: “Máš meno, akoby si žil, ale si mŕtvy” (Zj 3,1). Kto je v ťažkom hriechu, je mŕtvy pre nebo. Preto ťažký hriech tiež menujeme smrteľný. Aký trestuhodný je ťažký hriech poznáme z toho, ako Boh potrestal pyšných anjelov, našich prarodičov, z pekelných trestov a zvlášť z toho, ako mnoho trpel Pán Ježiš za naše hriechy a ako pre nás trpela Sedembolestná Matka pod krížom.

Keď sa niekto dopúšťa častejšie toho istého hriechu, tak sa tento hriech stáva jeho zlým návykom. Ak niektorý zlý návyk tak zosilnie, že sa človek stáva jeho otrokom, tak z toho vzniká náruživosť. Kto pritom odmieta Božie milosti, nechce sa polepšiť a pokračuje ďalej v ťažkom hriechu, stane sa zaslepeným, zatvrdlým hriešnikom a koniec takéhoto je hrozný.

Varuj sa i každého ľahkého hriechu! “Nie je maličkosťou pohrdáť Bohom v malých veciach” hovorí sv. Hieronym. Ľahkým hriechom síce milosti posväcujúcej neubúda, milosť posväcujúca sama neochabuje, ani nevlažnie, ale ochabuje a vlašnie človek v spolupôsobení s milosťami pomáhajúcimi. Okrem toho môže Boh za ľahké hriechy ubrať milostí pomáhajúcich v ich počte a sile. Následkom všetkého tohoto je človek už menej chránený pred ťažkým hriechom a tým pred stratou milosti posväcujúcej. V tom je najväčšie nebezpečenstvo ľahkých hriechov. Preto nie je správne hovoriť o ľahkom hriechu: “Veď je to len ľahký hriech!” Písmo Sv. hovorí veľmi výstražne: “Kto má maličkosti za nič, pomaly hynie” (Prís 19,1).

Ktoré sú do neba volajúce hriechy? - Sú to hriechy, o ktorých hovorí Písmo Sv., že volajú do neba o pomstu, tj. že priamo vyzývajú Boha, aby takéhoto hriešnika potrestal. Do neba volajúce hriechy sú:

1. úmyselná vražda,
2. sodomský hriech (hriech proti VI. prik. Božiemu, ktorého sa dopúšťali v Sodome),
3. utláčanie chudobných ľudí, vdov a sirôt,
4. zadržovanie, alebo skracovanie mzdy robotníkom.

Ktoré sú hriechy proti Duchu Svätému? - Sú to hriechy, ktoré celkom zvláštnym spôsobom odporujú milosti Ducha Svätého a preto obyčajne zamedzujú obrátenie hriešnika. Hriechy proti Duchu Svätému sú:

1. opovážlivo sa spoliehať na Božie milosrdenstvo (napr. ľudia pred potopou),
2. zúfať nad Božím milosrdenstvom (napr. Judáš),
3. odporovať poznanej kresťanskej pravde (napr. Židia za čias Pána Ježiša),
4. nepriať a závidieť blížnemu Božiu milosť (napr. Kain),
5. mať zatvrdnuté srdce k spasiteľnému napomenutiu (napr. faraón),
6. tvrdošijne zotrvať v nekajúcnosti až do smrti (napr. Iotor po ľavici Pána Ježiša na Kalvárii).

Ktoré sú cudzie hriechy? - Sú to hriechy, na ktorých je účastný ešte niekto iný.

Cudzieho hriechu sa dopúšťa:

1. kto inému na hriech radí,
2. kto inému hriech prikazuje,
3. kto s hriechom iného súhlasí,
4. kto iného na hriech navádza,
5. kto hriech iného chváli,
6. kto pri hriechoch iného mlčí,
7. kto hriech iného netrestá, hoci je to povinný urobiť,
8. kto má podiel na hriechu iného,
9. kto hriech iného obhajuje.

*

Hovorí sa, že sv. Blanka hovorievala svojmu synovi Ľudovítovi, neskoršiemu francúzskemu kráľovi: “Syn môj, vieš, že ťa milujem. A predsa, radšej by som ťa rada videla mŕtveho, ako by som mala počuť, že si sa dopustil ťažkého hriechu”. Tieto slová si vzal Ľudovít skutočne k srdcu, verne slúžil Bohu i vlasti a stal sa svätým. Aj ty vždy pamätaj: Radšej zomrieť, ako ťažko zhrešiť! A keby si snád' bol taký nešťastný, žeby si predsa upadol do ťažkého hriechu, ihneď si vzbud' ľútosť nad týmto hriechom, čo najskôr choď k sv. spovedi a v budúcnosti buď opatrnejší.

I tebe platí napomenutie, ktoré dal Tobiáš svojmu synovi: “Po všetky dni svojho života pamätaj na Boha a chráň sa, aby si nespáchal hriech a nezanedbal prikázania Pána, nášho Boha...” (Tob 4,6).

*

Legenda o ošklivosti hriechu

Raz kráčal anjel v ľudskom tele s pustovníkom. Cestou narazili na mŕtvolu, ktorá bola v úplnom rozklade a hrozne zapáchala. Pustovník si držal nos, aby necítil zápach. Anjel si zo zápachu nič nerobil. Keď prešli kus cesty, šiel proti nim krásny mladík, oblečený do bohatého rúcha. Keď sa mladík k nim priblížil, anjel si chytil nos a tak sa choval, ako predtým pustovník pri zapáchajúcej mŕtvole. Pustovník sa čudoval. Mladík bol krásny, urastený. Anjel vysvetlil pustovníkovi svoje chovanie: “My duchovia cítime zápach z ošklivosti ducha. Tento mladík smrdí pred Bohom viac, ako zapáchajúca mŕtvola. Ošklivosť a zapáchanie skazeného ducha je nebezpečnejšie, ako zapáchajúca mŕtvola. Jed je jed, aj keď ho piješ zo zlatého pohára, zabije ťa.

Otázky a odpovede:

Čo je hriech?

Hriech je vedomé a dobrovoľné prestúpenie Božieho zákona.

Kto sa dopúšťa ťažkého hriechu?

Ťažkého hriechu sa dopúšťa ten, kto prestupuje Boží zákon v dôležitých veciach a to celkom dobrovoľne a s jasným poznaním, že ťažko hreší.

Prečo je ťažký hriech pre človeka najväčším zlom?

Ťažký hriech je pre človeka najväčším zlom preto, lebo ho zbavuje milosti posväcujúcej so všetkými zásluhami pre nebo a uvaľuje na neho Božie tresty časné i večné.

Prečo sa máme varovať i každého ľahkého hriechu?

Máme sa varovať i každého ľahkého hriechu preto, že i ľahký hriech je nevďakom voči Bohu, privádza na človeka časné tresty a môže viesť i k ťažkému hriechu.

27. DOBRÉ SKUTKY

Dobré skutky. - Pán Ježiš povedal: “Každý strom, ktorý neprináša dobré ovocie, bude vyťatý a hodený na oheň” (Mt 7,19). Nestačí len chrániť sa hriechu, ale sme povinní konať aj dobré skutky. Túto povinnosť nám ukladá Boh, Cirkev a tiež náš stav a povolanie. “Lebo ako je telo bez ducha mŕtve, tak je aj viera bez skutkov mŕtva” (Jak 2,26).

Povinné dobré skutky sú: zachovávať prikázania Božie a cirkevné, svedomito si plniť povinnosti svojho stavu a povolania a trpezlivo niesť svoj kríž. Nepovinné dobré skutky sú: dobrovoľná modlitba, dobrovoľný pôst tak telesný ako aj duchovný a pomáhať blížnemu viac, ako sme povinní. “Modlitba s pôstom a s almužnou je lepšia, ako hromadiť poklady zlata” (Tob 12,8). Dobré skutky sú nutné k spásu. “Každý strom, ktorý nerodí dobré ovocie, bude vyťatý a hodený na oheň” (Mt 7,19).

Dobry úmysel. - Ak má byť náš skutok dobrý, nesmie nám chýbať dobrý úmysel. Nie je dobrým skutkom, ak sa napr. niekto modlí, aby na seba upozornil, ak niekomu niečo dáva, aby ho ľudia za to chválili, alebo keby sa niekto postil z lakomstva. Dobré skutky máme konať s úmyslom, že nimi chceme plniť Božiu vôľu. Niekedy si je človek vedomý tohto úmyslu, niekedy naň snád' v tej chvíli nemyslí. Tak má dobrý úmysel, hoci aj nevedomky, kto napr. kto zo súcitu pomáha inému, alebo trpezlivo znáša súženie, alebo svedomito pracuje. Výslovne si vzbudzujeme dobrý úmysel zbožnou myšlienkou alebo slovami: “Pane Ježišu, s tebou a pre teba!” - “Všetko pre teba, najsvätejšie Srdce Ježišovo.” - “Z lásky k tebe, Pane Ježišu”. - “Na česť a slávu Božiu...” - “Za pokánie”.

Vzbudzuj si dobrý úmysel výslovne! Je veľmi užitočné vzbudzovať si dobrý úmysel každé ráno: “Čokoľvek dnes budem myslieť, hovoriť, čokoľvek budem robiť a trpieť, obetujem Bože, na tvoju česť a slávu. Tiež chcem dnes získať všetky odpustky, ktoré budem môcť. Tebe chcem ja slúžiť bez ustania, ty mi k tomu daj svoje požehnania.”

Čím je dobrý úmysel dokonalejší, tým je dobrý skutok pred Bohom cennejší. I také skutky, ako napr. list, prechádzka, čítanie, spranie a pod. vzbudeným dobrým úmyslom nadobúdajú cenu pred Bohom. Preto sv. Pavol apoštol pripomína: “Či jete, alebo pijete, alebo čokoľvek iné robíte, robte to všetko na česť a slávu Božiu!” (I Kor 10,31).

Dobré skutky záslužné pre nebo. - Kto je v milosti posväcujúcej, podobá sa živej ratolesti, ktorá je spojená s kmeňom, tj. s Pánom Ježišom. On povedal: “Ja som vinič, vy ste ratolesti. Kto zostáva vo mne a ja v ňom, ten prináša hojné ovocie, lebo bezo mňa nemôžete nič urobiť” (Jn 4,5). Ako len tie ratolesti prinášajú ovocie, ktoré sú spojené s kmeňom, tak len tí ľudia robia dobré skutky záslužné pre nebo, ktorí sú spojení s Kristom milosťou posväcujúcou.

Trojaký úžitok dobrých skutkov pre nebo. - Prvý úžitok je naša zásluha pre nebo, tj. väčšia radosť a odmena v nebi. Tento úžitok zostáva nám a nemôžeme ho dať nikomu. - Druhý úžitok je, že nimi môžeme dávať náhradu za časné tresty, za hriechy svoje i iných. - Tretí úžitok je v tom, že nimi môžeme vyprosovať seba aj iným všetko, čo potrebujeme, zvlášť pre spásu duše.

Ak však niekto vykoná dobrý skutok v stave ťažkého hriechu, tak za takýto skutok nemôže mať odmenu v nebi, nakoľko je pre nebo ako mŕtvy. Podobá sa suchej ratolesti, oddelenej od kmeňa, tj. od Pána Ježiša. Avšak spravodlivý Boh nenechá ani

takýto dobrý skutok bez odmeny. Alebo dá takémuto človekovi milosť polepšenia, alebo ho odmení aspoň tu na svete (zdravím, na majetku a pod.).

*

Zachovaj si vždy milosť posväcujúcu a často si vzbudzuj dobrý úmysel. Tak zostaneš v spojení s Pánom Ježišom, ako zostáva živá ratolesť s kmeňom. A všetko, čo robíš a trpíš, bude záslužné pre nebo a tiež iným môžeš veľmi účinne pomáhať na ceste spásy.

*

Aké peniaze platia na druhom svete?

Túto otázku pekne ilustruje poviedka L.N.Tosloja o Lakomcovi, ktorý sa domnieval, že za peniaze možno všetko dostať, všetko uskutočniť. Dokonca i na druhom svete, za peniaze si možno zadovážiť večné šťastie. Keď mal zomrieť, prosil synov, aby mu dali do hrobu peniaze. Synovia, bojac sa, aby ich nestrašil, vyhovel jeho žiadosti. Keď zomrel, hovorí sa v tejto poviedke, šiel cez dlhú chodbu, ktorá sa rozchádzala na dva smery: Jeden smer, viedol do tmy, druhý k bráne, kde bolo svetlo. Pri bráne bol anjel, pri ktorom boli rôzne dobroty. Lakomec siahol po nich, ale anjel mu v tom zabránil, aby si z nich niečo vzal, s poznámkou, že tu sa musí platiť. Jeho tvár sa rozjasnila a ukazuje, že má peniaze. Anjel krútil hlavou a povedal: "Také peniaze u nás neplatia! U nás sa platí peniazmi, ktoré si rozdal. A také lakomec nemal.

Otázky a odpovede:

S akým úmyslom máme konať dobré skutky?

Dobré skutky máme konať s tým úmyslom, že nimi chceme plniť Božiu vôľu.

Kedy je dobrý skutok záslužný pre nebo?

Dobrý skutok je záslužný pre nebo vtedy, keď ho konáme v milosti posväcujúcej.

Čo povedal Pán Ježiš o dobrých skutkoch záslužných pre nebo? *Pán Ježiš povedal o dobrých skutkoch záslužných pre nebo toto: "Nezhromažďujte si poklady na zemi, kde ich hrdza a mole ničia a kde sa zlodeji dobývajú a kradnú. V nebi si zhromažďujte poklady!" (Mt 6,19-20).*

28. ČNOSTI

Božské čnosti. - Pri sv. krste ťa prijal nebeský Otec za svoje milované dieťa. Stalo sa to vo chvíli, keď ti bol odpustený dedičný hriech a dostal si milosť posväcujúcu. Duch Svätý ťa vtedy nielen posvätil milosťou posväcujúcou, ale dal ti zároveň schopnosti, aby si dokázal žiť nad svoje prirodzené sily, tj. nadprirodzene, pre nebo, ako dieťa Božie. Týmto schopnostiam hovoríme nadprirodzené čnosti. Tiež im hovoríme vliate čnosti, lebo boli vliate do našej duše súčasne s milosťou posväcujúcou.

Tieto nadprirodzené (vliate) čnosti nám dávajú možnosť robiť dobré skutky tak, aby sme si nimi zaslúžili odmenu v nebi. Ľahšie a ochotnejšie bude robiť dobré skutky ten, kto sa v nich cvičí a navyká si na ne. Z nadprirodzených (vliatych) čností sú najdôležitejšie Božské čnosti. Nazývame ich "Božské", pretože ich máme od Boha, k Bohu nás vedú a s Bohom nás spájajú. Sú tri: viera, nádej a láska. Máme si častejšie vzbudzovať tri božské čnosti. To znamená: máme Boha uisťovať, že v neho veríme, v neho dúfame a že ho milujeme a zároveň ho prosiť, aby v nás upevňoval a rozmnožoval vieru, nádej a lásku. Zvlášť si máme vzbudzovať tri božské čnosti pri sv. omši, pri sv. prijímaní, v pokušení a v nebezpečenstve smrti. (Ostatné o božských čnostiach je v článku k prvému Božiemu prikázaniu).

Mravné čnosti. - Duch Svätý vlieva do duše s milosťou posväcujúcou nielen božské čnosti, aby sme mohli nadprirodzene Boha veriť a dúfať v neho, milovať ho, ale i mravné čnosti. Sú to schopnosti, aby sme sa k sebe a blížnemu chovali vždy nadprirodzene tak, ako sa sluší na Božie deti, ako je to milé Bohu a pre nebo záslužné.

Duch Svätý nám vlieva len schopnosti k takémuto konaniu. Až keď pestujeme tieto vliate schopnosti, po čase si získame dobrý návyk, náklonnosť, pohotovosť a zručnosť konať dobro vždy a všade a to ihneď, ľahko a s chuťou. A takejto zručnosti v konaní dobra hovoríme získaná čnosť. Je to niečo podobné, ako keď niekto pestovaním vlôh k hudbe sa vycvičí na vynikajúceho hudobníka. Takýmto pestovaním vliatych mravných čností nadobúdame s Božou pomocou vlastným pričinením i základné mravné čnosti.

Tak napr. ak si navykáš na pravidelnú modlitbu ráno a večer a na pravidelnú účasť na bohoslužbách, získavaš čnosť zbožnosti. - Ak si navykáš vždy poslúchnuť svojich rodičov a predstavených, získavaš čnosť poslušnosti. - Ak si navykáš nikdy nebrať cudzie veci, hoci by to boli len maličkosti, získavaš čnosť poctivosti.

Ak si navykáš hovoriť vždy pravdu, aj keby si z toho mal niekedy neprijemnosť, získavaš čnosť pravdovravnosti. - Ak si navykáš svedomito sa učiť a pracovať, získavaš čnosti usilovnosti a pracovitosti. - Ak si navykáš vykonať najprv svoje povinnosti a to vždy dôkladne a až potom si dopraješ zábavu, získavaš čnosť svedomitosti. - Ak si navykáš na úctivosť vo svojej reči a chovaní ku všetkým ľuďom, získavaš čnosť zdvorilosti.

Podobne môžeš získať čnosť láskavosti, vytrvalosti, starostlivosti, disciplínovanosti, presnosti, čistotnosti, hanblivosti, spoľahlivosti, ohľaduplnosti, opatrnosti, spravodlivosti, statočnosti, umiernenosti a mnohé iné čnosti. - Mravné čnosti nás uschopňujú používať veci, sily a čas tak, aby sme boli, pokiaľ je možné spokojní na svete a stali sa užitočnými členmi ľudskej spoločnosti. Týchto čností je mnoho, ale najdôležitejšie z nich sú štyri základné čnosti, čnosti, ktoré sú opakom siedmich hlavných hriechov a čnosti, ktoré Pán Ježiš zvlášť chválil v Horskej reči.

Základné čnosti sú: opatrnosť, spravodlivosť, statočnosť a umiernenosť. - Opatrný (múdry) človek pamätá na zmysel svojho pozemského života a na večný cieľ. Preto používa vhodné prostriedky, aby tento cieľ aj dosiahol. V jednotlivých prípadoch uvažuje, čo má robiť, aby konal milo Bohu.

Spravodlivý dáva a necháva každému, čo mu patrí. Spravodlivý bol Tobiáš, lebo sa staral o to, aby nemal cudzí majetok. - Statočný sa nedáva odstrašiť pri konaní dobra žiadnymi prekážkami a radšej sa všetkého zriekne a všetko vytrpí, ako by sa dopustil hriechu. Statoční boli všetci mučeníci. - Umiernený je ten človek, ktorý všetky hriechne žiadosti v sebe ochotne potláča a dovolené veci užíva vždy s mierou.

Opakom siedmich hlavných hriechov sú tieto čnosti: opakom pýchy je **pokora**, opakom lakomstva je **štedrosť**, opakom smilstva je **mravná čistota**, opakom závisti je **dobroprajnosť**, opakom nestriednosti je **striednosť**, opakom hnevu je **tichosť**, opakom lenivosti je **horlivosť**.

*

Chceš mať otužilé telo a silné svaly? Nestačí ti len dobre jesť, ale musíš pravidelne pracovať, pestovať zdravý šport, cvičiť. Chceš mať silnú dušu? Treba sa nielen modliť, chodiť na sv. omšu, k sv. spovedi a k sv. prijímaniu, ale je nutné premáhať v sebe to, čo je zlé a cvičiť sa v tom, čo je dobré. Tak budeš odkladať zlé vlastnosti a budeš získavať pohotovosť ochotne konať dobre, staneš sa čnostným. Čnosť sa po latinsky menuje "virtus", to znamená "sila". Len čnostný človek je silný! Získavaj čnosti, tak budeš posilňovať svoju dušu do životného zápasu. Pritom pamätaj na slová sv. Pavla apoštola: "Telesné cvičenie je málo užitočné, zbožnosť je však užitočná na všetko" (I Tim 4,8).

*

Istý umelec zobrazil tri božské čnosti ako tri panny. Prvá z nich (viera) mala modré šaty a v ruke kríž. Druhá (nádej) mala zelený odev a v ruke kotvu. Tretí (láska) mala biele rúcho a v ruke držala srdce. Farvy a tri symbolické znaky: kríž, kotva a srdce zvolil malial veľmi vhodne. Modrá farba je farbou nebeskej oblohy a teda znamená pohľad k nebu - vieru. Zelená farba je farbou jari, teda znakom nádeje. Biela farba je farbou svetla, teda znakom oslávenia v nebi, kde Božia láska naplní všetky oslávené duše. Tak isto duchaplné sú aj symbolické znaky. Kríž znamená vieru - lebo viera sa vzťahuje na učenie Ukrižovaného. Kotva znamená nádej - lebo nádej chráni človeka v biede, ako aj pred záhubou, ako kotva zachraňuje loď v čase búrky. Srdce je symbolom lásky.

Otázky a odpovede:

Čím sa posilňujeme v čnostiach?

V čnostiach sa posilňujeme tým, že sa snažíme poznať seba, prekonávať zlé náklonnosti a nasledovať Pána Ježiša.

Prečo si máme často odopierať aj dovolené veci?

Máme si často odopierať i dovolené veci preto, aby sme si ľahšie dokázali odoprieť i zakázané veci.

29. NASLEDUJ PÁNA JEŽIŠA, NAJKRAJŠÍ VZOR VŠETKÝCH ČNOSTÍ

Nasleduj Pána Ježiša! "Dal som vám príklad!" hovorí Pán Ježiš nám všetkým (Jn 13,15). Vyzýva nás, aby sme ho nasledovali. "Zapri sám seba!" Máš si odopierať to, čo vedie k hriechu. "Vezmi svoj kríž!" Je to práca, bolesť, zármutok, krivda a vôbec všetko, čo tvoje povinnosti k Bohu a blížnemu vyžadujú, lebo čo Boh zosiela a je ti to možno ťažké. Najviac sa uč od Pána Ježiša pokore, lebo pokora je strážkyňou

všetkých čností. Častejšie sa modlievajú: “Ježiš, tichý a pokorný srdcom, sprav srdce moje podľa srdca svojho!”

Osem blahoslavenstiev. - “Blahoslavený” znamená: blažený, veľmi šťastný už tu na zemi a zvlášť po smrti v nebi. - “Chudobní duchom” sú tí, ktorí užívajú svoj majetok podľa Božej vôle. “Tichí” sú pokorní, nenároční, skromní, premošli v sebe pýchu, nehľadajú slávu, žijú tichým životom. S inými jedajú prívetиво a príkoria znášajú trpezlivo. Taký bol i Pán Ježiš za svojho pozemského života “tichý a pokorný srdcom”(Mt 11,20) . - “Plačúci” sú tí, ktorí ľutujú svoje hriechy a zarmucujú sa nad mravným a hmotným nešťastím iného a svoj kríž nesú trpezlivo ako pokánie za hriechy svoje i druhých. - “Hladní a smädní po spravodlivosti” sú tí, ktorí sa horlivo usilujú plniť, čo Boh prikazuje a usilovne sa snažia žiť v posväcujúcej milosti.

“Milosrdní” sú tí, ktorí z ľútostivej lásky pomáhajú bližnému v duchovných i telesných potrebách. - “Čistého srdca” sú tí, ktorí sa chránia hriechu vôbec, zvlášť však zachovávajú hanbu a mravnú čistotu v myšlienkach, pohľadoch, rečiach a chovaní. - “Pokojamilovaní” sú tí, ktorí sa snažia žiť s ostatnými v pokoji, pokiaľ je to bez hriechu možné, uzmierujú rozvadených a snažia sa šíriť okolo seba pokoj. “Trpiaci pre spravodlivosť” sú tí, ktorí pre Krista a kresťanskú vieru trpia a ochotne pre Krista obetujú majetok, zdravie i život.

*

Nasleduj svoj najlepší vzor - Pána Ježiša - čo najvernejšie! Aby si to dokázal, uvažuje, ako by asi Pán Ježiš hovoril a čo by robil, keby bol na tvojom mieste. Pán Ježiš to chce od teba! I tebe hovorí: “Nasleduj ma!” Aby si vedel, ako to máš robiť, čítaj denne aspoň niečo z Evanjelia a tiež čítaj knihu blahoslaveného Tomáša Kempenského: “Nasledovanie Krista”, ktorá je po Sv. Písme najrozšírenejšou knihou na svete.

*

Miluj ma v mojich bratoch

Pred pár rokmi urobila rozruch kniha slávnej francúzskej herečky Gabriely Bossicovej. Bola umelkyňou svetového formátu a bola umelkyňou aj v duchovnom živote. Za jej života vedeli jej kolegovia len toľko, že bola praktickou katolíčkou, ktorá žila podľa viery. Ale jedno im bolo záhadné, že nijaké životné stresy, nijaké problémy, ťažkosti ju nedokázali vyviesť z rovnováhy. Bola vždy pokojná. Po smrti našli vyriešenie tejto záhady. V starostlivo uzamknutej zásuvke našli desať hrubých zošitov, v ktorých zachytávala svoj duchovný život, svoje modlitby, city, rozhovory. Rukopisy pripravil do tlače známy francúzsky spisovateľ a uverejnil ich aj vatikánsky denník “Observatore Romane”. Zo zápiskov sa dozvedáme, že Gabriela chcela vstúpiť do kláštora, ale v duši jej Ježiš povedal: “Ostaň tam, kde si. Len rob vždy dobre a miluj bližných.” Gabriela ostala vo svete. Nasledovala heslo Pána Ježiša: “Miluj ma v mojich bratoch. Preukazuj im to, čo by si chcela urobiť pre mňa samého. To ju urobilo šťastnou a stala sa požehnaním pre okolie.”

Otázky a odpovede:

Ktorými slovami nás Pán Ježiš pozýva k nasledovaniu?

Pán Ježiš nás pozýva k nasledovaniu týmito slovami: “Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme každodenne svoj kríž a nasleduje ma!” (Lk 9,23).

Ktoré čnosti zvlášť Pán Ježiš chválil v Horskej reči?

Pán Ježiš zvlášť chválil v Horskej reči čnosti, ktoré sú obsiahnuté v blahoslavenstvách:

- 1. Blahoslavení chudobní v duchu, lebo ich je nebeské kráľovstvo.*
- 2. Blahoslavení plačúci, lebo oni budú potešení.*
- 3. Blahoslavení tichí, lebo oni budú dedičmi zeme.*
- 4. Blahoslavení lační a smädní po spravodlivosti, lebo oni budú nasýtení.*
- 5. Blahoslavení milosrdní, lebo oni dosiahnu milosrdenstvo.*
- 6. Blahoslavení čistého srdca, lebo oni uvidia Boha.*
- 7. Blahoslavení tí, čo šíria pokoj, lebo ich budú volať Božími synmi.*
- 8. Blahoslavení prenasledovaní pre spravodlivosť, lebo ich je nebeské kráľovstvo.*
- 9. Blahoslavení ste, keď vás budú pre mňa potupovať a prenasledovať a všetko zlé na vás nepravdivo hovoriť, radujte sa a jasajte, lebo máte hojnú odmenu v nebi. (Mt 5,3-12).*

30. BUĎ S PÁNOM BOHOM

Začínaj s Pánom Bohom každý deň! Keď je ráno, čas vstávania, v pevne určenú hodinu, urob sv. kríž a vstaň bez odkladania, pomodli sa rannú modlitbu, pri nej si vzbud' dobrý úmysel a zájdi si, ak môžeš, aj vo všedný deň na sv. omšu a pokiaľ možno i na sv. prijímanie. Ak to však nie je možné, ucti si Pána Ježiša vo Sviatosti Oltárnej aspoň návštevou, alebo spomienkou. - Sväté ráno - zory svätého dňa.

Pracuj s Pánom Bohom vo svojom povolaní! Premysli si svoju prácu dobre. Začni rýchlo, pracuj usilovne! Pri práci si obnov dobrý úmysel, zvlášť, keď je obtiažna a namáhavá. Pracuj ako služobník dobrý a verný, svedomito! Boh sa pozera, Boh odplatí. - Na roli, hoci najcudzejšej, pracuješ pre seba!

Osviežuj sa s Pánom Bohom! Vďačný pred jedlom i po jedle ďakuje Bohu. Rozumný si dopraje osvieženie tak, aby sa posilnil k ďalšej práci. Prezieravý používa odpočinok i k potrebnému sebauzdeleniu. Opatrný sa varuje mravne nebezpečných zábav. - Svätý sa vždy raduje v Pánovi (Flp 4,4).

Trp a znášaj s Pánom Bohom, čo je ťažké, smutné a bolestné. Hovorí sa: "Nieto domčeka, bez krížika". Zapri sám seba, vezmi na seba kríž práce, bolesti a chod', odovzdaný do Božej vôle, trpezlivo za Pánom! - Z trpezlivosti ti vzíde blaženosť.

Končievaj svoj deň s Pánom Bohom večernou modlitbou. Najdôležitejšou časťou večernej modlitby je spytovanie svedomia s dokonalou ľútosťou a s úprimným predsavzatím. Nezabudni si tiež vykonať duchovné sv. prijímanie a modlitbu za šťastnú smrť. - Znakom kríža sa odovzdaj do Božej ochrany.

Prežívaj týždeň s Pánom Bohom. Vo sviatočný deň "pozdvihni sa duša z prachu a zalet' do rajských končín!" Nech z vážnych dôvodov nie je pre teba sviatočný deň bez sv. omše a sv. omša bez kázne. Pokiaľ je možné, pristúp každú nedeľu k sv. prijímaniu, ba čím častejšie, keď je možné, aj každý deň. Aký je deň nedeľný, taký

bude deň posledný. - Piatok, pamätný deň na smrť Pánovu a ostatné prikázané dni zasväť prikázaným pôstom! - Tento predpis považuj za vyznanie viery a za citlivé napomenutie k duchovnému pôstu.

Ži s Pánom Ježišom v posväcujúcej milosti! Pozor na všedné hriechy, celkom vedomé a dobrovoľné! Zvlášť si zapamätaj: Radšej zomrieť, ako ťažko zhrešiť! Nedaj sa zvädzať zlým príkladom a klamnými slovami. V pokušení sa drž Boha a odoláš. S Bohom sa zmieruj pravidelnou sv. spoveďou a pokladaj si za česť pristupovať čo najčastejšie k stolu Pána. “Pamätaj na svojho Stvoriteľa v dňoch svojej mladosti” (Kaz 12,1). Dobrými skutkami si ukladaj poklad pre nebo! “Buď verný až do smrti” (Zjv 2,10). a budeš žiť s Pánom Bohom naveky.

*

Prípravený na smrť.

Raz chlapci hrali veselú hru a medzi nimi bol aj sv. Alojz. Keď boli v najlepšom, jeden zvolal: “Chlapci, čo by ste robili, keby vám teraz niekto povedal, že za päť minút zomriete!” “Nechaj si tie vtípy” - zamrmlal jeden. “Ja by som utekal na spoveď” - vykrikol druhý. “Ja by som sa modlil” - povedal tretí. “A ty Alojz, čo by si robil?” “Ja by som sa ďalej hral!” - odpovedal Alojz. Bol tak pripravený na smrť, že sa na ňu už nemusel pripravovať!

*

Modli sa a pracuj! Rybári vyplávali loviť na šíre more. Prišla búrka a dostali strach, že sa utopia. Niektorí sa modlili, ale čln sa stále viac vzdaloval od brehu. Tu povedal jeden skúsený rybár: “Načo máme veslá? Modliť sa k Bohu a veslovať k brehu, len toto spolu nás môže zachrániť.”

31. PREŽÍVAJ ROK S CIRKVOU - VIANOČNÁ DOBA

Každý deň nás volá Pán Ježiš znovu a znovu do svojej služby. K tejto službe nás chce Cirkev povzbudiť a posvätiť. Preto slávi denne spomienku alebo niektorého z Božích svätých alebo, a to zvlášť pamiatku niektorej udalosti zo života Pána Ježiša. To sa opakuje každoročne. Dni a doby Bohu cirkevne zasvätené sa menujú spolu “cirkevný rok”. Začína prvou adventnou nedel'ou a má tri hlavné sviatky: Vianoce, Veľká noc a Zoslanie Ducha Svätého. Na každý tento veľký sviatok nás Cirkev pripravuje počas nejakej doby už vopred, na čo potom slávnosť sviatku vyvrcholí a doznieva počas niekoľkých týždňov.

Cirkevný rok sa delí na obdobia: **adventné, vianočné** - do Krstu Pána Ježiša; **pôstne** (od popolcovej stredy), **veľkonočné** – do zoslania Ducha Svätého -50 deň po zmŕtvychvstaní. Nedele po Zjavení Pána a po Duchu Svätom sa nazývajú “**nedele cez rok**” a tvoria samostatný celok.

Advent. - Adventnou dobou začína príprava na Vianočné sviatky. “Hľa, Pán príde” (Zach 14,5). Rozoznávame trojaký príchod Pána. - Na prvý príchod čakali veriaci Starého zákona, keď si jeho príchod túžobne žiadali. To si máme pripomínať v advente. - Druhý príchod sa deje, keď Pán Ježiš prichádza do srdca so svojou milosťou, alebo osobne pri sv. prijímaní. V adventnom čase mu máme otvoriť svoje srdce. “Je tu hodina, aby sme už precitli zo spánku” (Rim 13,11). -Tretí príchod bude

vtedy, keď nás Pán Ježiš príde súdiť hneď po smrti a v súdny deň. Na to sa máme v advente pripraviť “lebo Syn človeka príde v hodinu, o ktorej nemáme ani tušenia” (Lk 12,40).

Adventné nedele sú štyri. Vhodne pripadá v advente zasvätený sviatok Nepoškvrneného počatia Panny Márie, ktorá ako krásna “Hviezda ranná” zasvitla ľuďom pred východom slnka - Ježiša Krista.

“Pripravte cestu Pánovi!” (Mt 3,3). - V advente sa modliavame viac, ako inokedy a to zvlášť radostný ruženec, spoločne doma. Aj vo všedné dni chodíme viac na sv. omšu. - Sviatok sv. Mikuláša 6. decembra, vyzýva všetkých k milosrdnej láske k iným. - Fialová farba omšového rúcha v nedele i všedné dni vyzýva: “Robte pokánie!” (Mt 3,2). - Po tretej adventnej nedeli sú zimné kántrové dni. Cirkev pozýva všetkých veriacich k sv. spovedi a k sv. prijímaniu. “Keby sa Kristus v Betleheme narodil aj tisíckrát, ale nezrodil by sa v tvojej duši, tak si svoju spásu zahodil!” Deti chystajú na Vianoce “betlehem”. Čo si zaumieniš na adventnú dobu?

Štedrý deň. - Je to deň prípravy na Narodenie Pána Ježiša - Vianoce. Voláme ho štedrý deň, lebo si pripomíname, aký štedrý bol k nám nebeský Otec, že nám poslal svojho Syna na svet, aby sa stal človekom a nás vykúpil. Preto i ľudia sú navzájom voči sebe štedrý a dávajú si darčeky, zvlášť rodičia deťom. V rodine býva aj štedrá večera pri vianočnom stromčeku s “betlehemom”. Začína sa spoločnou modlitbou a končí sa vianočnými koledami.

Sviatok narodenia Pána sa svätí 25. decembra. Bohoslužby sa začínajú obyčajne večer, alebo niekde až o polnoci, pretože Pán Ježiš sa narodil v noci. Z radosti a na oslavu narodenia Pána sa slúžia v kostole tri sv. omše. Prvá “anjelská”, druhá “pastierska” a tretia “slávnostná”. Od sviatku narodenia Pána sa spievajú v kostole a doma krásne vianočné koledy.

Sviatky cez vianoce: sv. Štefana, prvého mučeníka, nie je to sviatok prikázaný (26. decembra), sv. Jána, Pánovho miláčika (27. decembra) a sviatok Betlehenských Neviniatok (28. decembra). Pripomínaj si a čítaj ku každému z týchto dní v Biblických dejinách. V posledný deň občianskeho roku (31. decembra) je sviatok sv. pápeža Silvestra, konajú sa podvečer ďakovné bohoslužby. Prejdi si v duchu uplynulý rok a nájdeš mnoho, za čo by si mal Bohu ďakovať a za čo ho odprosovať. - Na Nový rok (1. januára) je zasvätený sviatok “Bohorodičky Panny Márie”. Začni v mene Pánovom. Možno je to posledný rok tvojho života na zemi.

Sviatok Zjavenia Pána, ľudovým názvom “Troch kráľov” sa svätí 6. januára zasvätený oslave, že novorodený Vykupiteľ sa zjavil zvláštnou hviezdou mudrcom a hlasom Boha Otca po svojom pokrstení. Za prvých kresťanských dôb sa v tento deň slávnostne udeľoval sv. krst dospelým. Preto sa v predvečer svätila krstná voda. Doteraz sa svätí v tento svätý večer voda na požehnanie, kadidlo a krieda. - Svätenou kriedou sa píše na dvere príbytku trojkráľový nápis C + M + B (*Christus mansionem benedicat*) s letopočtom, aby nás Boh na príhovor sv. mudrcov chránil od zlého. Prvá nedeľa po sviatku Zjavenia Pána sa slávi Pamiatka Krstu Pána Ježiša. Kristus Pán bol pokrstený Jánom Krstiteľom v rieke Jordáne a z neba zaznel hlas: “Toto je môj milovaný Syn, v ktorom sa mi zaľúbilo” (Mt 3,17).

Dňa 2. februára, štyridsiaty deň po Narodení Pána Ježiša, je sviatok dobrovoľne zasvätený. Menuje sa Obetovanie Pána na pamiatku toho, že Pán Ježiš bol podľa predpisu zákona v chráme predstavený, alebo obetovaný. - Tento sviatok tiež voláme Hromnice, pretože sa posviacajú sviece - “hromničky”. Svätia sa na pamiatku toho, že Simeon nazval Pána Ježiša svetlom na osvietenie národov. So zažatými

sviecami sa koná sprievod cez kostol. Okrem toho sa posvätená svieca zapaluje, keď kresťan katolík zomiera, keď leží mŕtvy v rakve a pri búrke a hromobití. Preto sa tejto sviečke hovorí "hromnička". "Ja som svetlo sveta", povedal Pán Ježiš, "kto mňa nasleduje, nechodí vo tme, ale bude mať svetlo života" (Jn 8,12).

*

Opatrovať svetlo.

Selma Lagerlofová rozpráva vo svojej legende "Plameň svetla" o jednom rytierovi, ktorý po víťaznej bitke pri jednej Križiackej výprave prisahal, že donesie neporušený plameň, zapálený od svetla v Božom hrobe v Jeruzaleme, do svojej vlasti, do rodného mesta Florencie. Naozaj zapálil sviečku v Božom hrobe, vysadol na koňa a išiel domov. Pretože musel svetlo opatrovať pred vetrom a dažďom, nemohol si príliš všímať krajinu a ľudí a vôbec okolitý svet. To svetlo z neho spravilo vnútorného, pokorného človeka. Kdesi ho prepadli lúpežníci. On, kedysi bojovný rytier, dal im všetko, čo chceli, len ich prosil, aby mu nechali jeho svetlo. Obrali ho o všetko, o peniaze, o zbrane, brnenie i o koňa, nakoniec sa nad ním zmilovali a dali mu starého dýchavičného koňa. Na tomto koni prišiel do Florencie otrhaný, špinavý, ale so svetlom na prsiach, ktoré uchránil pred zhasnutím počas dlhých mesiacov. Od svetla sa potom rozsvietili sviečky vo florentskom Dóme. Keď sa ho ktosi pýtal, ako mohol uchrániť plameň pred zhasnutím, rytier odpovedal: "Tento plamienok vyžaduje, aby ste prestali myslieť na iné veci. Musíte myslieť len na to, aby vám nezhasol a musíte dôverovať Bohu, že sa vám to podarí. Tak prinesiete svetlo k cieľu.

32.VEĽKONOČNÁ DOBA

Bližšia príprava. - Začína Popolcovou stredou, ktorá je prvým dňom svätópôstnej doby. V kostole kňaz posviaca popol zo spálených ratolestí vlašskej Kvetnej nedele a týmto popolom robí veriacim na čele kríž a pritom hovorí: "Pamätaj človeče, že prach si a na prach sa obrátiš!" alebo "Kajajte sa a verte Evanjeliu!" Tento svätý obrad sa volá "popolec". Popolcom nám Cirkev pripomína: "Musíš zomrieť, teda zavčasu rob pokánie!"

Svätópôstna doba je čas od Popolcovej stredy do veľkonočných sviatkov. Trvá celkom 46 dní. Z týchto dní je 6 nediel' a 40 všedných dní. Po prvej svätópôstnej nedeli sú jarné kántrové dni. K pokániu nás Cirkev vedie tým, že odporúča pôst na pamiatku 40 dní, ktoré strávil Pán Ježiš na púšti. Privádza nám živo do pamäte umučenie Pána a bohoslužby sú vo fialovej farbe.

V svätópôstnej dobe máme robiť pokánie. To znamená: Máme zanechať hriechy, očistiť sa z nich a ukladať si za ne tresty. Máme chodiť do kostola, pokiaľ je možné aj vo všedné dni. Prinášame obety, sebazaprenia, konáme milosrdné skutky, modlieme sa bolestný ruženec pokiaľ je možné doma spoločne, chodíme na krížovú cestu. Tiež sa pripravíme k veľkonočnej sv. spovedi a k sv. prijímaniu. Najkrajšia slávnosť vzkriesenia s Pánom Ježišom je v duši! - Čo ti posluží ako pokánie v svätópôstnej dobe?

Najbližšia príprava začína Svätým týždňom. “Svätý týždeň” sa hovorí poslednému týždňu svätopôstnej doby. Prvý deň Svätého týždňa je Kvetná nedeľa. Menuje sa Kvetná nedeľa, pretože sa svätia kvitnúce ratolesti (u nás bahniatka) na pamiatku slávnostného vstupu Pána Ježiša do Jeruzalema. - S posvätenými ratolestami sa koná v chrámovom priestore sprievod. To akoby sme sprevádzali Pána Ježiša pri jeho slávnostnom vstupe do Jeruzalema. Vo Svätom týždni sa číta časť Evanjelia o umučení Pána Ježiša, alebo pašie na Kvetnú nedeľu. - Najпамätnejšie dni Svätého týždňa sú: Zelený štvrtok, Veľký piatok a Biela Sobota.

Zelený štvrtok je pamätný deň na Poslednú večeru a smrteľné úzkosti Pána. Preto je sv. omša až večer. Cirkev sa raduje z ustanovenia Sviatosti Oltárnej, ale nemôže sa radowať úplne, pretože Pán Ježiš hneď potom začal svoje posledné utrpenie. Preto je sv. omša len zo začiatku slávnostná. Pri Glória sa slávnostne odzvoní a potom zvony mlčia až do Glória Bielej soboty. Sv. omša sa slúži len jedna. Ostatní kňazi koncelebrujú. - Po sv. omši zostane svätostánok otvorený, prázdny a oltár sa obnaží na pamiatku toho, že Pán Ježiš pri svojom umučení všetko obetoval za nás a bol od všetkých opustený. S Ním sa modli, k Nemu cez tieto sv. dni prichádzaj a o Jeho utrpení zbožne rozjímaj!

Veľký piatok je pamätný deň Pánovej smrti. Pán Ježiš za nás zomrel na kríži popoludní o tretej hodine, a preto v tom čase začínajú posvätné obrady. Oltár je bez svetla a bez ozdôb. Kňaz si ľahne tvárou na zem na stupne oltára. Potom lektorí čítajú pašie. Za tým sa modlí za všetkých ľudí a stavy. Modlitieb je deväť. Potom kríž zahalený fialovou plachtou odhaľuje a pritom spieva: “Hľa, drevo kríža, na ktorom zomrel Spasiteľ sveta” a uctieva si ho pokľaknutím a bozkom. - V tento deň sa sv. omša neslúži. Uctievaj si aj ty bozkom sv. kríž a Spasiteľa v Božom hrobe.

Biela sobota, alebo veľkonočná vigília je pamätný deň Pánovho odpočinku v hrobe a jeho slávy v predpeklí. Za prvých kresťanských čias boli bohoslužby až večer a pri nich sa konal slávnostný krst dospelých. Tí boli oblečení v bielom rúchu. Z toho pochádza názov “biela” sobota. Preto sa v tento deň tiež konajú bohoslužby až večer. Cirkev sa chystá radostne osláviť vzkriesenie Pána. Kňaz pri kostole svätí nový oheň. Posväť veľkonočnú sviecu a zasadzuje do nej päť ozdobných hrudiek kadidla na pamiatku oslávených rán Pána. Potom v kostole svätí krstnú vodu so zaujímavými obradmi, vykonáva sa slávnostná obnova krstného sľubu a potom sa modlíme litánie ku všetkým svätým. Až potom je sv. omša s Glóriou. Pri Glória sa zasa rozozvučia zvony, na čo sa po prvýkrát ozve radostné Aleluja, tj. Chváľte Pána na oslavu Jeho zmŕtvychvstania.

Veľká noc. - “Veľká noc” Starého zákona bola slávená na pamiatku tej noci, keď Izraeliti vyšli z Egypta a boli vyslobodení z otroctva svojich utláčateľov. Veľkú noc v Novom zákone posvätil Pán Ježiš tým, že slávne vstal zmŕtvych. Je to najväčší a najslávnostnejší sviatok celého roka. Veriaci dobrovoľne svätia i veľkonočný pondelok. Po veľkej noci je šesť nediel. Od nedele Vzkriesenia sa ozýva pri bohoslužbách a v kňazských hodinkách “Aleluja”. Pri oltári horí počas sv. omši počas štyridsať dní veľkonočná svieca -paškál - ktorá predstavuje vzkrieseného Pána Ježiša. Namiesto modlitby “Anjel Pána” pozdravujeme Bohorodičku trikrát denne chválospevom “Raduj sa nebies Kráľovná!” - Cirkev znovu a znovu vyzýva veriacich k veľkonočnej sv. spovedi a sv. prijímaniu. “Prebud’ sa, ty, čo spíš a povstaň zmŕtvych a Kristus ťa osvieti!” (Ef 5,14).

Kántrové dni. - Štyridsiaty deň po nedeli vzkriesenia, vo štvrtok je prikázaný sviatok Nanebovstúpenia Pána. V dňoch predtým, nazývaných “kántrové dni” sa

niekde konajú prosebné sprievody do polí. Akoby sme odprevádzali Pána Ježiša, kým odíde do neba, prednášame mu pritom svoje záležitosti a potreby. Tie sú vyjadrené v litániach ku všetkým svätým. Prosebný deň na vyprosenie úrody je tiež na sviatok sv. Marka 25. apríla. Ideme do poľa, aby sme sa pri pohľade na obilie vrúcnejšie modlili: “Aby si zemskú úrodu dať a zachovať ráčil”. Pohľad hore, do neba nás vyzýva: “Hľadajte to, čo je hore, kde Kristus sedí po pravici Boha! Usilujte sa o to, čo je hore a nie o to, čo je na zemi!” (Kol 3,1).

Po Nanebovstúpení Pána sa apoštoli s ostatnými učeníkmi a s Pannou Máriou, Matkou Božou pripravovali deväť dní na zoslanie Ducha Svätého. Toto si pripomíname zvlášť na deviaty deň po tomto sviatku, v sobotu. Za prvých kresťanských čias býval v noci slávnostný krst dospelých.

Zoslanie Ducha Svätého sa svätí v nedeľu na desiaty deň po sviatku Nanebovstúpenia Pána, na pamiatku, že Pán Ježiš zoslal Ducha Svätého. Omšové rúcho je červenej farby, pretože Duch Svätý sa vtedy zjavil v podobe ohnivých jazykov. V biskupskom chráme - katedrále - sa v týchto dňoch pred týmto sviatkom udeľuje sviatosť birmovania. V deň zoslania Ducha Svätého pôsobili apoštoli najprv miesto Pána Ježiša a vznikla Cirkev. Chvála Bohu! Sme tiež údmi sv. apoštolskej Cirkvi. Sľubujem znovu, že budem verným vyznávačom a bojovníkom Pána. Príď Duchu Svätý, osviet, posilni a posväť ma! - Svätodušný pondelok veriaci svätia dobrovoľne tak, ako prikázaný sviatok. Potom nasledujú nedeľe po Duchu Svätom. Býva ich 24 - 28. Prvá je zasvätená Najsvätejšej Trojici, keď u nás končí veľkonočná doba pre veľkonočné sv. prijímanie. Neuspokoj sa však len s tým, že si si vykonal veľkonočné sv. prijímanie, ku ktorému je každý katolík viazaný pod ťažkým hriechom, ale prístupuj k sv. prijímaniu čo najčastejšie.

*

Vedieť sa priznať.

Mahathma Gandhí hovorí zo svojho života. “Mal som 15 rokov, keď som sa dopustil krádeže. Mal som dlžoby, preto som ukradol otcovi zlatý náramok, aby som dlhy zaplatil. Vina ma tak ťažila, že som ju nemohol uniesť. Rozhodol som sa, že sa priznám otcovi. Keď som stál pred ním, nemohol som od hanby a studu otvoriť ústa. Napísal som preto svoje priznanie na papier a podal som ho otcovi. Triasom som sa na celom tele. Otec vzal lístok, prečítal si ho, zatvoril oči a potom lístok roztrhal. “Už je zasa dobre” -povedal a vzal ma do náručia. Od tej chvíle som mal svojho otca ešte radšej.

33. OBDOBIE “CEZ ROK”

Sviatok Božieho Tela sa slávi ako prikázaný vo štvrtok po nedeli Najsvätejšej Trojice na oslavu Pána Ježiša, prítomného vo Sviatosti Oltárnej. Po sv. omši je slávnostný sprievod, ktorý sa zastavuje pri štyroch oltároch. Sprievod Božieho Tela sa koná preto, aby sme vyznali svoju vieru, že Pán Ježiš je vo Sv. Hostii prítomný, aby sme sa mu slávnostne poďakovali, že medzi nami osobne prebýva a konečne, aby sme ho spoločne odprosili za urážky, ktorých sa mu vo Sviatosti Oltárnej dostalo. Okrem toho chceme uctivým sprievodom vyprosiť Božie požehnanie pre seba i pre zemskú

úrodu. Podťte, klaňajme sa mu! V piatok, ôsmy deň po sviatku Božieho Tela je sviatok Božského Srdca Ježišovho. Pane Ježišu, tichý a pokorný srdcom, urob moje srdce podľa svojho Srdca!

Z letného kalendára. - Dňa 24. júna je sviatok narodenia sv. Jána Krstiteľa. - Dňa 29. júna je zasvätený sviatok sv. apoštolov Petra a Pavla, ktorí v jeden deň zomreli mučeníckou smrťou r. 67. - Dňa 2. júla je sviatok Navštívenia Panny Márie. Dňa 5. júla je sv. slovanských apoštolov Cyrila a Metoda, na Slovensku prikázaný. Sv. Cyril zomrel r. 867 v Ríme a sv. Metod zomrel r. 885 na Velehrade: Sv. Cyril, sv. Metod, orodujte za nás! Dedičstvo otcov, zachovaj nám Pane. - Dňa 15. augusta je zasvätený sviatok Nanebovzatia Panny Márie. - Dňa 8. septembra je sviatok narodenia Panny Márie. Dňa 14. septembra je sviatok Povýšenia sv. Kríža a po ňom nasledujú jesenné kántrové dni.

Z jesenného kalendára. - Mesiac október je zasvätemá Panne Márii, Kráľovnej sv. ruženca. Dňa 2. októbra je sviatok Anjelov strážcov. Posledná nedeľa v období cez rok je nedeľa Krista Kráľa. Dňa 1. novembra je zasvätený sviatok Všetkých svätých na počesť všetkých svätých v nebi, či sú už podľa mena svetu známi, alebo neznámi. Prvý všedný deň po tomto sviatku je pamiatka Všetkých zosnulých, aby sme so živou láskou pamätali na tých, ktorí nás predišli so znamením viery a trpia v očistci. - Na nedeľu Krista Kráľa sa číta Evanjelium o konci sveta a poslednom súde.

*

Michelangelo pracoval dlho na soche

K slávnemu maliarovi a sochárovi Michelangelovi prišiel na návštevu priateľ, práve, keď bol umelec zamestnaný prácou na soche. O niekoľko týždňov ho navštívil priateľ znova a našiel ho pri tej istej práci. Povedal mu: "Ty si vôbec nepracoval od mojej poslednej návštevy na tejto soche?" Michelangelo odpovedal: "Mýliš sa. Ba práve naopak, pracoval som na soche veľmi usilovne. Pozri, tu som stvárnil pery a ťahy tváre výraznejšie, ako boli predtým. Tu som zasa dal viac vyniknúť svalom a cievam. Tu som zasa poopravil nechty na prstoch a mnoho iného." Návštevník sa usmial a povedal: "To sú samé maličkosti". Michelangelo odpovedal: "Nech sú. Ale nezabudni, že maličkosti tvoria dokonalosť a dokonalosť nie je žiadna maličkosť." I my, pomocou učenia a života Pána Ježiša a podľa príkladu svätých máme zdokonaľovať svoj život práve v mnohých maličkostiach.

MODLITBY

1. Znak kríža

V mene Otca i Syna i Duchu Svätého. Amen.

2. Modlitba Pána

Otče náš, ktorý si na nebesiach, posväť sa meno Tvoje, príď kráľovstvo Tvoje, buď vôľa Tvoja, ako v nebi, tak i na zemi. Chlieb náš každodenný daj nám dnes a odpusť nám naše viny, ako i my odpúšťame svojim vinníkom. A neuveď nás do pokušenia. Ale zbav nás zlého. Amen.

3. Anjelské pozdravenie

Zdravas Mária, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná si medzi ženami a požehnaný je plod života tvojho Ježiš. Svätá Mária, Matka Božia, pros za nás hriešnych teraz i v hodinu smrti našej. Amen.

4. Apoštolské vyznanie viery

Verím v Boha, Otca všemohúceho, Stvoriteľa neba i zeme i v Ježiša Krista, jeho jediného Syna, nášho Pána, ktorý sa počal z Ducha Svätého, narodil sa z Márie Panny, trpel za vlády Poncia Piláta, bol ukrižovaný, umrel a bol pochovaný, zostúpil k zosnulým, tretieho dňa vstal zmŕtvych, vstúpil na nebesia, sedí po pravici Boha Otca všemohúceho, odtiaľ príde súdiť živých i mŕtvych, verím v Ducha Svätého, v svätú Cirkev katolícku, v spoločenstvo svätých, v odpustenie hriechov, vo vzkriesenie tela a v život večný. Amen.

5. Desat' Božích prikázaní

- 1. Ja som Pán, Boh tvoj! Nebudeš mať iných bohov okrem mňa, aby si sa im klaňal.*
- 2. Nevezmeš mena Božieho nadarmo.*
- 3. pamätaj, aby si deň sviatočný svätil.*
- 4. Cti otca svojho i matku svoju.*
- 5. Nezabiješ.*
- 6. Nezosmilníš.*
- 7. Nepokradneš.*
- 8. Nepreriekneš krivého svedectva proti blížnemu svojmu.*
- 9. Nepožičaš manželku blížneho svojho.*
- 10. Ani nepožičaš majetku blížneho svojho, ani ničoho, čo jeho je.*

6. Päť cirkevných prikázaní

- 1. V nedeľu a v prikázaný sviatok sa zúčastniť na celej sv. omši.*
- 2. Konať skutky kajúcnosti každý piatok a na Popolcovú stredu.*
- 3. Aspoň raz v roku sa vyspovedať a prijať Sviatosť Oltárnu.*
- 4. Uzatvárať manželstvo pred tvárou Cirkvi*
- 5. Podporovať cirkevné ustanovizne.*

7. Modlitba k anjelovi strážcovi

Anjel Boží, strážca môj, prosím ťa, vždy pri mne stoj. Pomocnú mi ruku daj, vo všetkom mi pomáhaj, aby som vždy v každej chvíli, viedol život Bohu milý. A tak tebou chránený, bol raz v nebi spasený. Amen.

8. Zdravas Kráľovná

Zdravas Kráľovná, matka milosrdenstva, život náš i sladkosť a nádej naša zdravas. K tebe voláme, hriešni synovia Evy, v tomto slz údolí stenajúci, plačúci. A preto teda, Orodovnica naša, obráť k nám tie svoje premilosrdné oči. A nám Ježiša, ktorý je požehnaný plod života tvojho, tam vo večnosti ukáž. Ó milostivá a nad všetky pobožná, ó presladká Panna, Matka Božia, Mária.

9. Pod tvoju ochranu

Pod tvoju ochranu sa utiekame, svätá Božia Rodička. Neodvracaj zrak od našich prosieb, pomôž nám v núdzi a z každého nebezpečenstva nás vyslobod', ty, Panna slávna a požehnaná.

10. Anjel Pána

Anjel Pána, zvestoval Panne Márii. A ona počala z Ducha Svätého. Zdravas Mária... Hľa, služobnica Pána. Nech sa mi stane podľa tvojho slova. Zdravas Mária... A slovo sa telom stalo. A prebývalo medzi nami. Zdravas Mária... Oroduj za nás, svätá Božia Rodička. Aby sme sa stali hodní Kristových prisľúbení. Modlime sa: Bože, z anjelovho zvestovania vieme, že tvoj Syn Ježiš Kristus sa stal človekom, prosíme ťa, vlej nám do duše svoju milosť, aby nás jeho umučenie a kríž priviedli k slávnemu vzkrieseniu. Skrze Krista, nášho Pána. Amen.

11. Raduj sa nebies Kráľovná (Od veľkej noci do sviatku Najsv. Trojice)

Raduj sa, nebies Kráľovná, Aleluja. Lebo koho si nosila, aleluja, zmŕtvych vstal jak predpovedal, Aleluja. Pros, aby nás k sebe prijal, aleluja. Raduj sa a vesel sa Panna Mária, aleluja: Lebo Pán skutočne zmŕtvych vstal, aleluja. Modlime sa: Bože, ty si zmŕtvychvstaním tvojho Syna, nášho Pána Ježiša Krista, potešil celý svet, prosíme ťa, daj, aby sme na príhovor jeho rodičky Panny Márie dosiahli radosti večného života. Skrze Krista, nášho Pána. Amen.

12. Vzбудenie dobrého úmyslu (Pri rannej modlitbe)

Čokoľvek dnes budem myslieť a hovoriť, čokoľvek robiť a trpieť, obetujem, Bože, na Tvoju česť a slávu. Tiež chcem dnes získať všetky mne možné odpustky. Tebe chcem slúžiť bez ustania, ty mi k tomu daj svoje požehnanie. - Dobrý úmysel si môžeš vzbudiť krátko: Pane Ježišu, s tebou a pre teba! Mária pomôž! Príd' Duchu Svätý.

13. K večernej modlitbe

Pane Ježišu, bol si dnes so mnou spokojný s tým, čo som myslel, hovoril a robil?... (Spytovanie svedomia...). Pane Ježišu, ja ťa milujem, svoje hriechy ľutujem a polepšenie sľubujem, zvlášť, že... (zaumieniš si, v čom sa chceš najviac polepšiť)... Otváram ti svoje srdce. Príd' ku mne, Pane Ježišu a posväť ma, príd' ku mne Pane Ježišu a posilni ma, príd' ku mne Pane Ježišu a živ ma pre život večný. Sv. Jozef, vypros mi šťastnú hodinu smrti.

14. Vzbudenie troch Božských čností

Viera

Verím a vyznávam všetko, čo si ty, Bože, pravdovravný, zjavil a skrze neomylnú Cirkev mi dávaš veriť. V tejto viere chcem žiť a zomrieť. Bože, rozmnož moju vieru!

Nádej

V teba dúfam, Bože môj, že mi odpustiš hriechy, udelíš mi svoju milosť a naveky ma spasiš, pretože si všemohúci a dobrotivý, milosrdný a verný. V tejto nádeji chcem žiť i zomrieť. Bože, posilňuj moju nádej!

Láska

*Bože môj, ty si najdokonalejší
a preto si hoden najväčšej lásky.
Od teba mám všetko dobré.
Ty si ma stvoril, vykúpil a posvätil.
Ty sa o mňa ustavične otcovsky staráš.
Milujem ťa nadovšetko.
Tebe chcem verne slúžiť
a radšej sa všetkého vzdať,
ako teba hriechom stratiť.
V tejto láske chcem žiť a zomrieť.
Bože, roznecuj moju lásku.*

15. Modlitba k Duchu Svätému pred spytovaním svedomia

Duchu Svätý, príd' a pomôž mi, aby som spoznal svoje hriechy. Vtlač do môjho srdca bolesť a ľútosť nad tým, že som hriechmi urazil svojho nebeského Otca a posilni ma, aby som sa z nich dobre vyznal a konal pokánie. Amen.

16. Modlitba ľútosti

Ak nenájdeš kňaza, aby si sa vyspovedal, hovor k Bohu, tvojmu Otcovi a povedz mu pravdu:

„Pane, vyviedol som toto, toto a toto... Prepáč mi“ a pros o odpustenie s celým srdcom, so skutkom ľútosti a sľúb mu: „Neskôr sa vyspovedám, no teraz mi odpusť“. A v tej chvíli sa vraciaš do Božej milosti.

Ľútosť si môžeš vzbudiť aj krátko:

Pane Ježišu, ja ťa milujem, svoje hriechy ľutujem. Buď milostivý mne hriešnemu.

17. Tajomstvá sv. ruženca

I. Radostný ruženec (modlí sa v pondelok a v sobotu)

Prosby k preddesiatkom:

- a) Ktorý nech rozmnožuje našu vieru.*
- b) Ktorý nech posilňuje našu nádej.*
- c) Ktorý nech roznecuje našu lásku.*

Tajomstvá k desiatkom

- 1. Ktorého si, Panna, z Ducha Svätého počala.*
- 2. Ktorého si, Panna, pri návšteve Alžbety v živote nosila.*

3. Ktorého si, Panna, v Betleheme porodila.
4. Ktorého si, Panna so svätým Jozefom, v chráme obetovala.
5. Ktorého si, Panna so svätým Jozefom, v chráme našla.

II. Tajomstvá svetla (modlí sa vo **štvrtok**)

Prosby k preddesiatkom:

- a) Ktorý nech je svetlom nášho života.
- b) Ktorý nech nás uzdravuje milosrdnou láskou.
- c) Ktorý nech nás vezme k sebe do večnej slávy.

Tajomstvá k desiatkom

1. Ktorý bol pokrstený v Jordáne.
2. Ktorý zjavil seba samého na svadbe v Káne.
3. Ktorý ohlasoval Božie kráľovstvo a pokánie.
4. Ktorý sa premenil na vrchu Tábor.
5. Ktorý ustanovil Oltárnu sviatosť.

III. Bolestný ruženec (modlí sa v **utorok** a v **piatok**)

Prosby k preddesiatkom:

- a) Ktorý nech osvecuje náš rozum.
- b) Ktorý nech upevňuje našu vôľu.
- c) Ktorý nech posilňuje našu pamäť.

Tajomstvá k desiatkom

1. Ktorý sa pre nás krvou potil.
2. Ktorý bol pre nás bičovaný.
3. Ktorý bol pre nás trnám korunovaný.
4. Ktorý pre nás kríž niesol.
5. Ktorý bol pre nás ukrižovaný.

IV. Slávnostný ruženec (modlí sa v **stredú** a v **nedel'ú**)

Prosby k preddesiatkom:

- a) Ktorý nech usporadúva naše myšlienky.
- b) Ktorý nech riadi naše slová.
- c) Ktorý nech spravuje naše skutky.

Tajomstvá k desiatkom

1. Ktorý slávne vstal z mŕtvych.
2. Ktorý slávne vystúpil do neba.
3. Ktorý nám zoslal Ducha Svätého.
4. Ktorý ťa, Panna, vzal do neba.
5. Ktorý ťa, Panna, v nebi korunoval.

18. Obnova krstného sľubu

Ďakujem ti, Bože môj, že si mi daroval sv. krst. Znovu sa zriekam zlého ducha i všetkých jeho skutkov i všetkej jeho nádhery. Verím v Boha, Otca všemohúceho, Stvoriteľa neba i zeme. Verím v Ježiša Krista, jeho jediného Syna, nášho Pána. Verím v Ducha Svätého. Verím všetko, čo učí sv. katolícka Cirkev. V tejto viere chcem žiť i zomrieť. Trojjediný Bože, tebe žijem, tebe umieram, tvoj som v živote i v smrti. Amen.

19. Modlitba pri príchode do kostola a pri odchode.

***Pri príchode:** Ježišu, v Teba verím, v Teba dúfam, Teba nado všetko milujem. Amen.*

***Pri odchode:** Ježišu, tebe žijem, tebe umieram, tvoj som v živote i v smrti. Amen*